

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA

Poročilo o napredku v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007-2013 za leto 2014

Sklad: Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
Programsko obdobje 2007 - 2013
CCI številka: 2007 SI 06 RPO 001

Junij 2015

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

KAZALO

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI	4
UVOD	5
1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV	8
1.1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV, KI NEPOSREDNO VPLIVAJO NA IZVAJANJE PROGRAMA.....	8
1.2. SPREMEMBA NACIONALNIH POLITIK ALI POLITIK EVROPSKE UNIJE, KI VPLIVA NA USKLAJENOST MED EKSRP IN OSTALIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI	17
2. NAPREDEK PROGRAMA GLEDE NA OPREDELJENE CILJE	18
2.1. KAZALNIKI, PREDPISANI Z UREDBO 1974/2006/ES.....	18
2.2. DODATNI NACIONALNI KAZALNIKI	27
2.3. ANALIZA AKTIVNOSTI PO UKREPIH V LETU 2014.....	29
3. FINANČNO IZVAJANJE PROGRAMA V LETU 2014	58
3.1. PREGLED ČRPANJA SREDSTEV PROGRAMA.....	60
3.2. PREGLED ČRPANJA LETNIH PRAVIC PORABE.....	68
3.3. DODATNA SREDSTVA IZ EVROPSKEGA NAČRTA ZA OŽIVITEV GOSPODARSTVA	70
4. POVZETEK SPROTNEGA VREDNOTENJA	71
4.1. UVOD	71
4.2. SISTEM, VZPOSTAVLJEN ZA ZAGOTAVLJANJE SPROTNEGA VREDNOTENJA	71
4.3. DEJAVNOSTI VREDNOTENJA V LETU 2014	71
4.4. SPREMLJANJE – FOLLOW UP SPROTNEGA VREDNOTENJA V LETU 2013	80
4.5. ZBIRANJE PODATKOV TER POVEZOVANJA V OMREŽJE S STRANI OSEB, KI SODELUJEJO PRI VREDNOTENJU	85
4.6. MREŽNE AKTIVNOSTI SODELUJOČIH V PROCESU VREDNOTENJA.....	85
4.7. NASTALE TEŽAVE IN POTREBA PO DODATNEM DELU.....	86
5. UKREPI ORGANA UPRAVLJANJA IN NADZORNEGA ODBORA, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI IN UČINKOVITOSTI IZVAJANJA PROGRAMA	87
5.1. UKREPI SPREMLJANJA IN VREDNOTENJA.....	87
5.2. POVZETEK VEČJIH TEŽAV, KI SO NASTALE PRI VODENJU PROGRAMA, IN VSI SPREJETI UKREPI.....	88
5.3. UPORABA TEHNIČNE POMOČI.....	89
5.4. SPREJETI UKREPI, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU, DA JE JAVNOST OBVEŠČENA O PROGRAMU.....	97
6. IZJAVA O USKLAJENOSTI S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PODPORE, VKLJUČNO Z NAVEDBO TEŽAV, KI SO PRI TEM NASTALE, IN UKREPOV ZA NJIHOVO ODPRAVLJANJE	100
6.1. USKLAJENOST S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PRAVIL O KONKURENCI, JAVNIH NAROČILIH, VARSTVU IN IZBOLJŠAVI OKOLJA TER SPOŠTOVANJA ENAKOSTI SPOLOV IN NEDISKRIMINACIJE	100
6.2. USKLAJEVANJE Z DRUGIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI SKUPNOSTI	102
7. PONOVA UPORABA VRNJENE POMOČI	104

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

ARSKTRP	Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
BDV	Bruto dodana vrednost
CMEF	Common Monitoring and evaluation Framework – Skupni okvir za spremljanje in vrednotenje
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
EPD	Enotni programski dokument 2004-2006
EK	Evropska komisija
ESR	Evropski sklad za ribištvo
EU	Evropska unija
GVŽ	Glave velike živine
IAKS	Integrirani administrativni in kontrolni sistem
LAS	Lokalna akcijska skupina
LEADER	Povezava med ukrepi za razvoj podeželja (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale)
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
KGZ	Kmetijsko gozdarski zavod
KGZS	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KOP	Kmetijsko okoljski podukrepi iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013
JSKS	Javna služba kmetijskega svetovanja
NIP	Načrt izvedbe projektov za ukrepe LEADER
NSN	Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007-2013
OLAF	Evropski urad za boj proti goljufijam (Office européen de lutte antifraude)
OMD	Območje z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost
OU	Organ upravljanja
PDM	Polnovredne delovne moči v kmetijstvu
PKP	Primerljive kmetijske površine
PRP 2004-2006	Program razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006
PRP 2007-2013	Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013
PRP 2014-2020	Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020
SKOP	Kmetijsko okoljski ukrepi iz Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006
SKP	Skupna kmetijska politika
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
TGP	Toplogredni plini
UMAR	Urad za makroekonomske analize in razvoj
UNP	Urad RS za nadzor proračuna

UVOD

V letu 2014 so potekale aktivnosti za učinkovito in uspešno izvajanje in zaključevanje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 (v nadaljevanju: PRP 2007-2013), intenzivno pa so potekale tudi aktivnosti povezane s pripravo Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 (v nadaljevanju: PRP 2014-2020).

Dne 2. aprila 2014 je bila s strani Evropske komisije potrjena sedma sprememba PRP 2007-2013, ki vključuje spremembe pri obveznostih Kmetijsko okoljskih plačil (KOP), podaljšanje diferenciacije plačil pri izvajanju ukrepov Izravnalnih plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD), spremembe pri shemah de minimis ter pomembne spremembe razpoložljivih sredstev po posameznih ukrepih PRP 2007-2013, ki so bile narejene z namenom uspešnega in učinkovitega zaključevanja programa, saj so sredstva na nekaterih ukrepih iz različnih razlogov ostajala (na 1., 3. in 4. osi PRP 2007-2013), medtem ko je bilo na drugih ukrepih možno nadaljnje izvajanje ukrepov, na katerih je bilo dodeljenih več sredstev od razpoložljivih (predvsem na 2. osi PRP 2007-2013). Sedma sprememba PRP 2007-2013 je tudi upoštevana pri pripravi Poročila o napredku za leto 2014.

V okviru PRP 2007-2013 je bilo do 31. 12. 2014 kumulativno izplačanih 1.097.378.230 € oz. 93,18 % razpoložljivih sredstev celotnega programa, kar je dobrih 12 % več kot prejšnje leto.

Na 1. osi, ki je namenjena izboljšanju konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja, se je nadaljevala enakomerna intenzivnost izplačil. Najboljše črpanje razpoložljivih sredstev je pri ukrepih 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij (107,59 % razpoložljivih sredstev ukrepa) in 122-Povečanje gospodarske vrednosti gozdov (98,87 % razpoložljivih sredstev ukrepa). V letu 2014 sta bila na novo objavljena samo še dva javna razpisa, ki sta se tudi že zaprla, in sicer iz naslova ukrepov 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij v višini 10,0 mio € in 125-Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva v višini 1,5 mio €. Še vedno pa je odprt javni razpis iz naslova ukrepa 132-Podpora kmetijskim gospodarstvom, ki sodelujejo v shemah kakovosti hrane, v višini 1,0 mio €.

V okviru ukrepov 2. osi, ki je namenjena izboljšanju okolja in podeželja, se izvajajo aktivnosti, ki pripomorejo k obdelanemu podeželju in s prilagoditvijo tehnologij prispevajo k zmanjševanju negativnega vpliva kmetijstva na vode, zrak in biotsko raznovrstnost, kar predstavlja enega pomembnejših ciljev PRP 2007-2013. Intenzivnost izplačil se je na ravni osi nekoliko znižala, saj so številnim upravičencem, zlasti do sredstev iz naslova ukrepa Kmetijsko okoljska plačila (KOP), z letom 2013 in 2014 potekle obveznosti, ki so jih imeli z vključitvijo pred petimi leti. V sklopu vlaganj zahtevkov za leto 2014 so ti upravičenci svoje celoletne obveznosti lahko podaljšali za eno leto. Na novo pa je bilo mogoče vstopiti v 10 možnih podukrepov KOP. Do konca leta 2014 je bilo na ukrepih 2. osi večina kazalnikov preseženih, izplačanih pa je bilo tudi že več kot 100 % razpoložljivih sredstev.

V okviru 3. osi, ki je namenjena kakovosti življenja na podeželju in diverzifikaciji podeželskega gospodarstva, v letu 2014 ni bilo objav novih javnih razpisov, saj so bila praktično pri vseh ukrepih te osi razpoložljiva sredstva že dodeljena. Glavne aktivnosti v letu 2014 so bile tako vezane na pregled in izplačevanje zahtevkov za zaključene naložbe. Do 31. 12. 2014 je bilo v okviru 3. osi izplačanih 80,07 % razpoložljivih sredstev te osi. Najboljše črpanje razpoložljivih sredstev je pri ukrepih 312-Podpore ustanavljanju in razvoju mikropodjetij (87,80 % razpoložljivih sredstev ukrepa) in 323-Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja (80,48 % razpoložljivih sredstev ukrepa).

Izvajanje ukrepov 4. osi, ki je namenjena izvajanju pristopa LEADER, je bilo v letu 2014 precej pestro. Z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi PRP 2007-2013

je bila izvedena tudi pomembna sprememba. Za izplačilo sredstev upravičenci od dneva uveljavitve uredbe ne vlagajo več zahtevkov na MKGP, temveč na ARSKTRP, ki opravlja tudi kontrolo in nadzor. Zaradi sprememb je potekalo intenzivno usklajevanje med MKGP, ARSKTRP in LAS, kar se nadaljuje tudi še v letu 2015. Sama intenzivnost črpanja se je znižala v primerjavi z letom 2013. Do 31. 12. 2014 je bilo v okviru 4. osi izplačanih 87,18 % razpoložljivih sredstev te osi.

Pomembnejše spremembe zakonodaje RS v letu 2014, ki se neposredno nanašajo na izvajanje politike razvoja podeželja, se nanašajo na spremembe in dopolnitve Uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi PRP 2007-2013 v letih 2011–2013. S spremembo uredbe se podaljšuje obdobje izvajanja ukrepov. Prav tako se v skladu s PRP 2007-2013 urejata tudi ukrepa Pomoč mladim prevzemnikom kmetij – ukrep 112 in Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva – ukrep 125, ki se izvajata tudi v letih 2014 in 2015. Navedena uredba v skladu s 7. spremembo PRP 2007-2013 ureja finančne določbe, tako pri nekaterih ukrepih znižuje razpoložljiva sredstva, pri drugih ukrepih pa sredstva dodaja. V poglavju, ki določa izvajanje ukrepov LEADER, pa določa prenos izvajanja na ARSKTRP. Vlada RS je v letu 2014 izdala tudi Uredbo o ukrepu Dobrobit živali iz PRP 2014-2020 v letu 2014, ki določa ukrep Dobrobit živali in za potrebe tega ukrepa tudi ukrep Pomoč pri uporabi storitev svetovanja. Na ravni EU v letu 2014 ni bilo sprememb zakonodaje, ki bi vplivale na izvajanje PRP 2007-2013.

V letu 2014 se je nadaljevalo več aktivnosti za odpravo t. i. stopnje napake (stopnja ugotovljenih kršitev predpisanih pravil pri obravnavi vlog za izplačila) na podlagi pripravljenega Akcijskega načrta za zmanjšanje stopnje napake. MKGP je v sodelovanju z ARSKTRP in Javno kmetijsko svetovalno službo (KGZS) okrepila informiranje in svetovanje vlagateljem zlasti na področju izvajanja naložb s poudarkom na pripravi zahtevkov. Namen je bilo vlagatelje seznaniti na kaj morajo biti pozorni pri izvajanju naložb in pripravi zahtevkov z namenom, da bodo pravilno in kar najhitreje izkoristili v odločbi dodeljena nepovratna sredstva. Na ta način smo prispevali k hitrejšemu in uspešnejšemu črpanju PRP sredstev in odpravljanju stopnje napake. Med drugim so bile izdane zloženke in brošure, objavljeni članki v medijih, objavljena sporočila za javnost na spletnih straneh programa razvoja podeželja in izvedene delavnice za upravičence.

Na področju informiranja in obveščanja je OU, tudi preko Mreže za podeželje, ves čas zagotavljal informacije kot tudi spodbujal pridobivanje povratnih informacij od deležnikov v povezavi z izvajanjem PRP 2007-2013 in v povezavi s pripravo PRP 2014-2020. Skrbeli smo za informiranje potencialnih upravičencev in prejemnikov sredstev o obveznostih iz naslova PRP 2007-2013, zlasti v smeri zmanjševanja stopnje napake. Prav tako smo obveščali splošno javnost in partnerje, ki so vključeni v razvoj podeželja. Informiranje in obveščanje je potekalo preko različnih komunikacijskih orodij kot so spletna stran, tedenske elektronske novice, radijske in televizijske oddaje, tiskani mediji, publikacije, preko socialnih partnerjev, delavnic in javnih predstavitev ter preko socialnih medijev. Tako je bilo v letu 2014 organiziranih preko 30 različnih dogodkov (delavnic, predstavitev, seminarjev itd.), ki so pripomogli k izboljšanju ozaveščenosti o PRP 2007-2013 in PRP 2014-2020 ter prispevali h kakovostnejšemu izvajanju PRP 2007-2013 ter pravočasni pripravi PRP 2014-2020. Tekom leta 2014 so bila izdana tiskana gradiva v zvezi z ukrepi PRP 2007-2013 ter PRP 2014-2020. Ker se je zaključevalo programsko obdobje 2007-2013, so se v letu 2014 intenzivno izvajale priprave na programsko obdobje 2014-2020. Izvajati so se pričeli posamezni ukrepi PRP 2014-2020. Mreža za podeželje je skupaj z Evropsko komisijo organizirala tudi dvodnevno mednarodno regionalno delavnico na temo "Vzpostavitev operativnih skupin Evropskega inovativnega partnerstva v okviru Programov razvoja podeželja", na kateri so poleg predstavnikov iz Slovenije sodelovali še predstavniki iz Hrvaške, Avstrije, Nemčije in Madžarske. Skupaj s Službo Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, ki je OU strukturnih in kohezijskih skladov, pa smo izvedli natečaj »Kaj pa je bilo z evropskim denarjem narejeno zate, za tvoj kraj?«, v okviru

katerega smo predstavili projekte, ki so splošni javnosti spremenili življenje oz. prispevali k izboljšanju kakovosti njihovega življenja oz. življenja skupnosti.

Letno poročilo za leto 2014 pa vsebuje tudi predstavitev pomembnih aktivnosti, povezane z vrednotenjem, kar zajema pripravo Poročil o sprotne vrednotenju PRP 2007-2013, Monitoringa gibanja populacije ptic kmetijske krajine v letu 2014, Monitoringa izbranih ciljnih vrst metuljev v letu 2014, Poročila o strateškem spremljanju Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007-2013 v letu 2014 in Letnega poročila o napredku za leto 2013. Aktivnosti sprotne vrednotenja so zajemale tri tematske sklope, in sicer vrednotenje potencialnih vplivov plačil I. stebra Skupne kmetijske politike iz obdobja 2007-2013 in investicijskih ukrepov PRP 2007-2013 na uspešnost izvajanja ukrepa Kmetijsko okoljskih plačil iz omenjenega programa ter določitev metodologije za vrednotenje vplivov ukrepa Kmetijsko okoljsko podnebnih plačil iz PRP 2014-2020, vrednotenje Mreže za podeželje in vrednotenje ključnih dosežkov izvajanja PRP 2007-2013 ter utemeljitev mejnikov in ciljev okvira uspešnosti PRP 2014-2020.

1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV

1.1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV, KI NEPOSREDNO VPLIVAJO NA IZVAJANJE PROGRAMA

1.1.1 Razmere v makroekonomskem okolju in stanje v kmetijstvu v letu 2014

Makroekonomsko okolje: po navedbah UMAR-ja (2015a)¹ je v Sloveniji v letu 2014 šlo za okrevanje gospodarske aktivnosti. **Bruto domači proizvod** v Sloveniji je po dveh letih padanja v letu 2014 beležil najvišjo rast po začetku krize (2,6 %). BDP se je prenehal zniževati že v prvem četrtletju 2013, tekom lanskega leta se je rast nadaljevala (desezonirano). Okrevanje gospodarske aktivnosti povezujemo z izboljšanjem razmer v mednarodnem okolju in na finančnih trgih, izboljšanjem konkurenčnosti ter ukrepi domače ekonomske politike, zlasti s sanacijo bančnega sistema in okrepljeno investicijsko aktivnostjo države. Ključni dejavnik gospodarske rasti je bil znova izvoz, prvič po letu 2008 se je povečala tudi domača potrošnja. Rast izvoza se je še okrepila (6,3 %) in je bila med višjimi v EU. To povezujemo z višjo rastjo tujega povpraševanja, izboljšanjem konkurenčnosti menjalnega sektorja in nekaterimi enkratnimi dejavniki. Prvič po začetku krize se je lani povečala domača potrošnja, spodbujena predvsem z okrepljeno investicijsko dejavnostjo (4,8 %), zlasti v javno infrastrukturo, v povezavi z večjim črpanjem sredstev EU pred iztekom prejšnje finančne perspektive. Nekateri pozitivni trendi so bili opazni tudi pri zasebnih investicijah v stroje in opremo, ki jih povezujemo z visoko izkoriščenostjo proizvodnih zmogljivosti in manj omejenim dostopom do virov financiranja. Po dveh letih občutnih padcev se je lani ob okrevanju razmer na trgu dela povečala tudi potrošnja gospodinjstev (0,3 %). Državna potrošnja (-0,5 %) se je zaradi nadaljevanja javnofinančne konsolidacije zmanjšala četrto leto zapored.

V letu 2014 se je izboljševanje izvozne **konkurenčnosti slovenskega gospodarstva** še okrepilo. Tržni delež na svetovnem blagovnem trgu se je po izrazitejšem padcu v obdobju 2008–2012 (-22,4 %) v letu 2013 povečal (3,5 %), v prvih devetih mesecih lani pa se je rast še okrepila (5,6 %). To je bila posledica splošnega povečanja deležev na naših pomembnejših regionalnih in proizvodnih trgih, ob hkratnem izrazitejšem povečanju obsega trgovanja s primarnimi proizvodi. Do rasti je prišlo v Nemčiji, Italiji, Avstriji, Hrvaški in Franciji, na Madžarskem, Poljskem in v Združenem kraljestvu ter v Rusiji, ZDA in Makedoniji. Hkrati smo rast zabeležili tudi na večini relativno manj pomembnih trgov EU (na belgijskem, španskem, danskem, grškem, irskem, portugalskem, luksemburškem, švedskem, latvijskem, litvanskem, slovaškem in romunskem trgu). Posledično se je padec tržnega deleža na svetovnem trgu glede na leto 2007 zmanjšal za približno tretjino, na trgu pomembnejših partneric smo predkrizno raven že dosegli, v EU pa presegli. Med pomembnejšimi odseki SMTK so se v letih 2013–2014 povečali deleži papirja in kartona, kovin in kovinskih izdelkov, pogonskih, specialnih, industrijskih in električnih strojev, cestnih vozil, raznih gotovih izdelkov ter nafte in naftnih derivatov.

Dodana vrednost se je leta 2014 po dveh letih padanja povečala v večini dejavnosti. Visoka rast dodane vrednosti v gradbeništvu (10,9 %) je bila po petletnem krčenju posledica povečane aktivnosti v gradnji civilno-inženirskih objektov v prvi polovici leta zaradi gradnje komunalne infrastrukture v povezavi s črpanjem sredstev EU, v gradnji stavb pa še ni prišlo do okrevanja. Precejšnja rast dodane vrednosti je bila zabeležena tudi v predelovalnih dejavnostih (4,9 %). Ob rasti povpraševanja v trgovinskih partnericah in izboljšani konkurenčnosti predelovalnih dejavnosti je izhajala predvsem iz rasti izvoznih prihodkov, poleg tega so se lani prvič od začetka krize nekoliko povečali tudi prihodki z domačega trga. Tudi lani so bile glavni dejavnik rasti tehnološko zahtevnejše panoge, aktivnost je bila višja tudi v srednje nizko in nekoliko tudi v

¹ Vir: UMAR (2015a): Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2015. Ljubljana, marec 2015.

nizko tehnološko zahtevnih dejavnostih. Dodana vrednost se je zvišala tudi v večini tržnih storitev, izboljšanje pa je bilo povezano z okrepitevijo izvoza (zlasti v blagovnem prometu, gostinstvu in trgovini z motornimi vozili), gradbeništva in predelovalnih dejavnosti (strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti ter trgovina na debelo). Zaradi povečanega najemanja delovne sile preko zaposlovalnih agencij je bila aktivnost visoka tudi v raznovrstnih poslovnih dejavnostih. Po izvedeni sanaciji bank in postopnem izboljševanju razmer v bančnem sektorju se je lani po triletnem krčenju spet povečala dodana vrednost v finančno-zavarovalniških dejavnostih. Rast je bila dosežena tudi v javnih storitvah, a je bila ob nadaljnjem izvajanju ukrepov za racionalizacijo delovanja javnega sektorja zelo šibka.

Kot ugotavlja UMAR (2015b)², se je realni izvoz **blaga** v letu 2014 povečal za 7,2 %. Krepitev rasti izvoza v letu 2014 (7,2 %) pripisujemo večjemu tujemu povpraševanju, izboljšanju konkurenčnosti izvoznega sektorja in nekaterim enkratnim dejavnikom (povečan izvoz novih modelov avtomobilov). Ob krepitvi rasti izvoza in okrepanju domače potrošnje se je tudi rast uvoza **blaga** v letu 2014 okrepila (3,8 %). V letu 2014 se je rast nominalnega izvoza **storitev** upočasnila (2,9 %), rast uvoza pa predvsem zaradi rasti v začetku leta precej okrepila (7,4 %).

Razmere na **trgu dela** so se v letu 2014 izboljšale. V večini dejavnosti zasebnega sektorja je bilo število delovno aktivnih večje kot v letu 2013. Prvič po letu 2008 se je povečalo število delovno aktivnih v predelovalnih dejavnostih. Večje je bilo tudi v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih ter v prometu in skladiščenju. Najbolj pa se je povečalo v zaposlovalnih dejavnostih, ki delovno silo posredujejo v druge dejavnosti, najpogosteje v predelovalne dejavnosti in gradbeništvo, kjer so bili kazalniki aktivnosti v letu 2014 višji kot pred letom. Število delovno aktivnih je bilo večje kot leta 2013 tudi v javnih storitvah, znova se je zmanjšalo le v dejavnosti javne uprave in obrambe ter obvezne socialne varnosti. Predvsem zaradi rasti samozaposlenih je bilo njihovo število večje še v kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih ter drugih dejavnostih. Tudi po podatkih ADS se je število delovno aktivnih v letu 2014 povečalo (1,2 %). Število brezposelnih v letu 2014 (po podatkih ADS) se je prvič po letu 2008 zmanjšalo (-3,5 %). Nižja je bila tudi stopnja anketne brezposelnosti (-0,4 o. t), ki je znašala 9,7 %.

Po dveh letih nominalne stagnacije se je **bruto plača** na zaposlenega v letu 2014 zvišala za 1,1 %. Rast v zasebnem sektorju se je nekoliko okrepila (iz 0,6 % na 1,4 %) in izhajala pretežno iz rasti osnovne plače, po treh letih pa so k rasti prispevala tudi višja izredna in nadurna izplačila plač, medtem ko je bilo zaostalih izplačil prvič od začetka krize manj. Bruto plača v javnem sektorju je bila lani 0,9 % višja kot leta 2013, na kar je pomembno vplivalo zvišanje povprečne plače v sektorju država (0,6 %). Po 4,7-odstotnem znižanju v letih 2012 in 2013 je bilo lansko zvišanje plač v državnem sektorju predvsem posledica začetka izplačil zadržanih napredovanj javnih uslužbencev in izteka učinka varčevalnih ukrepov iz sredine leta 2013. Rast plač v javnih družbah se je lani še nekoliko zvišala (1,9 %, 1,7 % v letu 2013).

Ob šibkem domačem povpraševanju je osnovna **inflacija** ostala nizka. Realni efektivni tečaj, deflacioniran z relativnimi HICP, je bil v povprečju leta 2014 zaradi okrepitve v prvem polletju le za malenkost nižji kot leta 2013 (-0,1 %). Izboljševanje cenovne konkurenčnosti je bilo od julija posledica zniževanja relativnih cen, od septembra pa tudi nominalnega padanja efektivnega tečaja evra. Za slednje je bilo odločilno zniževanje tečaja evra do nekaterih pomembnejših valut (britanskega funta, ameriškega dolarja, kitajskega juana in južnokorejskega wona). Slovenija je bila po gibanju cenovne konkurenčnosti v letu 2014 med članicami evrskega območja približno v sredini.

Presežek na tekočem računu **plačilne bilance** se je v letu 2014 povečal. Tekoči račun, ki je bil v prvih treh letih gospodarske krize izravnal, od leta 2011 beleži presežek, ki je bil lani najvišji

² Vir: UMAR (2015b): Ekonomsko ogledalo. Ljubljana, februar 2015.

doslej (2.186,8 mio EUR oz. 5,9 % BDP). K povečanju presežka je prispeval višji presežek v blagovni menjavi ob hitrejši rasti izvoza od uvoza in ob izboljšanih pogojih menjave. Presežek v storitveni menjavi je bil manjši. Višja pa sta bila primanjkljaj v bilanci primarnih dohodkov in nekoliko primanjkljaj v bilanci sekundarnih dohodkov.

Javnofinančni primanjkljaj je v letu 2014 znašal 3,4 % BDP, kar je za 0,9 o. t. manj kot leta 2013. Do znižanja primanjkljaja je prišlo kljub zvišanju javnofinančnih odhodkov zaradi visokih plačil obresti na javni dolg in javnih investicij ter rastočih izdatkov za pokojnine. Pod vplivom javnofinančnih ukrepov, enkratnih prilivov in rasti gospodarske aktivnosti so se povišale vrednosti vseh večjih kategorij davčnih in ostalih prihodkov. K 5,2-odstotni rasti javnofinančnih prihodkov v letu 2014 so največ prispevali višji davčni prihodki. Javnofinančni prihodki so bili za 764 mio EUR višji kot leta 2013. Več kot polovica povišanja izhaja iz višjih davčnih prihodkov (niso všteti socialni prispevki) – predvsem iz naslova davka od dohodkov pravnih oseb (DDPO) in davka na dodano vrednost (DDV) pa tudi iz dohodnine – preostanek pa iz višjih vplačil prispevkov za socialno varnost (za 145 mio EUR), nedavčnih prihodkov (za 196 mio EUR) in prilivov iz proračuna EU (za 102 mio EUR).

Kmetijstvo: Po navedbah Ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS, 2015a³) je faktorski dohodek v kmetijstvu (ta obsega neto dodano vrednost, od katere so odšteti drugi davki na proizvodnjo in h kateri so prištete druge subvencije na proizvodnjo) v letu 2014 znašal 455 mio EUR in je tako za 15 % višji kot pred enim letom. Na dvig faktorskega dohodka vpliva višja vrednost proizvodnje in nižje cene postavk vmesne potrošnje. **Faktorski dohodek** na polnovredno delovno moč (PDM) je višji za 13 %, in sicer zaradi povečanja števila zaposlenih v kmetijstvu (za 1 %).

Vrednost kmetijske proizvodnje je bila v letu 2014 za 1 % višja kot v letu 2013. Obseg kmetijske proizvodnje se je zvišala za 9 %, cene kmetijskih proizvodov pa so se znižale za 7 %. Obseg rastlinske pridelave je bil sicer za 15 % večji kot v prejšnjem letu, cene pa so bile za 13 % nižje, vrednost pridelave pa je bila približno enaka kot v prejšnjem letu. Vrednost proizvodnje žit je bila za 14 % višja kot v prejšnjem letu; količinska pridelava žit je bila sicer za 38 % večja kot v prejšnjem letu, cene žit pa so se znižale za 17 %. Količinska pridelava industrijskih rastlin je bila za 45 % večja kot v prejšnjem letu, zato je bila višja tudi vrednost pridelave industrijskih rastlin, in to za 48 %. Cene industrijskih rastlin so se zvišale za 2 %, cene večine drugih vrst pridelkov pa so se znižale. Najbolj se je znižala cena krompirja, za 40 %. Glede na zelo dobro količinsko pridelavo (ta je bila v primerjavi s predhodnim letom večja za 67 %) je proizvodnje krompirja ostala enaka lanskoletni. Vrednost pridelave sadja je bila v primerjavi s predhodno letino nižja za 18 %; obseg pridelave je bil sicer večji za 3 %, cene pa so bile za 20 % nižje. Vrednost pridelave zelenjadnic so se znižale za 6 %; obseg pridelave je bil večji za 6 %, cene pa so bile nižje za 12 %. Vrednost pridelave vina je bila višja za 6 %; obseg pridelave vina je bil za 4 % večji, cene pa višje za 2 %. Vrednost živinoreje je za 2 % višja kot v predhodnem letu (obseg se je povečal za 2 %, cene se je zvišale za 1 %). Vrednost prireje živine je nižja za 2 % (cene so za 4 % nižje kot v prejšnjem letu, obseg prireje živine naj pa za 2 % večji kot v prejšnjem letu). Vrednost prireje goveda in prašičev bo predvidoma nižja (tudi cene obeh vrst živali naj bi bile nižje). Vrednost prireje perutnine je bila nižja zaradi nižjih cen, saj se je prireja količinsko povečala. Vrednost prireje drobnice se je zvišala zaradi zvišanja cen. Cene živalskih proizvodov so se zvišale za 6 %, njihov obseg pa je bil večji za 1 %; vrednost teh proizvodov je bi bila tako za 7 % višja kot v prejšnjem letu. K zvišanju vrednosti živalskih proizvodov je v največji meri prispevalo mleko, in to z večjo količino (za 3 %) in z občutno višjimi cenami (za 6 %).

---

³ Vir: SURS (2015a): Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, Slovenija, 2014. Ljubljana, januar 2015.

Vrednost vmesne potrošnje se je znižala za 6 %; obseg vmesne potrošnje je bil sicer nekoliko večji (za 1 %), cene pa so bile nižje za 7 %. Znižanje cen je bilo pri večini najpomembnejših postavk vmesne potrošnje; cene semen, energije, gnojil in krme so bile nižje, cene zaščitnih sredstev in stroški vzdrževanja pa višje.

Zaposlenost v kmetijstvu se je v letu 2014 zvišala za 1 %. Plačana delovna sila se je zmanjšala za 1 %, neplačana delovna sila pa se je povečala za 1 %.

V preglednici 1 so prikazane letne spremembe glavnih agregatov v kmetijstvu za Slovenijo v letu 2014 v primerjavi s predhodnim letom.

Preglednica 1: Letne spremembe glavnih agregatov v kmetijstvu, Slovenija, 2014

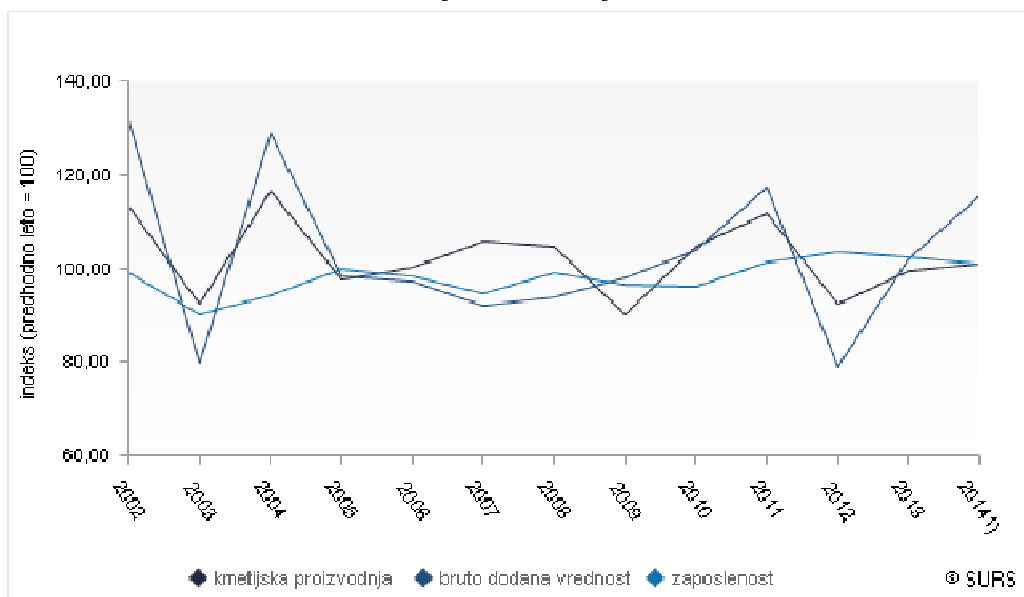
	Letne spremembe realnih vrednosti v osnovnih cenah, v %
Kmetijska proizvodnja, osnovne cene	1,1
Rastlinska pridelava	0,0
Živinoreja	2,1
Vmesna potrošnja	-6,4
Bruto dodana vrednost, osnovne cene	15,6
Potrošnja stalnega kapitala	0,0
Neto dodana vrednost, osnovne cene	43,8
Ostali davki na proizvodnjo	0,0
Ostale subvencije na proizvodnjo	-1,0
Faktorski dohodek	14,6
Zaposlenost	1,0
Realni faktorski dohodek na polnovredno delovno moč	113,5

Vir: SURS 2015a

Opomba: Deflator je implicitni indeks cen BDP v tržnih cenah. Njegova vrednost za leto 2014 po Eurostatovem izračunu znaša 100,0125.

Glavni agregati v kmetijstvu za Slovenijo v letu 2014 so grafično prikazani še na sliki 1.

Slika 1: Dohodkovni kazalniki kmetijstva, Slovenija, 2014

Vir: SURS 2015a

Po podatkih SURS-a (2015b⁴) so se **cene proizvodov in storitev za tekočo porabo in investicije v kmetijstvu (inputi)** v letu 2014 znižale v povprečju za 3,2 %, v primerjavi z letom 2013 pa so bile nižje v povprečju za 3,6 %. **Cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1)** so se v letu 2014 znižale v povprečju za 4,7 %, v primerjavi z letom 2013 pa so bile nižje v povprečju za 5,3 %. Med proizvodi in storitvami za tekočo porabo v kmetijstvu so se v letu 2014 najbolj pocenila krmila, najmanj pa semena in gnojila. V letu 2014 so se cene krmil znižale v povprečju za 11,7 % (v letu 2013 za 10,9 %) in so tako bile v letu 2014 v primerjavi z letom 2013 nižje v povprečju za 12,1 %. Cene krmil so bile stabilne v prvem četrtletju 2014, nato pa so se do konca leta večkrat znižale, najbolj v mesecu novembru (v povprečju za 8,9 %). Cene žit in drugih proizvodov so se v letu 2014 znižale v povprečju za 19,2 % (v letu 2013 za 14,4 %) ter cene močnih krmil v povprečju za 10,8 % (v letu 2013 za 10,4 %). V skupini žita in drugi proizvodi so se v letu 2014 najbolj znižale cene žit in mletih proizvodov (v povprečju za 27,0 %), cene drugih proizvodov so bile nižje v povprečju za 8,4 %, cene proizvodov živalskega izvora pa so bile nižje v povprečju za 0,4 %. Med močnimi krmili so se tudi v letu 2014 najbolj pocenila krmila za perutnino (v povprečju za 12,6 %) in krmila za govedo, brez telet (v povprečju za 8,7 %), najmanj pa so se v letu 2014 pocenila krmila za teleta (v povprečju za 6,0 %).

V letu 2014 je bila manjša rast **cen proizvodov in storitev za investicije v kmetijstvu (inputi 2)** (letna rast 0,5-odstotna, povprečna letna rast 0,3-odstotna). Proizvodi in storitve za investicije v kmetijstvu so se v letu 2014 podražili v povprečju za 0,5 %, v primerjavi z letom 2013 pa so bile njihove cene v letu 2014 višje v povprečju za 0,3 %. Cene opreme so se v letu 2014 zvišale v povprečju za 0,4 %, cene drugih zgradb pa za 0,7 %. Na višje cene opreme so vplivale višje cene mehanizacije za spravilo pridelkov in traktorjev (prve so se v letu 2014 zvišale v povprečju za 1,0 % in slednje za 0,7 %). Cene ostale opreme pa so se v letu 2014 v povprečju znižale (cene mehanizacije za pripravo tal, setev, nego in zaščito rastlin za 0,9 % ter cene mehanizacije in druge opreme na kmetiji za 0,1 %).

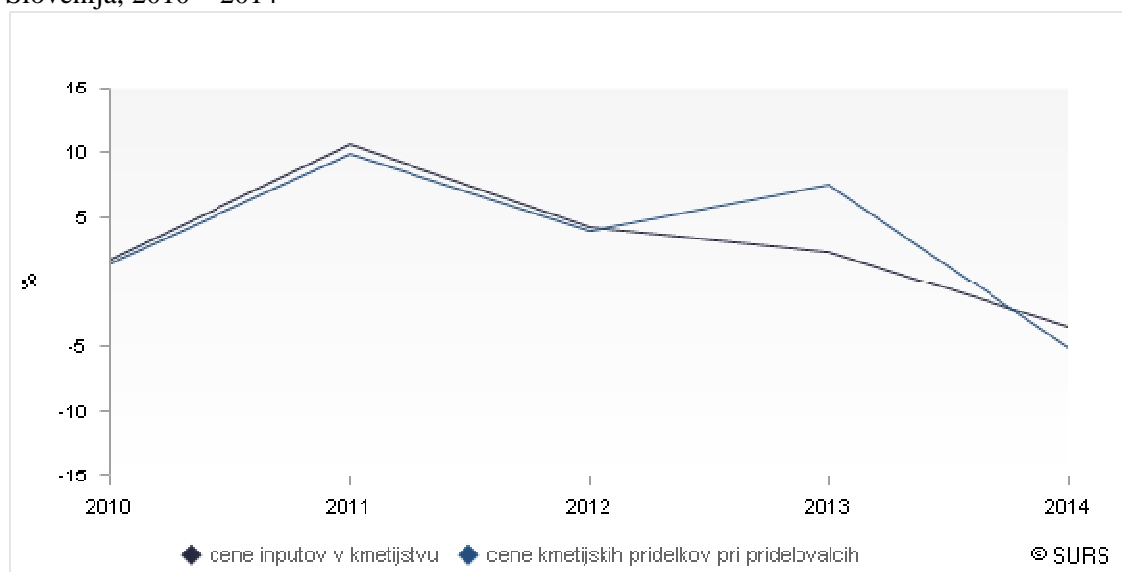
⁴ Vir: SURS (2015b): Indeksi cen inputov v kmetijstvu, Slovenija, 2014. Ljubljana, februar 2015.

Preglednica 2: Indeksi cen inputov v kmetijstvu, Slovenija, 2014

	Indeksi		
	Ø 2014 Ø 2010	Ø 2014 Ø 2013	XII 2014 XII 2013
Proizvodi in storitve za tekočo porabo v kmetijstvu (input 1)	116,7	94,7	95,3
Semena in sadike	119,3	98,1	97,8
Energija; maziva	120,1	97,9	94,6
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	111,3	88,1	97,8
Sredstva za varstvo rastlin	119,5	102,8	102,0
Veterinarske storitve	105,7	100,3	100,0
Krmila	123,7	87,9	88,3
Vzdrževanje opreme	111,5	102,6	102,1
Vzdrževanje zgradb	105,0	100,2	103,4
Drugi proizvodi in storitve	105,6	103,1	102,5
Proizvodi in storitve za investicije v kmetijstvu (input 2)	106,5	100,3	100,5
Oprema	105,9	100,1	100,4
Zgradbe	108,0	100,8	100,7
Skupaj (input 1 + input 2)	113,6	96,4	96,8

Vir: SURS 2015b

Na sliki 2 je prikazano razmerje med povprečnimi letnimi stopnjami rasti cen inputov v kmetijstvu in kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih za obdobje 2010-2014. Iz slike je razvidno, da so se ekonomske razmere za kmetijstvo začele izboljševati v letu 2011, v primerjavi z letom 2010, medtem ko so se v letu 2012 poslabšale, pri čemer so ostale nad ravniyo iz leta 2010. V letu 2013 je bilo zaznati ponovno izboljšanje razmer. V letu 2014 so se ekonomske razmere v kmetijstvu izrazito poslabšale in so pod ravniyo vseh predhodnih štirih let.

Slika 2: Povprečne letne stopnje rasti cen inputov v kmetijstvu in kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih, Slovenija, 2010 – 2014

Vir: SURS 2015b

1.1.2 Zakonodajne spremembe

Nacionalna zakonodaja:

Spremembe zakonodaje RS v letu 2014 so bile na eni strani usmerjene v različne sistemske rešitve na posameznih področjih, kot tudi v odpravo administrativnih ovir in povečanje učinkovitosti izvajanja ukrepov in zagotavljanja namenske uporabe sredstev.

V letu 2014 so bili spremenjeni oziroma sprejeti naslednji nacionalni pravni akti, ki neposredno vplivajo na izvajanje PRP 2007-2013:

- **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu (ZKme-1B) (Uradni list RS, št. 26/14)**

Zakon o kmetijstvu določa cilje kmetijske politike, načrtovanje razvoja kmetijstva in podeželja, ukrepe kmetijske politike, promet s kmetijskimi pridelki in živili, verigo preskrbe s hrano, varnost živil neživalskega izvora v vseh fazah proizvodnje, predelave in distribucije, kakovost živil v vseh fazah proizvodnje, predelave in distribucije, varnost in kakovost živil v gostinski dejavnosti, institucionalnih obratih prehrane in obratih za prehrano na delu, označevanje kmetijskih pridelkov oziroma živil, dopolnilne dejavnosti na kmetiji, javne službe, zbirke podatkov in informiranje na področju kmetijstva, postopke in organe za izvedbo tega zakona, raziskovalno delo, izobraževanje in razvojno-strokovne naloge ter inšpekcijski nadzor.

Temeljni cilj sprememb Zakona o kmetijstvu je določitev sistemske podlage za izvajanje ukrepov skupne kmetijske politike, saj se tako daje sistemska podlaga za dolgoročno načrtovanje razvoja kmetijstva in živilstva, učinkovito in celovito izvajanje ukrepov ter hitrejše prilagajanje zahtevam konkurence.

Sprememba zakona je bila potrebna zaradi prilagoditve spremembam evropske zakonodaje in s ciljem večje zaščite potrošnika, pridelovalcev in predelovalcev kmetijskih pridelkov in živil. Določbe zakona je bilo potrebno spremeniti oziroma dopolniti v delu, kjer zakon ni v celoti usklajen oziroma ne daje potrebnih pravnih podlag za izvajanje predpisov Evropske unije in v delu, ki ureja promet s kmetijskimi pridelki in živili ter dopolnilne dejavnosti na kmetiji, hkrati pa so bile dodane nove določbe, ki bodo omogočale urejanje bolj pravičnih odnosov v celotni verigi preskrbe s hrano. Novela Zakona o kmetijstvu predstavlja pravno podlago za ustanovitev Varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano. Varuh sicer nima formalnih pristojnosti za odpravo nepoštenih poslovnih praks, predstavlja pa dodatno možnost za prijavo nepravilnosti s strani prizadetih podjetij. Obenem zakon opredeljuje tudi nedovoljena ravnanja, s katerimi ena stranka s svojo znatno tržno močjo, ki je razvidna iz obsega ali vrednosti prodaje, v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji, izkorišča drugo pogodbeno stranko. Zakon določa tudi plačilne roke, ki so za hitro pokvarljivo blago omejeni na največ 45 dni, (v veljavo stopijo 1. januarja 2016, po končanju prehodnega obdobja) ter 90 dni za ostale prehranske proizvode. Z novelo Zakona o kmetijstvu je Agencija za varstvo konkurence pridobila dodatne pristojnosti v okviru katerih lahko predpiše kazni v višini od 6.000 do 18.000 €. Kazni lahko predpiše zaradi nespoštovanja plačilnih rokov ter v primeru, ko ugotovi nedovoljena ravnanja med deležniki v verigi preskrbe s hrano. Nadalje se s spremembami usklajujejo določbe glede varnosti in kakovosti živil ter nadzora, saj je s spremembo Uredbe o organih v sestavi ministrstev in Zakona o državni upravi Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin prevzela tudi pristojnosti za področje varnosti živil neživalskega izvora po celotni verigi. Zakon s ciljem boljše ureditve sistema in preprečevanja nelojalne konkurence na področju dopolnilnih dejavnosti na kmetiji vzpostavlja učinkovitejši sistem, ki bo zlasti majhnim kmetijam prinesel dodatni vir dohodka, hkrati pa spodbudil kmetije, da izkoristijo lastne potencialne in na ta način razvijajo svojo dejavnost.

- **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 17/14)**

Zakon o gozdovih ureja varstvo, gojenje, izkoriščanje in rabo gozdov ter razpolaganje z gozdovi kot naravnim bogastvom s ciljem, da se zagotovijo trajnostno sonaravno ter večnamensko gospodarjenje v skladu z načeli varstva okolja in naravnih vrednot, trajno in optimalno delovanje gozdov kot ekosistema ter uresničevanje njihovih funkcij. Ta zakon ureja tudi pogoje gospodarjenja z gozdnim prostorom ter s posamičnim gozdnim drevjem in skupinami gozdnega drevja zunaj ureditvenih območij naselij, da se njihova vloga v okolju ohrani in krepi.

S spremembami zakona se določa pravna podlaga za razdelitev sredstev za vzdrževanje gozdnih cest iz naslova pobranega davka na nepremičnine od gozdnih zemljišč na ravni lokalnih skupnosti.

Za vse prevoze gozdnih lesnih sortimentov se zahteva prevoznica. Prevoznico izda Zavod za gozdove Slovenije pošiljatelju gozdnih lesnih sortimentov na stroške pošiljatelja. Prevoz gozdnih lesnih sortimentov iz lastnega gozda do največ 6 kubičnih metrov se lahko opravlja na podlagi dovoljenja za posek dreves, ki ga v upravnem postopku izda Zavod za gozdove Slovenije. Lastniki gozdov, ki so fizične osebe, vodijo podatke o lastni uporabi in prometu z gozdnimi lesnimi sortimenti na evidenčnem listu.

- **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o vodah (Uradni list RS, št. 40/14)**

Zakon o vodah ureja upravljanje z morjem, celinskimi in podzemnimi vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči, ki obsega varstvo voda, urejanje voda in odločanje o rabi voda. Zakon ureja tudi javno dobro in javne službe na področju voda, vodne objekte in naprave ter druga vprašanja, povezana z vodami.

Spremembe zakona se nanašajo na poenostavitev postopka izdaje vodnega soglasja z ukinitvijo obveznosti pridobivanja projektnih pogojev, kar bo skrajšalo postopek pridobivanja vodnega soglasja. Prav tako se številne poenostavitve nanašajo na podeljevanje vodnih pravic, in sicer tako, da predlagane zakonske rešitve sledijo zamisli, da je evidentirana raba vode vendarle ena od posebnih rab vode, pri čemer se, s pravilnikom ministra, kot evidentirano rabo vode predpiše določene vrste rabe vode ob izpolnjenih pogojih. Spremembe zakona so tudi pri načinu določanja ukrepa omejitve in ustavitvi posebne rabe vode, in sicer tako, da začne ta ukrep veljati takoj, ko je na območju razglašeno stanje izrednih razmer in ni potrebno izdajati posamičnih upravnih aktov.

- **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave (ZON-C) (Uradni list RS, št. 46/14)**

Zakon o ohranjanju narave določa ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot z namenom prispevati k ohranjanju narave. Ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti so ukrepi, s katerimi se ureja varstvo prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, vključno z njihovim genskim materialom in habitati ter ekosistemi, in omogoča trajnostno rabo sestavin biotske raznovrstnosti ter zagotavlja ohranjanje naravnega ravnovesja. Sistem varstva naravnih vrednot je sistem, ki določa postopke in načine podeljevanja statusa naravnih vrednot ter izvajanje njihovega varstva.

Predlagane spremembe in dopolnitve zakona uvajajo rešitve, katerih posledica bo razbremenitev več ravni odločanja na različnih ravneh zakona. Uvedba predlaganih rešitev bo pomenila dolgoročno poenostavitev oziroma zmanjšanje števila postopkov, odpravila administrativne ovire, ki so bile zaznane v praksi, in pomenila uskladitev z drugo sistemsko zakonodajo in postopki, pri čemer se povečuje učinkovitost posameznih ukrepov varstva narave in ohranja zagotavljanje javnega interesa ohranjanja narave v najmanj enakem obsegu in kakovosti.

- **Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2011-2013 (Uradni list RS, št. 38/14)**

Uredba o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2011–2013 (Uradni list RS št. 28/11, 37/11-popr., 103/11, 87/12, 63/13 in 38/14) ureja izvajanje ukrepov 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja RS 2007-2013, kar pomeni, da določa ukrepe, upravičene naložbe, aktivnosti, stroške, upravičence, pogoje za pridobitev sredstev, merila za izbor projektov, nadzor nad izvajanjem, višino razpoložljivih finančnih sredstev za posamezen ukrep ter finančna kriterije za posamezne ukrepe 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007-2013.

Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2011-2013 določa ukrepe 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja RS 2007-2013, ki ga je potrdila Komisija EU z odločbo št. CCI 2007 SI 06 RPO 001 dne 12. 9. 2007, zadnjič spremenjenega 2. 4. 2014.

S spremembo uredbe se podaljšuje obdobje izvajanja ukrepov na podlagi tako imenovane tranzicijske uredbe (Uredbe 1310/2013/EU). Prav tako se v skladu s PRP 2007-2013 urejata tudi ukrepa Pomoč mladim prevzemnikom kmetij – ukrep 112 in Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva – ukrep 125, ki se izvajata tudi v letih 2014 in 2015 za izvajanje Uredbe 1310/2013/EU. Navedena uredba se glede na veljavno uredbo spreminja v finančnih določbah, kar je posledica 7. spremembe Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013, v poglavju, ki določa izvajanje ukrepov LEADER (prenos na ARSKTRP). Pri ukrepih 112 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij in 125 Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva so bile vključene obvezne priloge kot jih določa tretji odstavek 12. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 26/14).

- **Uredba o izvedbi ukrepov kmetijske politike za leto 2014 (Uradni list RS, št. 113/13)**

Ta uredba določa natančnejše postopke v zvezi z izvedbo ukrepov kmetijske politike za (neposredna plačila in ukrepi osi 2 Programa razvoja podeželja) od oddaje zbirne vloge in zahtevkov do obračuna in izplačil. Vključuje pravila v zvezi s kontrolami in sankcijami v zvezi z upravičenostjo za ukrepe in navzkrižno skladnost.

- **Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Uradni list RS, št. 58/14)**

Ta uredba določa skupine in vrste dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, njihove značilnosti in obseg, vsebino vloge za pridobitev dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji, vpis v register kmetijskih gospodarstev, podrobnejše pogoje za opravljanje dopolnilnih dejavnosti.

- **Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 3/14)**

Uredba o posebnih varstvenih območjih določa posebna varstvena območja (območja Nature 2000) in varstvene cilje na teh območjih ter varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov ter habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu EU, in druga pravila ravnanja za ohranjanje.

Sprememba uredbe ne prinaša nobenih novih obveznosti, niti pravnih, niti finančnih, ampak se na novo določa, da presoja sprejemljivosti posegov v naravo ni potrebna za posege v naravo na delu poselitvenih območij s strnjeno pozidavo, če se ti izvajajo na podlagi projektnih pogojev iz občinskega prostorskega načrta ali občinskega podrobnega prostorskega načrta, razen če gre za posege v naravo, za katere je presoja vplivov na okolje obvezna v skladu s predpisi, ki urejajo presojo vplivov posega na okolje.

- **Uredba o navzkrižni skladnosti (Uradni list RS, št. 96/14)**

Navzkrižna skladnost je skupek zahtev, ki na celotnem območju evropske skupnosti v prakso prinaša novo zavedanje o nujnosti spoštovanja evropske in domače zakonodaje na kmetijskem in okoljskem področju. Vzpostavljeni sistem navzkrižne skladnosti obsega predpisane minimalne zahteve s področij varovanja okolja, varovanja zdravja ljudi, živali in rastlin, ugodnega počutja živali ter dobre kmetijske in okoljske pogoje. Zavezanci, ki poleg ozaveščenosti o varovanju okolja, ohranjanju kulturne krajine, zagotavljanja varne hrane in dobrobiti živali lahko pridobijo razpoložljiva sredstva iz prvega in drugega stebra Skupne kmetijske politike. Namen navzkrižne skladnosti ni zniževanje plačil upravičencem, ampak je predvsem obveščanje upravičencev, da morajo določene zahteve spoštovati, če želijo sredstva tudi v celoti prejeti.

- **Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 51/14)**

Ta uredba v skladu z Direktivo 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L št. 26 z dne 28. 1. 2012, str. 1) določa vrste posegov v okolje, za katere je presoja vplivov na okolje obvezna, vrste posegov v okolje, za katere je presoja vplivov na okolje obvezna, če se zanje v predhodnem postopku ugotovi, da bi lahko imeli pomembne vplive na okolje, podrobnejša merila, na podlagi katerih se v predhodnem postopku ugotavlja, ali je za nameravani poseg v okolje treba izvesti presojo vplivov na okolje. Uredba določa tudi vrsto in obseg podatkov, ki jih mora vsebovati zahteva za začetek predhodnega postopka.

Zakonodaja EU:

V letu 2014 ni bilo sprememb zakonodaje, ki vplivajo na izvajanje PRP 2007-2013.

1.2. SPREMEMBA NACIONALNIH POLITIK ALI POLITIK EVROPSKE UNIJE, KI VPLIVA NA USKLAJENOST MED EKSRP IN OSTALIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI

Spremembe nacionalnih politik in politik EU v letu 2014, ki vplivajo na usklajenost med EKSRP in ostalimi finančnimi instrumenti, so namenjene predvsem odpravi administrativnih ovir in povečanju učinkovitosti izvajanja ukrepov in zagotavljanja namenske uporabe sredstev ter izvajanju kontrolnih postopkov. Usklajevanja med organi potekajo redno, ob pripravi sprememb PRP 2007-2013, nacionalnih pravnih aktov, ki morajo biti pred sprejetjem na Vladi RS medresorsko usklajeni, kot tudi ob pripravi javnih razpisov. Ravno tako pa prihaja do konstantnih usklajevanj z namenom zagotavljanja in izpolnjevanja razmejitev med skladi in s tem preprečitve morebitnega podvajanja podpor iz različnih finančnih instrumentov EU za enak namen.

2. NAPREDEK PROGRAMA GLEDE NA OPREDELJENE CILJE

2.1. KAZALNIKI, PREDPISANI Z UREDBO 1974/2006/ES

V preglednicah 3, 4, 5 in 6 so navedeni vsi možni ukrepi, ki jih navaja priloga VII Uredbe 1974/2006/ES. Slovenija vseh ukrepov ni vključila v PRP 2007-2013. Dodatni nacionalni kazalniki so vključeni v točko 2.2.

Preglednica 3: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2014 za 1. os
(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)

OS 1. IZBOLJŠANJE KONKUREČNOSTI KMETIJSKEGA IN GOZDARSKEGA SEKTORJA								
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Izhodiščna vrednost	Pričakovana vrednost	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave	Dosežena vrednost (v %)
111	Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju	Število udeležencev usposabljanja	0	2.500	15.476	14.063	8.794	352 %
		Število opravljenih dni usposabljanja	0	1.000	3.099	2.483	2.243	224 %
112	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	Število mladih kmetovalcev, ki so prejeli pomoč	0	1.700	3.015	2.656	2.655	156 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	49.100.000	NA	55.698.400,00	55.682.400,00	113 %
113	Zgodnje upokojevanje kmetov	Število kmetov, ki so se predčasno upokojili	0	210	216	201	199	96 %
		Število kmetijskih delavcev, ki so se predčasno upokojili	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število sproščenih hektarjev (ha)	0	1.751	2.559	2.511	2.479	143 %
114	Uporaba svetovalnih storitev	Število kmetovalcev, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP	NP	NP	NP
115	Ustanavljanje služb za pomoč pri upravljanju kmetij, služb za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah	Število na novo ustanovljenih služb za pomoč pri upravljanju kmetij, služb za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah ter služb za kmetijsko in gozdarsko svetovanje	NP	NP	NP	NP	NP	NP
121	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	Število kmetijskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč	0	3.722	2.972	2.234	2.074	56 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	399.900.000	452.365.10090	410.940.612,20	326.710.304,20	82 %
	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev – Evropski načrt za oživitvev gospodarstva	Število kmetijskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč	0	61	73	56	45	74 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	19.600.000	22.382.296,89	17.787.562,29	12.686.139,01	65 %
122	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	Število gozdarskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč	0	1.000	1.762	1.095	1.080	108 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	54.000.000	57.270.693,32	51.444.543,99	49.433.117,00	92 %
123	Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	Število podprtih podjetij	0	558	742	462	369	66 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	320.900.000	387.337.31020	350.560.898,30	251.376.382,20	78 %
124	Sodelovanje pri razvoju novih proizvodov, proizvodnih postopkov in tehnologij	Število podprtih pobud za sodelovanje	NP	NP	NP	NP	NP	NP
125	Infrastruktura v zvezi z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	Število podprtih aktivnosti	0	54	88	81	65	120 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	29.000.000	34.489.413,26	34.489.413,26	25.903.207,87	89 %

126	Obnavljanje proizvodnega potenciala gozdov, prizadetega zaradi naravnih nesreč	Podprto območje prizadetega kmetijskega zemljišča	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP	NP	NP	NP
131	Podpora izvajanju EU standardov na kmetijskih gospodarstvih	Število upravičencev	0	24.000	0	24.437	24.437	102 %
132	Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	Število podprtih kmetijskih gospodarstev, ki so udeležena v shemah kakovosti hrane	0	150	474	390	390	260 %
133	Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnosti informiranja in pospeševanja prodaje	Število podprtih ukrepov	0	50	108	68	57	114 %
141	Delno samooskrbno kmetovanje	Število podprtih delno samooskrbnih kmetijskih gospodarstev	NP	NP	NP	NP	NP	NP
142	Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	Število podprtih skupin proizvajalcev	0	10	10	10	10	100 %
		Prihodek podprtih skupin proizvajalcev (€)	0	9.000.000	12.054.411,50	12.529.942,08	12.455.285,51	138 %

Vir: ARSKTRP

Pri ukrepu 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij ni podatka o zaprosenih sredstvih vseh prejetih vlog, saj se obračun odobrenih sredstev opravi na podlagi točkovanja vloge. Če vloga ne izpolnjuje zahtev javnega razpisa, se zanjo točkovanje sploh ne opravi. Pri podatku o celotni vrednosti naložb gre za odobrena sredstva v okviru tega ukrepa. Pri ukrepu 113-Zgodnje upokojevanje kmetov gre pri podatkih o številu sproščenih ha za primerljive kmetijske površine (PKP), ki so podlaga za določitev višine rente na tem ukrepu. Prav tako se napredek izvajanja tega ukrepa spremlja na ravni odobrenih odločb in ne na ravni trenutnega števila izplačanih prejemnikov sredstev, ki se z leti zmanjšuje. Pri ukrepu 125-Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva se podatek o celotni vrednosti naložb spremlja le na ravni pozitivno odobrenih vlog in ne na ravni vseh prejetih vlog, zato se podatka med prejetimi in odobrenimi prijavi ne razlikujeta. Pri ukrepu 142-Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev se je pri izračunu prihodka na ravni prejetih, odobrenih in izplačanih prijav za večkrat vložene vloge iste skupine proizvajalcev upošteval podatek glede na zadnji datum.

Preglednica 4: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2014 za 2. os
(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)

OS 2. IZBOLJŠANJE OKOLJA IN PODEŽELJA Z UPRAVLJANJEM ZEMLJIŠČ								
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Izhodiščna vrednost	Pričakovana vrednost	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave	Dosežena vrednost (v %)
211	Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorskih območjih	Število podprtih kmetijskih gospodarstev na gorskih območjih	33.000	33.000	38.134	37.444	37.444	113 %
		Podprto kmetijsko zemljišče na gorskih območjih (ha)	226.000	226.000	272.215	268.918	268.918	119 %
212	Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja	Število kmetijskih gospodarstev na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja	10.600	11.000	15.093	14.674	14.674	133 %
		Podprta kmetijska zemljišča na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja (ha)	74.000	74.000	106.134	105.318	105.318	142 %
213	Plačila v okviru območij Natura 2000 in plačila, vezana na Direktivo 2000/60/ES	Število podprtih kmetijskih gospodarstev na območjih Nature 2000/po Okvirni vodni direktivi	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Podprta kmetijska zemljišča v okviru Nature 2000/po Okvirni vodni direktivi	NP	NP	NP	NP	NP	NP
214	Kmetijsko okoljska plačila	Število kmetijskih gospodarstev in gospodarstev drugih upravljavcev zemljišč, ki prejemajo podporo	22.400	23.000	27.797 (KOP - 20.292 SKOP - 7.505)	27.653 (KOP - 20.239 SKOP - 7.414)	27.653 (KOP - 20.239 SKOP - 7.414)	88 %
		Celotno območje pod kmetijsko okoljsko podporo (ha)	361.000	363.000	424.946 (KOP - 345.058 SKOP - 79.888)	415.992 (KOP - 340.254 SKOP - 75.738)	415.992 (KOP - 340.254 SKOP - 75.738)	94 %
		Fizično območje pod kmetijsko okoljsko podporo pod tem ukrepom (ha)	199.500	200.000	283.200 (KOP - 233.410 SKOP - 49.790)	275.259 (KOP - 229.396 SKOP - 45.863)	275.259 (KOP - 229.396 SKOP - 45.863)	115 %
		Celotno število pogodb	48.200	50.000	61.868 (KOP - 46.624 SKOP - 15.244)	61.205 (KOP - 46.214 SKOP - 14.991)	61.205 (KOP - 46.214 SKOP - 14.991)	92 %
		Število pogodb, povezanih z genskimi viri	3.100	3.300	4.233 (KOP - 3.526 SKOP - 707)	4.157 (KOP - 3.468 SKOP - 689)	4.157 (KOP - 3.468 SKOP - 689)	105 %
215	Plačila za dobro počutje živali	Število kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število pogodb za dobro počutje živali	NP	NP	NP	NP	NP	NP
216	Neproduktivne naložbe	Število kmetijskih gospodarstev in gospodarstev drugih upravljavcev zemljišč, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP	NP	NP	NP
221	Prvo pogozdovanje kmetijskih zemljišč	Število upravičencev, ki prejemajo pomoč	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število hektarjev pogozdenih zemljišč	NP	NP	NP	NP	NP	NP
222	Prva vzpostavitev	Število upravičencev	NP	NP	NP	NP	NP	NP

	kmetijsko gozdarskih sistemov na kmetijskih zemljiščih	Število hektarjev pod novimi kmetijsko gozdarskimi sistemi	NP	NP	NP	NP	NP	NP
223	Prvo pogozdovanje nekmetijskih površin	– Število upravičencev, ki prejema pomoč za pogozdovanje	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število hektarjev pogozdenih zemljišč	NP	NP	NP	NP	NP	NP
224	Plačila v okviru Nature 2000	Število gozdarskih gospodarstev, ki prejema pomoč na območju Nature 2000	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Plačila za gozdne površine (ha) na območju Nature 2000	NP	NP	NP	NP	NP	NP
225	Gozdno okoljska plačila	Število gozdarskih gospodarstev, ki prejema podporo	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Celotno gozdarsko območje, ki prejema gozdno okoljska plačila	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Fizično gozdarsko območje, ki prejema gozdno okoljska plačila	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število pogodb	NP	NP	NP	NP	NP	NP
226	Obnavljanje proizvodnega potenciala	Število preprečevalnih/obnovitvenih ukrepov	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Podprto območje poškodovanih gozdov	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP	NP	NP	NP
227	Neproduktivne naložbe	Število lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP	NP	NP	NP

Vir: ARSKTRP

Zbiranje vlog na 2. osi se izvaja v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila, odločbe pa se izdajajo tik pred izplačilom. Slovenija je do sedaj izplačevala plačila za to os po načelu N+1, zato je dinamika izplačil po letih različna in lahko določena kmetijska gospodarstva prejmejo v enem letu plačila za več let. Iz tega razloga smo v preglednici 4 uporabili podatke o neto kumulativnem številu kmetijskih gospodarstev in neto kumulativni površini vključenih zemljišč. »Neto kumulativno« pomeni, da smo samo enkrat upoštevali vsako kmetijsko gospodarstvo, ki je vsaj enkrat v obdobju izvajanja PRP 2007-2013 prejelo plačilo v okviru posameznega ukrepa 2. osi, enako pa smo upoštevali vsako kmetijsko površino, za katero je bila izplačana podpora za posamezen ukrep vsaj enkrat v obdobju izvajanja PRP 2007-2013. Pri ukrepu 214 so upoštevani tako kmetijsko okoljski ukrepi (SKOP) iz Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006 do leta 2010 kot tudi podukrepi kmetijsko okoljskih plačil (KOP) iz PRP 2007-2013. Porazdelitev med obema shemama je prikazana v poglavju 2.3.2, kjer je ukrep 214 podrobneje predstavljen. Ker je bilo v okviru priprave PRP 2007-2013 predvideno, da se bo ob koncu programskega obdobja izvajala le shema KOP, so bili na tej ravni opredeljeni tudi pričakovani programski cilji. Na tej predpostavki se spremlja tudi doseganje programskih ciljev.

Preglednica 5: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2014 za 3. os
(NP = v Sloveniji se ne uporablja)

OS 3. IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU IN SPODBUJANJE DIVERZIFIKACIJE PODEŽELSKEGA GOSPODARSTVA								
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Izhodiščna vrednost	Pričakovana vrednost	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave	Dosežena vrednost (v %)
311	Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti	Število upravičencev	0	330	588	319	252	76 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	51.700.000	84.534.592,86	75.842.579,79	56.727.618,50	110 %
312	Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij	Število podprtih/ustanovljenih mikro podjetij	0	600	1.033	450	400	67 %
313	Spodbujanje turističnih dejavnosti	Število podprtih novih ukrepov za turizem	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb (€)	NP	NP	NP	NP	NP	NP
321	Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo *	Število podprtih ukrepov	0	4	6	3	3	75 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	4.600.000	6.215.927,14	3958.389,99	3.958.389,99	86 %
322	Obnova in razvoj vasi	Število vasi, kjer so bili ukrepi izvedeni	0	300	724	526	431	144 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	50.000.000	97.112.241,90	94.279.140,56	69.926.665,33	140 %
323	Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja	Število podprtih ukrepov za dediščino podeželja	0	150	544	157	142	95 %
		Celotni obseg naložb (€)	0	11.000.000	19.468.300,01	17.686.493,05	14.752.701,09	134 %
331	Usposabljanje in obveščanje	Število gospodarskih udeležencev, udeleženih pri podprtih aktivnostih	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število dni usposabljanja, ki so jih opravili udeleženci	NP	NP	NP	NP	NP	NP
341	Pridobivanje strokovnih znanj, animacija in izvajanje lokalnih razvojnih strategij	Število ukrepov za pridobivanje strokovnih znanj in animacijo	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število udeležencev pri ukrepih	NP	NP	NP	NP	NP	NP
		Število podprtih javno-zasebnih partnerstev	NP	NP	NP	NP	NP	NP

Vir: ARSKTRP

* Ukrep se izvaja v okviru Evropskega načrta za oživitev gospodarstva

Tako kot pri ukrepih 1. osi so tudi pri ukrepih 3. osi v tabelah zajeti podatki o vseh prejetih, odobrenih in izplačanih vlogah od začetka izvajanja PRP 2007-2013 do konca leta 2014. V tem času se je na tej osi izvajalo pet ukrepov (ukrep 321 se je začel izvajati z letom 2010).

Preglednica 6: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2014 za 4. os

OS 4. LEADER								
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Izhodiščna vrednost	Pričakovana vrednost	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave	Dosežena vrednost (v %)
41	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	Število lokalnih akcijskih skupin (LAS)	0	20	33	33	33	165 %
	411 – konkurenčnost	Celotna velikost območij lokalnih akcijskih skupin (km ²)	0	16.000	19.349,6	19.349,6	19.349,6	121 %
	412 – upravljanje z okoljem/zemljišči	Celotno število prebivalcev na območjih lokalnih akcijskih skupin	0	1.400.000	1.269.308	1.269.308	1.269.308	91 %
	413 – kakovost življenja/diverzifikacija	Število projektov, ki jih financirajo lokalne akcijske skupine	0	650	1.589	1.455	1.190	183 %
		Število upravičencev, ki prejemajo pomoč	0	1.310	1.556	1.480	1.480	113 %
421	Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja	Število projektov sodelovanja	0	20	8	8	8	40 %
		Število sodelujočih lokalnih akcijskih skupin	0	10	8	8	8	80 %
431	Vodenje lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacija območja	Število podprtih ukrepov	0	250	186	186	176	70 %

Vir: MKGP

Pri kazalnikih učinka za 4. os se, glede na to da so bile lokalne akcijske skupine potrjene v začetku programskega obdobja in se skozi celo programsko obdobje niso spreminjale, se kazalniki glede števila lokalnih akcijskih skupin, velikosti območja LAS in celotnega števila prebivalcev na območjih LAS z leti ne spreminjajo.

Preglednica 7: Skupni kazalniki rezultata od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2014

(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)

SKUPNI KAZALNIKI REZULTATA					
Os/Cilji	Kazalniki rezultata	Izhodiščna vrednost	Pričakovana vrednost	Dosežena vrednost	Dosežena vrednost (v %)
Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja	1) Število udeležencev, ki so uspešno končali usposabljanje, povezano s kmetijstvom in/ali gozdarstvom	0	2.500	7.537	301 %
	2) Zvišanje bruto dodane vrednosti pri podprtih gospodarstvih/podjetjih (€)	0	20.514.000	67.936.866	331 %
	3) Število gospodarstev/podjetij, ki vpeljujejo nove proizvode in/ali nove tehnologije	0	2.240	2.827	126 %
	4) Vrednost kmetijske proizvodnje po priznanih znakih/standardih kakovosti (€)	0	31.000.000	35.314.273	114 %
	5) Število kmetij, ki vstopajo na trg	0	130	150	115 %
Izboljšanje okolja in podeželja z upravljanjem zemljišč	6) Območje uspešnega opravljanja zemljišč (ha), ki prispeva k:				
	a) biotski raznovrstnosti	355.700	376.600	447.758	119 %
	b) kakovosti vode	131.300	132.200	275.259	208 %
	c) podnebnim spremembam		65.000	275.259	423 %
	d) kakovosti prsti	82.800	96.000	72.279	75 %
e) preprečevanju marginalizacije in zapuščanja zemlje	300.000	304.000	523.657	172 %	
Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in spodbujanje diverzifikacije podeželskega gospodarstva	7) Zvišanje nekmetijske bruto dodane vrednosti v podprtih dejavnostih (€)	0	9.500.000	20.632.804	217 %
	8) Bruto število ustvarjenih delovnih mest	0	1.140	722	63 %
	9) Dodatno število turistov	NP	NP	NP	NP
	10) Prebivalstvo na podeželju, ki ima koristi od izboljšanih storitev (število)	0	725.000	566.719	78 %
	11) Večja gostota interneta na podeželju (dostop do povezave)	1.167.148 (58 %)	1.440.000 (72 %)	1.587.450 prebivalcev (77 %)	110 %
	12) Število udeležencev, ki so uspešno končali usposabljanje	NP	NP	NP	NP

Vir: MKGP

Pri kazalniku Zvišanje bruto dodane vrednosti pri podprtih gospodarstvih/podjetjih v preglednici 7 gre za seštevek povečanja BDV pri ukrepih 112, 113, 121, 122, in 123. Zvišanje BDV smo izračunali s primerjavo med podatki iz vlog za projekte, ki so bili zaključeni v letih 2008-2013 ter podatki iz prejetih poročil, ki so jih poslali ti vlagatelji za leto 2014.

Pri kazalniku Območje uspešnega opravljanja zemljišč gre za neto površine, na katerih se izvaja vsaj eden izmed ukrepov SKOP in podukrepov KOP, ki spadajo v posamezno kategorijo izboljševanja. Določeni ukrepi SKOP in podukrepi KOP lahko sicer nastopajo v več kategorijah izboljševanja in posledično se tudi površine vključujejo v več kategorij, vendar pa je vsaka površina v posamezni kategoriji izboljševanja upoštevana le enkrat. Pri podkazalnikih Biotska raznovrstnost ter Preprečevanje marginalizacije in zapuščanja zemlje so površinam v okviru ukrepa 214 prištete tudi površine, ki so vključene v ukrepa 211 in 212, zato velja poudariti, da gre, skladno s smernicami CMEF, za bruto površine.

Pri kazalniku Zvišanje nekmetijske bruto dodane vrednosti podprtih dejavnosti gre za seštevek povečanja BDV pri ukrepih 311 in 312, primerjamo pa podatke o BDV celotnih podprtih mikro podjetij oziroma dopolnilnih dejavnosti kmetijskih gospodarstev. Zvišanje BDV smo izračunali s primerjavo med podatki iz vlog za projekte, ki so bili zaključeni v letih 2008-2013 ter podatki iz prejetih poročil, ki so jih poslali ti vlagatelji za leto 2014.

2.2. DODATNI NACIONALNI KAZALNIKI

Slovenija je za potrebe spremljanja in vrednotenja v PRP 2007-2013 zapisala tudi dodatne nacionalne kazalnike učinkov in rezultata, prikazanih v preglednicah 8 in 9, ki niso bili predpisani s strani Evropske komisije. Obrazložitev vrednosti posameznih kazalnikov je opisana v poglavju 2.3 pri posameznih ukrepih. Podatki za vrednosti v preglednicah 8 in 9 se nanašajo na podprte naložbe, kar pomeni, da so bile te naložbe dejansko tudi že izplačane.

2.2.1 Dodatni nacionalni kazalniki učinkov

Preglednica 8: Dodatni nacionalni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2014

(NA = številka ni na voljo)

Os	Ukrep	Kazalniki učinkov	Vrednost na dan 31. 12. 2014	CILJ
Os 1	123	Število podprtih mikro podjetij oz. kmetijskih gospodarstev (naložbe v prvo stopnjo predelave lesa)	108	136
	125	Število podprtih operacij (namakanje in hidromelioracije)	7	9
	125	Skupni obseg podprtih operacij (namakanje in hidromelioracije), ha	1.389	2.000
	125	Površine, opremljene z vodomeri (namakanje in hidromelioracije), ha	1.389	2.000
	125	Skupna višina naložb (namakanje in hidromelioracije), €	9.711.937	13.300.000
	125	Število podprtih operacij (izboljšanje posestne strukture)	46	30
	125	Povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja (povečanje), %	187	200
	125	Skupni obseg podprtih operacij (izboljšanje posestne strukture), ha	9.623	6.500
	125	Število parcel znotraj komasacijskega območja (zmanjšanje) %	47	50
	125	Skupna višina naložb (izboljšanje posestne strukture), €	13.717.673	13.600.000
	125	Število podprtih operacij (izboljšanje lastnosti tal)	12	15
	125	Skupni obseg podprtih operacij (izboljšanje lastnosti tal), ha	2.962	1.000
	125	Skupna višina naložb (izboljšanje lastnosti tal), €	2.473.598	2.100.000
Os 2	214	Število kmetijskih gospodarstev vključenih v podukrep ekološko kmetovanje	3.689	2.500
Os 3	311	Število podprtih projektov za turistične namene	125	170
	312	Število podprtih projektov za turistične namene	67	150
	312	Celotni obseg naložb, €	104.554.938	90.500.000
	322	Število podprtih vasi v navezavi z osnovnimi storitvami	87	50
	322	Celotni obseg naložb v navezavi z osnovnimi storitvami, €	17.004.733	8.000.000

Vir: MKGP

2.2.2 Dodatni nacionalni kazalniki rezultata

Preglednica 9: Dodatni nacionalni kazalniki rezultata od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2014

(NA = številka ni na voljo)

Os	Ukrep	Kazalniki rezultata	Vrednost na dan 31. 12. 2014	CILJ
Os 1	112	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih ('000 €)	2,3	1,0
	113	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih ('000 €)	4,9	1,0
	121	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih/podjetjih ('000 €)	2,3	1,3
	123	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih/podjetjih ('000 €)	5,0	1,5
	121	Število kmetijskih gospodarstev, ki so se z naložbami prilagodila na novo uvedene standarde ES	400	1.225
	122	Število gozdarskih gospodarstev in njihovih združenj, ki so z naložbo povečali varnost pri delu v gozdu	1.080	1.000
	142	Število kmetijskih gospodarstev, vključenih v podprte skupine proizvajalcev ekoloških in zaščitnih kmetijskih proizvodov	177	120
Os 2	211, 212	Površine znotraj območij Natura 2000, na kateri se izvaja ukrep OMD, ha	98.424	84.000
	214	Površine znotraj območij Natura 2000, na katerih se izvajajo kmetijsko okoljski podukrepi, ha	64.503	62.000
	214	Delež površin, vključenih v podukrep ekološko kmetovanje glede na KZU, %	8,3	7,5
Os 3	311	Dvig nekmetijske BDV/zaposlenega pri podprtih dejavnostih ('000 €)	1,5	2,0
	312	Dvig nekmetijske BDV/zaposlenega pri podprtih dejavnostih ('000 €)	3,2	2,0
	311	Dodatno število turistov (indeks)	143	120
	312	Dodatno število turistov (indeks)	180	120

Vir: MKGP

2.3. ANALIZA AKTIVNOSTI PO UKREPIH V LETU 2014

V nadaljevanju sledi pregled izvajanja posameznih ukrepov v letu 2014 in kumulativno od začetka izvajanja programa do konca leta 2014. Podatki o višini razpoložljivih sredstev in ciljne vrednosti kazalnikov se nanašajo na vsebino sedme spremembe PRP 2007-2013.

V prikazu podatkov, ki se nanašajo na število pozitivno izdanih odločb in znesek odobrenih sredstev, je upoštevano tudi zmanjšanje števila pozitivno izdanih odločb oziroma zneska odobrenih sredstev, ki je posledica odstopov vlagateljev od pravice do sredstev. Prav tako so upoštevane tudi pozitivno rešene pritožbe. Zaradi tega nastajajo tudi razlike med prikazanimi podatki v Letnih poročilih o napredku.

Razlika med dodeljenimi in izplačanimi sredstvi je posledica projektov, ki so še v fazi izvajanja in še niso bili zaključeni ter za katere upravičenci še niso posredovali vseh zahtevkov za izplačilo sredstev oziroma nižje vrednosti izplačanih sredstev glede na dodeljena sredstva (nižji stroški izvedbe projektov, znižanja, kazni...). Seštevek razpisanih sredstev lahko preseže razpoložljiva sredstva na posameznem ukrepu, saj so se nedodeljena sredstva lahko ponovno razpisala.

2.3.1 Ukrepi 1. osi

Cilji ukrepov in aktivnosti te osi so povečanje produktivnost dela v kmetijstvu, živilskopredelovalni dejavnosti in gozdarstvu in s tem dvig ravni konkurenčnosti teh sektorjev, pri čemer so podpore usmerjene:

- v dvig ravni usposobljenosti za delo v kmetijstvu ter izboljšanje starostne strukture gospodarjev na kmetijah s ciljem povečati razvojno sposobnost kmetij in prispevati k dvigu dodane vrednosti v kmetijstvu in gozdarstvu,
- v spodbujanje naložb v kmetijstvo, zemljiško infrastrukturo in primarno predelavo s ciljem pospešiti prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev in živilsko predelovalnih obratov ter tako prispevati k večji učinkovitosti gospodarjenja,
- v spodbujanje naložb v živilsko predelovalnih obratih, s ciljem okrepiti tako aktivnosti povezane z vključevanjem sodobnih tehnologij, kot tudi aktivnosti vezane na trženje kmetijskih proizvodov,
- v spodbujanje naložbenih aktivnosti na gozdarskih obratih, ki gospodarijo z zasebnimi gozdovi in v mikro obrate za predelavo lesa, dvig usposobljenosti za delo v gozdarstvu ter povečanje organizirane ponudbe gozdnih lesnih sortimentov s ciljem povečati izkoriščenost gospodarskih potencialov gozda ter olajšati prilagajanje zahtevam trga, zlasti z vidika potreb po energiji iz obnovljivih virov in tako prispevati k povečanju dodane vrednosti v gozdarstvu,
- v spodbujanje proizvajalcev za vključevanje v sheme kakovosti ter povečanje proizvodnje in prodaje proizvodov višje kakovosti s ciljem dvigniti raven kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov, olajšati prilagajanje zahtevam trga ter prispevati k dvigu dodane vrednosti v kmetijstvu in predelavi.

V okviru 1. osi sta bila v letu 2014 objavljena dva javna razpisa, in sicer iz naslova ukrepov 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij v višini 10 mio € in 125-Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva za namen izvedbe agromelioracij na komasacijskih območjih v višini 1,5 mio €.

Ukrep 111: Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju

Za ukrep je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 2.042.267 €, s sedmo spremembo PRP 2007-2013 so se ta sredstva znižala za 500.405 €. Do konca leta 2014 je bilo dodeljenih 122 %, izplačanih pa 79 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 10: Pregled vlog in sredstev v okviru ukrepa 111 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	131	106	2.492.205	841.788
V letu 2014	0	0	0	764.476
Kumulativno 31. 12. 2014	131	106	2.492.205	1.606.264

Vir: MKGP in ARSKTRP

Na tem ukrepu sta bila objavljena dva javna razpisa, razpisanih je bilo 8 mio € sredstev. Zadnji javni razpis je bil objavljen 30. 12. 2011 in bil zaradi porabe sredstev zaprt 6. 2. 2012. Temeljil je na novem konceptu izvajanja ukrepa. Končni upravičenci so še vedno posamezniki, vlagatelji pa so bile izobraževalne oziroma za izobraževanje usposobljene ustanove, ki so jim v skladu z objavljenim javnim razpisom potrdili primerne programe usposabljanj. Javni razpis je bil odprtega tipa. Usposabljanja so morala biti izvedena v obliki seminarjev, delavnic, predavanj, tečajev, praktičnega prikaza na terenu ipd. Vse aktivnosti v okviru prvega javnega razpisa so se zaključile že v letu 2011. V okviru drugega razpisa so bile vse odločbe izdane v letu 2012, v letih 2013 in 2014 pa so se izvajala usposabljanja in potekala izplačila vloženih zahtevkov po njihovem zaključku. Z letom 2014 so se vse aktivnosti usposabljanj zaključile, v letu 2015 pa bodo potekala še izplačila prejetih zahtevkov.

Največ odobrenih vlog je bilo v Pomurski (19,8 % vseh vlog) in Podravski regiji (18,9 % vseh vlog), največ odobrenih sredstev pa v Jugovzhodni Sloveniji (29 % vseh odobrenih sredstev) in Osrednjeslovenski regiji (19 % vseh odobrenih sredstev).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 2.500 udeležencev usposabljanj s celotnim obsegom usposabljanj v višini 1.000 dni. Do konca leta 2014 je bilo na podlagi prejetih poročil za že zaključena usposabljanja podprtih 7.537 udeležencev usposabljanj (enojno štetje), kar predstavlja 301 % doseganja cilja. Izvedena usposabljanja so obsegala 2.243 dni, kar predstavlja 224 % doseganja cilja.

Ukrep 112: Pomoč mladim prevzemnikom kmetij

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 je za ukrep 112 namenjenih 51.613.200 € sredstev, s sedmo spremembo PRP 2007-2013 so se ta sredstva zvišala za 2,5 mio € sredstev. Do konca leta 2014 je bilo dodeljenih in izplačanih 108 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Zaradi porabe sredstev je v okviru 8. spremembe programa predvideno povečanje razpoložljivih sredstev na tem ukrepu za 4,0 mio € (skupaj na volj 55.613.200 €).

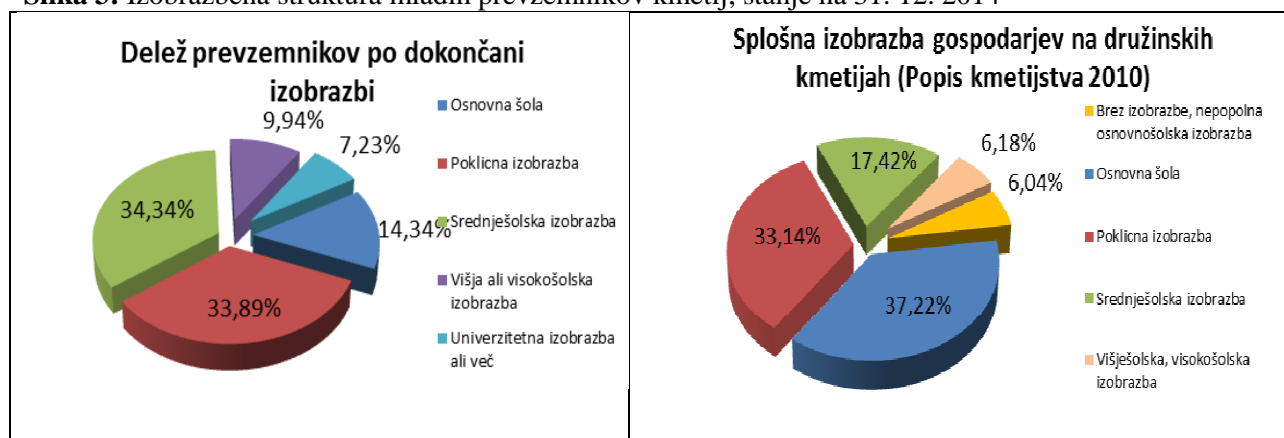
Preglednica 11: Pregled vlog in sredstev v okviru ukrepa 112 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	2.623	2.274	47.175.200	2.273	47.135.933
V letu 2014	392	382	8.523.200	382	8.393.147
Kumulativno 31. 12. 2014	3.015	2.656	55.698.400	2.655	55.529.080

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2014 je bilo objavljenih sedem javnih razpisov, od tega zadnji v letu 2014. Skupno je bilo v celotnem programskem obdobju razpisanih 69,3 mio € sredstev. Vsi razpisi so tudi že zaključeni (izdane so bile vse odločbe). Na razpise se je prijavilo 3.015 vlagateljev, odobrenih pa je bilo 2.656 vlog. Odobrenih je bilo za 55.698.400 € sredstev, kar predstavlja v povprečju 20.971 € na odobreno vlogo. Skupno je bilo prenesenih 64.642 ha vseh površin (kmetijskih in gozdnih), kar predstavlja povprečno 24,4 ha na odobreno vlogo ter 36.671 ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), kar pomeni povprečno 14,0 ha na odobreno vlogo. Povprečna starost prevzemnika ob prevzemu kmetije je bila 33 let, 83 % prevzemnikov je moškega spola in 17 % ženskega. Če opazujemo izobrazbeno strukturo prevzemnikov in splošno izobrazbo gospodarjev na družinskih kmetijah (slika 3), lahko vidimo, da je v primeru mladih prevzemnikov veliko ugodnejša – manjši je delež z osnovnošolsko izobrazbo ter bistveno večji delež z višjo ravno izobrazbo (višja ali visokošolska ali univerzitetna in več). Največ prevzemnikov in sicer 34 % ima končano srednješolsko izobrazbo.

Slika 3: Izobrazbena struktura mladih prevzemnikov kmetij, stanje na 31. 12. 2014

Glede na prevladujoči sektor kmetijske pridelave prevladujejo kmetije s pašno živino (23 % podprtih kmetij in 22 % vseh odobrenih sredstev), kmetije z mlečno prirajo (20 % podprtih kmetij in 21 % vseh odobrenih sredstev) ter kmetije z mešano proizvodnjo (rastlinsko/živalska) (18 % podprtih kmetij in 16 % vseh odobrenih sredstev).

Glede na vse kmetije, jih je kar 77 % dobilo podporo v območjih z omejenimi možnostmi (ob upoštevanju kriterija, da je več kot 50 % KZU v OMD). 20 % podprtih kmetij se nahaja v gorsko višinskem območju.

Z vidika statističnih regij, je bilo največ mladih kmetov podprtih v savinjski regiji (22 %), sledita podravska (16 %) in pomurska regija (13 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 znaša 1.700 mladih prevzemnikov kmetij s celotnim obsegom 49,1 milijonov € dodeljenih sredstev. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 2.655 vlog, kar predstavlja 156 % raven doseganja cilja. Skupni obseg odobrenih sredstev je do konca leta 2014 dosegel 55.698.400 € sredstev, kar predstavlja 113 %

ravni zastavljenega cilja. Na podprtih kmetijah mladih prevzemnikov naj bi se BDV povečala za 1.440.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih za 1.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2014. Podatki za leto 2014 kažejo, da se je BDV povečala za 5.546.628 € oz. se je BDV/PDM povečala za 2.252 €.

Ukrep pomoč mladim prevzemnikom kmetij je namenjen posodobitvi že obstoječe kmetijske dejavnosti ali zagonu nove kmetijske dejavnosti na prevzeti kmetiji, kar pripomore k ohranjanju in razvoju slovenskega podeželja, ter pripomore k preprečevanju izseljevanja mladih iz podeželja v mesta. Sinergijski učinki izvajanja ukrepa so povezani tudi z istočasnim izvajanjem ukrepa 113-Zgodnje upokojevanje kmetov; v 7 % primerov prevzema kmetije je prenosnik kmetije uveljavljal tudi podporo iz naslova ukrepa 113. Prav tako je ukrep 112 dobra podlaga za nadgradnjo investicije na ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, 311-Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti in na ukrepu 123-Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom. Podatki do konca leta 2014 kažejo, da je bilo kar 33 % upravičencev na ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev tudi mladih prevzemnikov kmetij, kjer so deležni 10 % višjega deleža podpore.

Ukrep 113: Zgodnje upokojevanje kmetov

V okviru sedme spremembe PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva zmanjšala za 1,8 mio € in obsegajo 18.678.369 € sredstev. Do konca leta 2014 je bilo izplačanih 16.308.581 € sredstev oziroma 87 % vseh razpoložljivih sredstev. Izvajanje ukrepa se brez večjih sprememb nadaljuje iz obdobja PRP 2004-2006. Tako je bilo za sprejete obveznosti iz preteklega obdobja izplačano 10.658.907 €, za upravičence iz PRP 2007-2013 pa 5.649.721 € sredstev.

Preglednica 12: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 113 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Število vlog v izplačilu	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	216	201	201	14.093.137
V letu 2014	0	0	- 2	2.215.444
Kumulativno 31. 12. 2014	216	201	199	16.308.581

Vir: MKGP in ARSKTRP

Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb v preglednici 12 se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007-2013. Skupno je bilo v okviru tega ukrepa predanih 2.511 ha primerljivih kmetijskih površin (PKP) ali v povprečju 12,5 ha na odobreno vlogo. Pri ukrepu 113 so se v prvem, drugem in tretjem javnem razpisu za izračun rente upoštevala prenesena primerljiva kmetijska zemljišča, ki so dejansko v lasti prenosnika, z zadnjim javnim razpisom, ki je bil objavljen v letu 2012, pa so se v izračun rente upoštevala vsa kmetijska zemljišča, ki jih je imel prenosnik v upravljanju oziroma gerki.

Povprečna odobrena desetletna renta v okviru razpisov PRP 2007-2013 je znašala 87.283 € na upravičenca, kar v 10 letnem obdobju pomeni za 17.543.946 € sprejetih obveznosti. Povprečna starost prenosnikov kmetij je 59 let. Med 199 prejemniki rente je 37 žensk, kar predstavlja 19 % vseh upravičencev.

Iz naslova sprejetih obveznosti za preteklo programsko obdobje PRP 2004 – 2006 so bila v letu 2014 sredstva izplačana za 357 upravičencev, ki so na prevzemnike prenesli skupno 3.590 ha PKP. Obveznosti rent iz preteklega programskega obdobja, ki zajedajo sedanje programsko

obdobje, znašajo okoli 14,5 milijona € sredstev. Zže dodeljenimi sredstvi po odločbi na podlagi štirih objavljenih javnih razpisov, zajedamo tudi že sredstva naslednjega programskega obdobja 2014-2023 v višini cca. 4,0 mio €. Izvajanje ukrepapredstavlja veliko finančno obremenitev, saj se zaradi narave njegovega izvajanja sprejmejo dolgoročne obveznosti.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 210 upokojenih kmetov s skupno 1.751 ha prenesenih kmetijskih in gozdnih zemljišč. Do konca leta 2014 je bilo izdanih 201 pozitivnih odločb, kar predstavlja 96 % zastavljenega cilja. S 2.511 ha prenesenih PKP je bila dosežena 143 % raven doseganja pričakovanega cilja. Na podprtih kmetijah, ki so jih prevzeli mladi prevzemniki, naj bi se BDV povečala za 252.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih za 1.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2014. Podatki za leto 2014 kažejo, da se je BDV povečala za 930.274 € oz. se je BDV/PDM povčala za 4.948 €. Sam ukrep sicer nima velikega ekonomskega učinka, a če nanj pogledamo širše in ga povežemo z drugimi ukrepi, še posebej z ukrepom 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij, lahko ugotovimo, da je med prenosniki kmetij, ki so pridobili sredstva iz ukrepa 113, kar 92 % tistih, katerih prevzemniki kmetij so pridobili sredstva na ukrepu 112, v okviru katerega so se s poslovnim načrtom zavezali k nadaljevanju in posodobitvi oziroma začetku nove kmetijske dejavnosti na prevzeti kmetiji. Starejšo generacijo kmetov pa z ukrepom spodbujamo, da predajo kmetijo mlajši generaciji in s tem prispevajo k izboljšanju starostne strukture na kmetijskih gospodarstvih.

Ukrep 121: Posodabljanje kmetijskih gospodarstev

Za ta ukrep se višina sredstev po sedmi spremembi PRP 2007-2013 ni spreminjala, na razpolago je 133.406.275 €. Do konca leta 2014 je bilo dodeljenih 110 %, izplačanih pa 81 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 13: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 121 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	4.817	2.994	130.152.700	2.467	86.958.605
V letu 2014	53	216	16.445.475	385	20.532.993
Kumulativno 31. 12. 2014	4.870	3.210	146.598.175	2.852	107.491.598

Vir: MKGP in ARSKTRP

Za obveznosti iz preteklega programskega obdobja (EPD) je bilo v okviru ukrepa 121 izplačanih 1.748.703 €, kar predstavlja 1,6 % vseh izplačanih sredstev na tem ukrepu, ki so v okviru skupnega zneska v preglednici 13 že upoštevani. Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb ter višina odobrenih sredstev v tej preglednici pa se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007-2013. V nadaljnje analize te obveznosti niso bile zajete.

Do konca leta 2014 je bilo objavljenih 22 javnih razpisov, v letu 2014 novih objav ni bilo. Skupno je bilo v celotnem programskem obdobju razpisanih 191,8 mio € sredstev. Vsi razpisi so tudi že zaključeni (izdane so bile vse odločbe). Osem razpisov je bilo deljenih na dve ali več področij podpor. Na javne razpise tega ukrepa je skupaj prispelo 4.870 vlog, od katerih jih je bilo 3.210 odobrenih za 2.234 kmetijskih gospodarstev. V okviru podpor iz naslova Evropskega načrta za oživitve gospodarstva (angl. European Economic Recovery Plan– EERP) sta bila objavljena dva javna razpisa, ki sta že zaključena. Predmet podpore so bile naložbe namenjene

izboljšanje učinkovitosti rabe dušikovega gnojila, proizvodnja bioplina z uporabo organskih odpadkov, naložbe v preventivne mehanizme proti škodljivim učinkom podnebnih sprememb, naložbe v tehnologije za varčevanje z vodo in shranjevanje vode. Skupaj je prispelo 76 vlog, odobrenih je bilo 58 vlog. Povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo znaša 133.777 €, povprečna vrednost celotne investicije na vlogo pa znaša 306.682 €.

Na ravni celotnega ukrepa povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo znaša 45.669 €, povprečna vrednost celotne investicije na vlogo pa znaša 128.019 €. Obstajajo velike razlike med posameznimi javnimi razpisi, največ vpliva na to ima nakup kmetijske mehanizacije, saj je v tistih javnih razpisih, kjer ni bil možen nakup kmetijske mehanizacije oziroma je bil njen nakup omejen z določenimi pogoji, povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo višja.

Od 3.210 odobrenih vlog jih je bilo 1.049 oziroma tretjina odobrenih za vlagatelje, ki so mladi prevzemniki kmetij. Vlagateljem, ki kmetujejo v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) - vključene so kmetije, ki imajo več kot 50 % KZU v OMD - je bilo odobrenih 63 % vseh vlog, 61 % vseh odobrenih sredstev ter 56 % celotne vrednosti vseh odobrenih naložb. Čeprav predstavlja OMD kar 85 % ozemlja Republike Slovenije (oz. 75 % vseh KZU), bi bilo zmotno pričakovati, da bo delež odobrenih sredstev teh vlagateljev na ukrepu 121 višji. Ne smemo prezreti dejstva, da na teh območjih prevladuje govedoreja in reja drobnice, pri katerih v strukturi odobrenih vlog predstavljajo stroški za nakup kmetijske mehanizacije od 35 % do 60 % vseh stroškov. To pa posledično pomeni nižji delež odobrenih sredstev. Nekateri javni razpisi so bili izrazito sektorsko naravnani in na te kmetovanje na OMD območjih nima bistvenega vpliva (vrtnarstvo, hmeljarstvo, prašičereja in reja perutnine, ipd.).

Glede na sektor prevladuje govedoreja-mleko in meso, ki predstavljata 55 % vseh odobrenih vlog, za katere je bilo odobreno 47 % vseh sredstev. Najvišja vrednost odobrenih sredstev na vlogo je pri sektorju perutninarstvo in znaša 136.511 €, sledijo pa okrasne rastline z 117.882 € in vrtnine z 80.776 € na odobreno vlogo. To so tudi dđovno najbolj intenzivni sektorji.

V okviru ekološke pridelave je bilo podprtih 167 vlog oz. 5 % vseh odobrenih vlog. Glede na sektor pridelave prevladuje govedoreja meso (47 % odobrenih vlog), sledita sadjarstvo (13 % odobrenih vlog) in reja drobnice (9 % odobrenih vlog). Povprečna vrednost odobrenih sredstev za te vloge znaša 36.394 €, celotna vrednost investicije pa 106.117 €.

Glede na status vlagatelja prevladujejo kmetije. Te predstavljajo kar 95 % vseh odobrenih vlog, za katere je bilo odobreno 79 % vseh sredstev. Čeprav je število odobrenih vlog ostalih vlagateljev – pravnih oseb (gospodarske družbe, zadruga, zavodi) zelo majhno, so le-ti prejeli kar petino vseh odobrenih sredstev.

Namen investicij smo spremljali na podlagi odobrene vrednosti stroškov, ki naj bi jim po oddaji zahtevka tudi sledilo izplačilo. Največ odobrenih stroškov je bilo za naložbe v novogradnje, ki predstavljajo 33 % vrednosti vseh odobrenih stroškov. Sledijo naložbe v opremo s 25 % ter mehanizacija s 23 %.

Največ odobrenih vlog in odobrenih sredstev je bilo v kmetijsko značilnih statističnih regijah, in sicer v podravski (26 % vlog ter 23 % odobrenih sredstev), savinjski (18,9 % vlog ter 20 % odobrenih sredstev) in pomurski regiji (18,9 % vlog ter 26 % odobrenih sredstev).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 predstavlja 3.722 podprtih kmetijskih gospodarstev s skupnim obsegom naložb v višini 399,9 milijonov €. V letu 2011 smo začeli z bolj selektivnim pristopom pri izvajanju ukrepa (bolj ciljno usmerjene naložbe, omejitve pri nakupu kmetijske mehanizacije, prilagoditev na nove izzive v kmetijstvu, ipd.), kar pa bo imelo za posledico nižje število podprtih projektov od načrtovanih vrednosti. Od začetka izvajanja programa do konca leta 2014 je bilo podprtih 2.852 vlog za 2.074 kmetijskih

gospodarstev, kar predstavlja 56 % zastavljenega cilja. Celoten obseg podprtih naložb je dosegel 326.710.304 € sredstev, kar predstavlja 82 % ciljne vrednosti. Ciljna vrednost za število gospodarstev/podjetij, ki bi z naložbo uvedli nove proizvode in/ali nove tehnologije, je 1.140. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 1.468 gospodarstev/podjetij, kar predstavlja 129 % raven doseganja cilja.

Če gledamo ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov, je načrtovana ciljna vrednost 1.225 kmetijskih gospodarstev, ki so se z naložbami prilagodila na novo uvedene standarde ES. Do konca leta 2014 je bilo podprtih le 400 takih kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 33 % raven doseganja cilja. Večinoma so bili podprti hlevi, ki so bili zgrajeni po 1996 in so glede na oceno KSS izpolnjevali zahteve glede navzkrižne skladnosti oziroma dobrega počutja živali. Odziv manjših kmetijskih gospodarstev, ki ne izpolnjujejo teh zahtev, je bil manjši od pričakovane ocene. Razlog za to je mogoče iskati tudi v gradbeni in prostorski zakonodaji - dolgotrajni postopki pri pridobitvi novih gradbenih dovoljenj. Ti objekti so namreč že tako tehnološko zastareli, da jih je potrebno temeljito prenoviti, za kar je potrebno pridobiti novo gradbeno dovoljenje in temu posledično bistveno višja finančna vlaganja kot jih vlagatelji zmorejo. Na podprtih gospodarstvih/podjetjih naj bi se BDV povečala za 3.822.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih/podjetjih za 1.300 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2014. Podatki za leto 2014 kažejo, da se je BDV povečala za 16.995.729 € oz. se je BDV/PDM povečala za 2.288 €.

Ukrep 122: Povečanje gospodarske vrednosti gozdov

V okviru sedme spremembe PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva povečala za 0,5 mio € in obsegajo 23.013.773 € sredstev. Do konca leta 2014 je bilo dodeljenih 107 %, izplačanih pa 99 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 14: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 122 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	2.429	1357	24.626.308	1.296	21.676.357
V letu 2014	0	-7	-120.323	29	1.078.399
Kumulativno 31. 12. 2014	2.429	1.350	24.505.985	1.325	22.754.756

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2014 je bilo skupaj objavljenih pet javnih razpisov, vsi so bili zaključeni že s koncem leta 2012 (izdane so bile vse odločbe). Skupno je bilo v celotnem programskem obdobju razpisanih 27,4 mio € sredstev. V letu 2014 so bile glavne aktivnosti vezane na izplačevanje sredstev na podlagi prejetih zahtevkov za izplačilo. V tem letu je bilo tudi nekaj ustavitvev in vračil že prejetih sredstev zaradi nepravilnosti, ki so bile poročane OLAF-u. Na vse razpise je prispelo 2.429 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 1.350. Ukrep se izvaja s pomočjo javnih razpisov zaprtega tipa. Zaradi velikega interesa vlagateljev za nakup gozdarske mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa je na javni razpis prispelo veliko več vlog kot je bilo razpoložljivih sredstev. Skupni znesek odobrenih sredstev znaša 24.505.985 € oziroma 18.153 € na odobreno vlogo. Celotna vrednost odobrenih naložb znaša 51.444.544 €, kar v povprečju pomeni 38.107 € na odobreno vlogo.

Za naložbe v gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest in gozdnih vlak ter pripravo gozdnih vlak je bilo dodeljenih 27 % vseh sredstev, za naložbe v nakup nove mehanizacije in nove opreme za sečnjo in spravilo lesa pa 73 %. Sredstva tega ukrepa so omogočila gradnjo in rekonstrukcijo

gozdnih cest v skupni dolžini 52 km ter pripravo, gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih vlak v skupni dolžini 798 km.

Namen investicij smo spremljali na podlagi odobrenih zahtevkov, ki so jih vlagatelji vložili na ARSKTRP, iz katerih je razvidna točna vsebina zahtevka oz. stroška ter njegova denarna vrednost. Največ odobrenih zahtevkov je bilo za naložbe v nakup nove gozdarske mehanizacije ter opreme za sečnjo in spravilo lesa, ki predstavljajo 75 % vrednosti vseh odobrenih zahtevkov. Zanimanje potencialnih vlagateljev za te vrste investicij je bilo zelo veliko, ker je obstoječa mehanizacija in oprema zastarela in manj varna za delo v gozdu. Tako ima ukrep, poleg ekonomskega vpliva, tudi velik vpliv na povečano varnost pri delu v gozdu.

Največ odobrenih vlog in odobrenih sredstev je bilo po gozdnosti v prevladujočih statističnih regijah, in sicer v savinjski (27 % vlog ter 20 % odobrenih sredstev), gorenjski (17 % vlog ter 21 % odobrenih sredstev) in koroški regiji (14 % vlog ter 14 % odobrenih sredstev).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 1.000 podprtih gozdarskih gospodarstev, ki so prejeli pomoč, s skupnim obsegom naložb v višini 54 milijonov €. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 1.325 vlog za 1.080 vlagateljev, kar predstavlja 108 % zastavljenega cilja. Skupni obseg podprtih naložb je obsegal 49.433.117 € sredstev, kar predstavlja 92 % raven doseganja cilja. Ciljna vrednost za število gospodarstev/podjetij, ki bi z naložbo uvedli nove proizvode in/ali nove tehnologije, je 1.000. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 1.080 gospodarstev/podjetij, kar predstavlja 108 % raven doseganja cilja.

Na podprtih gospodarstvih/podjetjih naj bi se BDV povečala za 2.500.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2014. Podatki za leto 2014 kažejo, da se je BDV povečala za 3.234.346 €.

Če gledamo ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov je načrtovana ciljna vrednost 1.000 gozdarskih gospodarstev in njihovih združenj, ki so z naložbo povečali varnost pri delu v gozdu. Do konca leta 2014 je bilo skupno podprtih 1.080 gozdarskih gospodarstev, katerih naložbe so prispevale k povečani varnosti pri delu v gozdu, kar predstavlja 108 % raven doseganja cilja.

Ukrep se izvaja v programskem obdobju PRP 2007-2013 prvič. Na podlagi vrednosti kazalnikov in odzivov iz terena ugotavljamo, da je izvedba ukrepa uspešna. Upravičencem smo z investicijami odprli gozdove z gozdnimi prometnicami, zmanjšali pravilne razdalje ter s tem zmanjšali stroške sečnje in spravila. Z investicijami v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa smo upravičencem zamenjali zastarelo in za delo nevarno mehanizacijo. S tem smo jim omogočili prehod na nove tehnologije sečnje in spravila lesa. Zamenjali so spravilo po tleh s pravilom po kolesih in po zraku, klasično sečnjo so zamenjali s strojno. Z vsemi omenjenimi investicijami smo upravičencem omogočili večjo varnost pri delu v gozdu, saj so bile nesreče pri delu v gozdu eden večjih problemov v slovenskem gozdarstvu.

Ukrep 123: Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom

V okviru sedme spremembe PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva za ukrep zmanjšala za 3,0 mio € in obsegajo 100.762.001 €. Do konca leta 2014 je bilo odobrenih 112 %, izplačanih pa 75 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 15: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 123 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	1.086	584	106.181.186	394	66.646.253
V letu 2014	0	18	6.179.374	87	8.488.547
Kumulativno 31. 12. 2014	1.086	602	112.360.560	481	75.134.800

Vir: MKGP in ARSKTRP

Za obveznosti iz preteklega programskega obdobja (EPD) je bilo v okviru ukrepa 123 izplačanih 795.110 € oziroma 1,1 % vseh izplačanih sredstev, ki so v okviru skupnega zneska v preglednici 15 že upoštevani. Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb ter višina odobrenih sredstev v tej preglednici se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007-2013. V nadaljnjih analizah ukrepa 123 so upoštevane samo vloge prispele na javne razpise v tem programskem obdobju.

Do konca leta 2014 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih 14 javnih razpisov, skupno je bilo razpisanih 160,7 mio € sredstev. Pet javnih razpisov je bilo deljenih na dve področji podpor. Na razpise je skupaj prispelo 1.086 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 602. Razliko med prejetimi in odobrenimi vlogami predstavljajo nepopolne ali neustrezne vloge (52 %), tretjina vlog je bila zavrnjenih zaradi porabe sredstev, nekaj vlagateljev pa je odstopilo od vložene vloge (9 %). Skupni znesek odobrenih sredstev znaša 112.360.560 €, kar predstavlja 112 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep, v povprečju pa je bilo odobrenih 186.646 € na vlogo. Celotna vrednost podprtih naložb znaša 350.560.898 € oziroma 582.327€ na naložbo.

Glede na dejavnost, ki je predmet naložbe, smo vlagatelje razvrstili v štiri skupine, in sicer na vlagatelje, ki so vložili vloge s področja prve stopnje predelave lesa (164 odobrenih vlog), na vlagatelje, ki so vložili vloge s področja trženja in predelave kmetijskih ter živilskih proizvodov na kmetijah (161 odobrenih vlog), na vlagatelje, ki so vložili vloge s področja trženja in predelave kmetijskih ter živilskih proizvodov kot pravne osebe (263 odobrenih vlog) ter na skupino mešano, kjer je vir vhodne surovine lastna proizvodnja in odkup (14 odobrenih vlog). Za naložbe v predelavo lesa je bilo tako namenjenih 22 % vseh odobrenih sredstev, za področje trženja in predelave kmetijskih ter živilskih proizvodov na kmetijah 16 % vseh odobrenih sredstev, za področje trženja in predelave kmetijskih ter živilskih proizvodov pri pravnih osebah (v nadaljevanju: živilsko predelovalna industrija) 60 % vseh odobrenih sredstev ter za področje mešane dejavnosti 2 % vseh odobrenih sredstev. V okviru živilsko predelovalne industrije je bilo največ odobrenih vlog iz sektorja pijače (69), sledita pa sektor meso in užitni klavnični proizvodi (54) in sektor mleko in mlečni izdelki (30). Največ sredstev pa je bilo odobreno sektorju meso in užitni klavnični proizvodi (12,5 %), sledita pa sektor pijače (13,0 %) in proizvodi iz vrtnin (10 %).

Pri večini naložb gre za rekonstrukcije, dozidave in preureditve proizvodnje ter za nakup že dobro poznane in široko uporabljane strojne opreme. Od 602 podprtih naložb do konca leta 2014 je bilo 427 naložb, ki so bile namenjene vpeljavi novih proizvodov in/ali tehnologij.

Do konca leta 2014 je bilo 52 naložb, pri katerih so vlagatelji uveljavljali 5 % višji delež sofinanciranja za naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov, kjer se naložba nanaša na proizvodnjo, ki vključuje tudi proizvode, ki imajo certifikat ekološke pridelave.

Geografsko gledano, je bilo največ odobrenih vlog in odobrenih sredstev v podravski (15,8 % vlog ter 16 % odobrenih sredstev), savinjski (15,6 % vlog ter 23 % odobrenih sredstev) in pomurski regiji (14 % vlog ter 15 % odobrenih sredstev).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 predstavlja 558 podprtih podjetij s skupnim obsegom naložb v višini 320,9 milijona €. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 481 vlog 369 vlagateljem (podjetjem in fizičnim osebam), kar predstavlja 66 % vrednosti zastavljenega cilja. Razlog za nastalo situacijo je v tem, da vlagatelji ne uspejo prestrukturirati svojih podjetij v okviru ene naložbe. Potrebujejo večkratna vlaganja, kar se odraža v manjšem številu podprtih podjetij od načrtovane vrednosti. Vlagatelji imajo težave z izvedo naložb zaradi omejenih možnosti financiranja. Celotna vrednost podprtih naložb obsega 251.376.382 € sredstev, kar predstavlja 78 % ravenzastavljenega cilja. Ciljna vrednost za število gospodarstev/podjetij, ki bi z naložbo uvedli nove proizvode in/ali nove tehnologije, je 100. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 279 gospodarstev/podjetij, kar predstavlja 279 % raven dosejanja cilja.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika je 136 podprtih mikro podjetij oziroma kmetijskih gospodarstev z naložbami v prvo stopnjo predelave lesa. Do konca leta 2014 je bilo v okviru ukrepa podprtih 108 mikro podjetij oziroma kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 79 % ciljne vrednosti. Na podprtih gospodarstvih/podjetjih naj bi se BDV povečala za 10.000.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih/podjetjih za 1.500 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2014. Podatki za leto 2014 kažejo, da se je BDV povečala za 40.746.540 € oz. se je BDV/PDM povečala za 5.011 €.

Ukrep 125: Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva

Za ta ukrep je na razpolago 29.000.000 € sredstev, od tega jih je 15.700.000 € namenjeno komasacijam in agromelioracijam ter 13.300.000 € nanakalnim sistemom. Do konca leta 2014 je bilo odobrenih 92 %, izplačanih pa 55 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 16: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 125 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	81	74	25.690.257	45	9.521.399
V letu 2014	7	7	1.021.116	20	6.432.245
Kumulativno 31. 12. 2014	88	81	26.711.373	65	15.953.644

Vir: MKGP in ARSKTRP

Za namen komasacij in agromelioracij je bilo v celotnem programskem obdobju objavljenih šest javnih razpisov, od tega eden v letu 2014. Skupno je bilo razpisanih 23,1 mio € sredstev. Znesek odobrenih sredstev do konca leta 2014 obsega 97 % razpoložljivih sredstev za ta namen oziroma aktivnost.

Za namen komasacij so vlagatelji (29 občin) poslali 51 vlog, od katerih je bilo 50 odobrenih. Povprečna vrednost odobrenih projektov znaša 240.317 € navlogo. Skupno je bilo v komasacije vključenih 10.014 ha zemljišč, ki so bila pred postopkom komasacije razdeljena na 32.578 parcel. Po postopku komasacije se je število parcel v tem območju zmanjšalo na 17.449. Največ vlog je bilo odobrenih v Pomurski (16), Podravske (14) in Spodnjeposavske regiji (6).

Za namen agromelioracij na komasacijskih območjih so vlagatelji (12 občin) poslali 26 vlog, od katerih je bilo 22 odobrenih. Povprečna vrednost odobrenih projektov znaša 143.329 € navlogo. Med regijami prevladuje Podravska, saj je bilo 13 vlog odobrenih na tem geografskem območju.

Za namen namakanja so v dosedanjem izvajanju ukrepa bili objavljeni štirje javni razpisi v skupni višini 34,5 mio € razpisanih sredstev. Na javne razpise je prispelo 11 vlog, do konca leta 2014 jih je bilo odobrenih devet v višini 11.542.269 € sredstev, kar predstavlja 87 % razpoložljivih sredstev za ta namen. Tri vloge so bile odobrene v Podravski, po dve pa v Pomurski, Savinjski in Spodnjeposavski regiji. V letu 2014 se je nadaljevalo izplačevanje sredstev za že končane projekte.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 54 podprtih aktivnosti s skupnim obsegom naložb v višini 29 milijonov €. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 65 vlog, kar predstavlja 120 % raven doseganja cilja. Skupni obseg podprtih naložb je obsegal 25.903.208 € sredstev, kar predstavlja 89 % raven doseganja cilja. Na podprtih gospodarstvih naj bi se BDV povečala za 2.500.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2014. Podatki za leto 2014 na ravni že zaključenih projektov kažejo, da se je BDV povečala za 483.350 €.

Če gledamo ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov pri aktivnosti za izboljšanje posestne strukture, je načrtovana ciljna vrednost 30 podprtih operacij, v katerih naj bi se povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja povečala za 100 %, oziroma naj bi se število parcel znotraj komasacijskega območja prepolovilo. Skupni obseg podprtih operacij naj bi obsegal 6.500 ha, ciljna vrednost podprtih projektov pa naj bi znašala 13,6 milijona €. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 46 operacij (153 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 13.717.673 € (101 % ciljne vrednosti) in v obsegu 9623 ha (148 % ciljne vrednosti). Povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja se je povečala od 31 arov na 57 arov, kar predstavlja 87 % rast, število parcel znotraj komasacijskih območij pa se je zmanjšalo za 47 %. Za aktivnost izboljšanja lastnosti tal (agromelioracije) je načrtovana ciljna vrednost 15 podprtih operacij. Skupni obseg podprtih operacij naj bi obsegal 1.000 ha, ciljna vrednost podprtih projektov pa naj bi znašala 2,1 milijona €. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 12 operacij (80 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 2.473.598 € (118 % ciljne vrednosti) in v obsegu 2.962 ha (296 % ciljne vrednosti). Za aktivnosti namakanje in hidromelioracije so ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov devet podprtih operacij s skupno vrednostjo projektov v višini 13,3 milijona € ter s 2.000 ha namakalnih površin, ki bi bile opremljene tudi z vodomeri. Do konca leta 2014 je bilo podprtih sedem operacij (78 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 9.711.937 € (73 % ciljne vrednosti) in v obsegu 1.389 ha (69 % ciljne vrednosti). Vseh 1.389 ha je bilo tudi opremljenih z vodomeri (69 % ciljne vrednosti).

Ukrep 131: Podpora izvajanju EU standardov na kmetijskih gospodarstvih

Gre za ukrep iz preteklega programskega obdobja PRP 2004-2006, kjer se izplačila obveznosti izvajajo še v tem programskem obdobju. V letu 2014 izplačevanje sredstev iz EKSRP ni potekalo. Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 24.000 upravičencev do finančne podpore. V obdobju od 2007 do 2014 je bilo za ta ukrep skupno 24.437 upravičencem izplačano 41.814.413 € sredstev.

Ukrep 132: Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane

V okviru sedme spremembe PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva zmanjšala za 370.000 € in obsegajo 499.003 € sredstev. Do sedaj sta bila objavljena dva javna razpisa v skupni višini 6,4 mio € razpisanih sredstev. Na oba razpisa je prispelo 1.138 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 916. Razliko med prejetimi in odobrenimi vlogami predstavljajo nepopolne ali neustrezne vloge (62 %), vloge s statusom ustavitve ali vračilom sredstev (7 %), prav tako pa se v to razliko prištevajo tudi vloge, ki so na javni razpis prispele v drugi polovici leta 2014 in so v postopku

pregleda. Do konca leta 2014 je bilo odobrenih in izplačanih 85 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 17: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 132 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	944	661	305.842	659	303.475
V letu 2014	194	255	117.816	257	118.969
Kumulativno 31. 12. 2014	1.138	916	423.658	916	422.444

Vir: MKGP in ARSKTRP

Povprečen znesek odobrenih sredstev na vlogo znaša 463 €. Največ vlog je bilo odobrenih za kmetijska gospodarstva, ki so vključena v shemo z ekološko pridelavo in/ali predelavo (57 % odobrenih vlog) in v shemo z zaščiteno označbo porekla oziroma geografskim poreklom (28 % odobrenih vlog). Geografsko gledano, 33 % vseh odobrenih vlog prihaja iz Obalno-kraške regije, zanje pa je bilo odobrenih 30 % sredstev.

Če gledamo vrsto proizvoda, s katerim so kmetijska gospodarstva vključena v sheme kakovosti, je največ podprtih kmetijskih gospodarstev s proizvodnjo olj in maščob (31 %), sledijo sveže meso in drobovina (17 %) ter sadje (12 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 150 podprtih kmetijskih gospodarstev, vključenih v sheme kakovosti. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 390 kmetijskih gospodarstev, ki so vključena v sheme kakovosti, ta pa so prejela 916 pozitivnih odločb. Ciljna vrednost je tako dosežena 260 %. Ciljna vrednost za vrednost kmetijske proizvodnje, vključene v sheme kakovosti, je 1 mio €. Podatki za leto 2014 kažejo, da je vrednost kmetijske proizvodnje obsegala 4,3 mio €.

Ukrep 133: Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnosti informiranja in pospeševanja prodaje

V okviru sedme spremembe PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva na ukrepu zmanjšala za 500.000 € in obsegajo 11.596.209 € sredstev. Do konca leta 2014 je bilo dodeljenih 98 %, izplačanih pa 65 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 18: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 133 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	108	72	12.103.259	41	5.624.217
V letu 2014	0	- 4	- 717.681	16	1.858.402
Kumulativno 31. 12. 2014	108	68	11.385.578	57	7.482.619

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2014 je bilo objavljenih pet javnih razpisov, in sicer vsi v predhodnih letih. Skupno je bilo razpisanih 15 mio € sredstev. Odobrenih je bilo 68 projektov, ki jih je vložilo 38 skupin proizvajalcev. V letu 2014 so bile štiri vloge ustavljene. Glede na shemo kakovosti, v katero so vključene skupine proizvajalcev, je bilo največ odobrenih vlog s področja vin z

označbo porekla, za te vloge pa je bilo namenjenih tudi največ odobrenih sredstev (31 %). Sledijo integrirana pridelava (24 %), zaščitena geografska označba (12 %) ter nacionalna shema višja kakovost (11,9 %). Geografsko gledano, je bilo največ odobrenih vlog in odobrenih sredstev v pomurski (22 % vlog ter 25 % odobrenih sredstev), podravski (19 % vlog ter 18 % odobrenih sredstev) in osrednjeslovenski regiji (13 % vlog in odobrenih sredstev).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 50 podprtih projektov. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 57 projektov, kar predstavlja 114 % ciljne vrednosti. Ciljna vrednost za letno tržno proizvodnjo v okviru priznane oznake kakovosti, je 30 mio €. Podatki za leto 2014 kažejo, da je bil prihodek od prodaje kmetijskih proizvodov pri podprtih skupinah proizvajalcev, ki so vključene v aktivnosti informiranja in pospeševanja prodaje, 31,0 mio €.

Ukrep 142: Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev

V okviru sedme spremembe PRP 2007-2013 so se razpoložljiva sredstva zmanjšala za 200.000 € in obsegajo 670.356 € sredstev. Do konca leta 2014 je bilo dodeljenih 112 %, izplačanih pa 94 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 19: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 142 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	31	24	762.130	21	595.932
V letu 2014	0	- 1	-13.102	2	31.450
Kumulativno 31. 12. 2014	31	23	749.028	23	627.432

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2014 je bilo objavljenih šest javnih razpisov, in sicer vsi v predhodnih letih. Skupno je bilo razpisanih 3,8 mio € sredstev. V doedanjem izvajanju ukrepa je največ odobrenih vlog (13) prispelo iz Osrednjeslovenske regije, pet iz Obalno kraške, tri iz Savinjske in po ena iz Zasavske ter Gorenjske statistične regije. Odobrenih je bilo 23 vlog za 10 skupin proizvajalcev. Povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo je bila 32.566 €. 13 odobrenih vlog se nanaša na skupine proizvajalcev s področja ekološke pridelave in predelave, šest na skupine proizvajalcev zaščitene oznake porekla oziroma geografskega porekla ter štiri na skupine proizvajalcev z zaščiteno geografsko označbo. Glede na kategorijo proizvoda so devet odobrenih vlog prejele skupine proizvajalcev s področja izdelkov iz mesa, šest z mešanimi kategorijami, štiri za olja, tri za mleko ter ena za sadje.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 10 podprtih skupin proizvajalcev s skupnim obsegom bruto prihodka v višini 9 milijona €. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 10 skupin proizvajalcev, kar predstavlja 100 % raven doseganja cilja. Skupni obseg bruto prihodka podprtih skupin proizvajalcev znaša 12,46 milijona €, kar predstavlja 138 % zastavljenega cilja. Ciljna vrednost za število kmetijskih gospodarstev, ki vstopajo na trg, je 130. Podatki za leto 2014 kažejo, da je bilo z izvajanjem ukrepa podprtih 150 tržno usmerjenih kmetijskih gospodarstev v skupinah proizvajalcev, kar predstavlja 115 % raven doseganja cilja.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika je 120 kmetijskih gospodarstev, vključenih v podprte skupine proizvajalcev ekoloških in zaščitene kmetijskih proizvodov. Do konca leta

2014 je bilo podprtih 177 kmetijskih gospodarstev. Ciljna vrednost je tako dosežena, kar znaša 148 % zastavljenega cilja.

2.3.2 Ukrepi 2. osi

V okviru ukrepov 2. osi se izvajajo aktivnosti, ki pripomorejo k obdelanemu podeželju in s prilagoditvijo tehnologij prispevajo k zmanjšanju negativnega vpliva kmetijstva na vode, zrak in biotsko raznovrstnost, kar predstavlja enega pomembnejših ciljev PRP 2007-2013. Za Slovenijo je značilna visoka stopnja ohranjenosti biotske raznovrstnosti, pestrosti in obsega habitatov ter krajinskih posebnosti, ki jih želimo ohraniti tudi v bodoče. To je v največji meri mogoče doseči prav z uporabo okolju prijaznih kmetijskih praks in ohranjanjem kmetijske dejavnosti na območjih, kjer obstaja nevarnost opuščanja in zaraščanja kmetijskih površin. Kot prioriteto se šteje ohranjanje kmetijskih zemljišč v rabi, posebno na območjih, ki so za intenzivno kmetovanje neprimerna, in kjer je potrebno s pomočjo izravnalnih plačil kmetom zagotavljati ustrezno izravnavo dodatnih stroškov pridelave in izgube dohodka ter preprečevati marginalizacijo teh območij. Druga prioriteta usmeritev te osi pa je nadaljevanje usmerjanja kmetovalcev v sonaravne načine kmetovanja, ki so naravi prijazni in dolgoročno ugodno vplivajo na okoljske danosti, in jih je Slovenija pričela izvajati že v predpristopnem obdobju.

Ukrepi 2. osi prispevajo k varovanju in izboljšanju stanja okolja (tal, vode in zraka), ohranjanju biotske raznovrstnosti in kulturne krajine ter s tem neposredno prispevajo tudi k doseganju ciljev na območjih Natura 2000 in območjih visoke naravne vrednosti, ki so za ohranjanje biotske raznovrstnosti posebnega pomena.

Sredstva v okviru teh ukrepov se namenjujejo za financiranje:

- izravnalnih plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost,
- kmetijsko okoljskih ukrepov (ukrepi SKOP) iz PRP 2004 - 2006 do leta 2010,
- kmetijsko okoljskih plačil z 24 kmetijsko okoljskimi podukrepi (podukrepi KOP) in
- pozitivno rešenih pritožb za te namene.

Ukrep 211: Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih

Za ukrep 211 so se sredstva v okviru sedme spremembe PRP 2007-2013 povečala in je sedaj na voljo 239.696.659 € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila vložilo zahtevke 38.134 kmetijskih gospodarstev in sicer za 272.215 ha kmetijskih zemljišč, kar predstavlja v povprečju 7,1 ha na zahtevke. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo skupno 37.444 kmetijskih gospodarstev, ti so bili vloženi za skupno 268.918 ha zemljišč. »Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bila za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu. Do konca leta 2014 je bilo na ukrepu izplačanih 257.024.467 € sredstev, kar predstavlja 107,2 % razpoložljivih sredstev za ukrep.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana letna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 33.000 podprtih kmetijskih gospodarstev v skupnem obsegu 226.000 ha podprtih kmetijskih zemljišč. V dosedanjem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahtevke 37.444 kmetijskih gospodarstev (113 % ciljne vrednosti) v skupnem fizičnem obsegu 268.918 ha (119 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč.

Ukrep 212: Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorsko hribovska območja

Za ukrep 212 so se sredstva v okviru sedme spremembe PRP 2007-2013 povečala in je sedaj na voljo 67.961.741 € sredstev. V dosedanem izvajanju ukrepa je v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila vložilo zahtevke 15.093 kmetijskih gospodarstev in sicer za 106.134 ha kmetijskih zemljišč, kar predstavlja v povprečju 7,0 ha na zahtevke. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo skupno 14.674 kmetijskih gospodarstev, ti so bili vloženi za skupno 105.318 ha zemljišč. »Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bilo za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu. Do konca leta 2014 je bilo na ukrepu izplačano 74.149.498 € sredstev, kar predstavlja 109 % razpoložljivih sredstev za ukrep.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana letna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 11.000 podprtih kmetijskih gospodarstev v skupnem obsegu 74.000 ha podprtih kmetijskih zemljišč. V dosedanem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahtevke skupno 14.674 kmetijskih gospodarstev (133 % ciljne vrednosti) v skupnem obsegu 105.318 ha (142 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika obseg površin znotraj območij Natura 2000, na kateri se izvaja ukrep OMD, je 84.000 ha. Do konca leta 2014 je bilo takih površin 98.424 ha oz. 117 % predvidenega cilja.

Ukrep 214: Kmetijska okoljska plačila

V okviru ukrepa 214 Kmetijsko okoljska plačila sta se od začetka izvajanja PRP 2007-2013 izvajali dve shemi kmetijsko okoljskih plačil:

- ukrepi SKOP iz PRP 2004 - 2006
- podukrepi KOP iz PRP 2007-2013.

Obveznosti za ukrepe SKOP iz programskega obdobja 2004-2006 so se zaključile z letom 2010 in se niso podaljševale. Za upravičence, ki so v podukrepe KOP iz PRP 2007-2013 vstopili v letu 2007, so se petletne obveznosti zaključile z letom 2011. Upravičenci, ki so leta 2012 podaljšali obveznost izvajanja podukrepov KOP za dve leti, in tisti, ki jim je ta obveznost potekla z letom 2013, so lahko v sklopu vlaganj zahtevkov za leto 2014 svojo celotno obveznost podaljšali še za eno leto. V letu 2014 je bilo mogoče na novo vstopiti v 10 podukrepov KOP.

Za ukrep 214 so se sredstva v okviru sedme spremembe PRP 2007-2013 povečala in je sedaj na voljo 275.701.762 € sredstev. V dosedanem izvajanju ukrepa je v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila vložilo zahtevke 27.797 kmetijskih gospodarstev, in sicer za 424.946 ha kmetijskih zemljišč. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo 27.653 kmetijskih gospodarstev za 415.992 ha zemljišč. Ker so kmetijska gospodarstva na istem zemljišču izvajala več (pod)ukrepov (S)KOP, je bilo dejansko podprtih 275.259 ha (fizičnih) zemljišč. Kmetijska gospodarstva z odobrenimi in izplačanimi zahtevki so izvajala skupaj 61.205 obveznosti (ukrepov SKOP in podukrepov KOP), kar pomeni, da je vsako kmetijsko gospodarstvo izvajalo v povprečju 2,2 (pod)ukrepa. Do konca leta 2014 je bilo na ukrepu 214 izplačanih 274.658.977 € sredstev, kar predstavlja 99,6 % razpoložljivih sredstev za ukrep. V (pod)ukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 1.657 kmetijskih gospodarstev z 21.849 živalmi oziroma 8.274 GVŽ.

Če razdelimo izvajanje ukrepa 214 na obe shemi, SKOP in KOP, podatki kažejo, da je bilo za shemo SKOP kumulativno v celotnem obdobju PRP 2007-2013 sklenjenih 14.991 pogodb z

vklučenimi 75.736 ha kmetijskih površin. Kumulativno pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost vsaj v en ukrep. Ker je bilo kmetijsko gospodarstvo lahko vključeno v več ukrepov, je dejansko število vključenih kmetijskih gospodarstev 7.414 z vključenimi 45.863 ha fizičnih površin. V ukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 351 kmetijskih gospodarstev s 1.762 živalmi oziroma 1.110 GVŽ. V povprečju so vključena kmetijska gospodarstva izvajala dva ukrepa SKOP. Pri kumulativnih podatkih za ukrepe SKOP je potrebno upoštevati, da v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila v letu 2014 zahtevkov za ukrepe SKOP ni bilo več, potekala so samo še izplačila upravičencem iz naslova pozitivno rešenih pritožb za SKOP ter vračila s strani upravičencev.

Preglednica 20: Pregled vključenih kmetijskih gospodarstev, vključenih površin ter izplačanih sredstev po ukrepih SKOP kumulativno od začetka PRP 2007-2013 do 31. 12. 2014

UKREPI SKOP	Število sklenjenih pogodb	Vključene površine, ha	Znesek izplačanih sredstev, €
Ekološko kmetovanje	276	3.767	1.042.896,42
Zmanjševanje erozije sadjarstvu in vinogradništvu	206	161	47.716,14
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.040	5.474	534.164,00
Košnja grbinastih travnikov	2	2	282,20
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	116	288	58.118,56
Integrirano poljedelstvo	115	1.172	330.040,81
Integrirano sadjarstvo	175	372	175.129,20
Integrirano vinogradništvo	235	441	240.574,15
Integrirano vrtnarstvo	68	199	85.373,45
Ohranjanje kolobarja	198	1.135	212.456,94
Ohranjanje obdelane in poseljene krajine na zavarovanih območjih	2.500	16.385	258.689,85
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	351		150.702,21
Planinska paša brez pastirja	13	305	20.030,60
Planinska paša s pastirjem	54	2.105	168.210,16
Sonaravna reja domačih živali	4.692	32.056	3.244.093,19
Košnja strmih travnikov z nagibom 35-50 %	2.379	5.385	1.085.391,94
Košnja strmih travnikov z nagibom nad 50 %	1.160	1.833	554.408,73
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	338	404	57.658,78
Travniški sadovnjaki	259	240	52.360,31
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	94	264	90.435,25
Ozelenitev njivskih površin	490	2.427	633.367,68
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	230	1.321	42.609,26
Skupna vsota	14.991	75.736	9.084.709,83

Vir: MKGP in ARSKTRP

Za shemo KOP je bilo kumulativno v dosedanem obdobju izvajanja PRP 2007-2013 sklenjenih 46.214 pogodb z vključenimi 340.254 ha kmetijskih površin. Ker je bilo kmetijsko gospodarstvo lahko vključeno v več podukrepov, dejansko število znaša 20.239 vključenih kmetijskih gospodarstev z vključenimi 229.396 ha fizičnih površin. V podukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 1.306 kmetijskih gospodarstev s 20.087

živalmi oziroma 7.164 GVŽ. V primeru sheme KOP so vključena kmetijska gospodarstva v povprečju izvajala 2,3 podukrepa.

Preglednica 21: Pregled števila podprtih kmetijskih gospodarstev, podprtih površin ter izplačanih sredstev po podukrepih KOP kumulativno od začetka PRP 2007-2013 do 31.12. 2014

PODUKREPI KOP	Število sklenjenih pogodb	Vključene površine, ha	Znesek izplačanih sredstev, €
Ekološko kmetovanje	2.317	31.734	43.202.998,83
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov	24	553	274.131,87
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.575	10.392	2.256.169,98
Košnja grbinastih travnikov	31	30	20.184,63
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	247	881	368.216,43
Integrirano poljedelstvo	1.829	49.277	50.010.236,93
Integrirano sadjarstvo	852	3.741	6.457.663,78
Integrirano vinogradništvo	2.317	9.677	18.841.298,31
Integrirano vrtnarstvo	323	1.158	970.389,34
Ohranjanje kolobarja	2.222	21.347	10.948.434,14
Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev	124	371	140.329,42
Neprezimni posevki	239	1.493	138.157,34
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	1.306		3.286.064,44
Preusmeritev v ekološko kmetovanje	1.372	8.343	5.121.797,82
Planinska paša brez pastirja	17	597	183.613,23
Planinska paša s pastirjem	112	5.003	1.877.550,61
Sonaravna reja domačih živali	9.784	82.613	39.318.544,60
Košnja strmih travnikov z nagibom 35-50 %	6.392	16.460	7.385.404,60
Košnja strmih travnikov z nagibom nad 50 %	5.112	6.787	4.467.656,17
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	2.162	6.616	2.883.285,69
Ohranjanje steljnikov	28	53	38.776,73
Strmi vinogradi z nagibom 30-40 %	721	1.564	1.552.619,57
Strmi vinogradi z nagibom nad 40 %	289	411	980.232,61
Travniški sadovnjaki	845	782	357.195,70
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov na območjih Natura 2000	46	425	164.518,81
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	269	867	167.828,36
Ozelenitev njivskih površin	5.017	70.026	62.855.997,25
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	642	9.053	1.304.969,48
Skupna vsota	46.214	340.254	265.574.266,67

Vir: MKGP in ARSKTRP

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana vrednost izvajanja podukrepov KOP v programskem obdobju 2007-2013 je 23.000 vključenih kmetijskih gospodarstev s skupno vključenimi 363.000 ha zemljišč oziroma 200.000 ha tistih zemljišč, na katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski podukrep. Do konca leta 2014 je bilo vključenih 20.239 kmetijskih gospodarstev (88 % ciljne vrednosti), in sicer za 340.254 ha zemljišč (94 % ciljne vrednosti), oziroma 229.396 ha (115 % ciljne vrednosti) tistih zemljišč, na katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski podukrep. Skupno naj bi bilo sklenjenih 50.000

pogodb. Do konca leta 2014 je bilo sklenjenih 46.214 pogodb, kar predstavlja 92 % ciljne vrednosti.

Za izvajanje podukrepov, povezanih z ohranjanjem genetskih virov, je ciljna vrednost sklenjenih 3.300 pogodb, do konca leta 2014 pa je bilo sklenjenih 3.468 pogodb, kar predstavlja 105 % ciljne vrednosti. V skladu z zastavljenimi cilji dodatnih nacionalnih kazalnikov naj bi bilo v podukrep ekološko kmetovanje vključenih 2.500 kmetijskih gospodarstev in 7,5 % površin KZU. Do konca leta 2014 je bilo v shemo KOP vključenih 3.689 ekoloških kmetijskih gospodarstev (skupaj z upoštevanjem novega podukrepa: Preusmeritev v ekološko kmetovanje) in 8,3 % površin KZU, kar predstavlja 148 % ciljne vrednosti glede števila kmetijskih gospodarstev in 111 % raven glede deleža. Ciljna vrednost kazalnika obseg površin znotraj območij Natura 2000, na katerih se izvajajo kmetijsko okoljski podukrepi je 62.000 ha. Do konca leta 2014 je bilo takih površin 64.503 ha oz. 104 % predvidenega cilja.

Glede obsega območij uspešnega upravljanja zemljišč, ki prispevajo k posameznim kategorijam teh območij, je bilo na začetku programskega obdobja ocenjeno, da naj bi bilo podprtih 376.600 ha površin, ki prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti, 132.200 ha k izboljšanju stanja kakovosti vode, 65.000 ha k blaženju podnebnim spremembam, 96.000 ha k izboljšanju kakovosti tal ter 304.000 ha k preprečevanju marginalizacije in zaraščanja zemljišč. Obseg dejansko podprtih površin je podan v preglednici 7.

2.3.3 Ukrepi 3. osi

Cilj ukrepov in aktivnosti te osi je s podporami spodbuditi zaposlovanje in ustvarjanje novih delovnih mest v nekmetijskih in s kmetijstvom povezanih dejavnostih na podeželju. S podporami v urejanje podeželskih naselij in njihove kulturne dediščine pa izboljšati življenjske pogoje ter tako prispevati k privlačnosti podeželskega okolja kot prostora za bivanje in potenciala za razvoj drugih dejavnosti.

V okviru 3. osi v letu 2014 ni bilo objave novih javnih razpisov, saj so bila praktično pri vseh ukrepih te osi razpoložljiva sredstva že porabljena oz. je višina dodeljenih sredstev za razpise v preteklih letih že presegala sredstva, ki so bila na voljo za izvajanje posameznih ukrepov. Glavne aktivnosti v letu 2014 so bile tako vezane na pregled in izplačevanje zahtevkov za zaključene naložbe.

Ukrep 311: Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti

Za ukrep 311 so se sredstva v okviru sedme spremembe PRP 2007-2013 zmanjšala za 1 mio € in obsegajo 29.707.886 € sredstev. Do konca leta 2014 je bilo dodeljenih 111 %, izplačanih pa 77 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 22: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 311 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	712	311	31.080.335	208	18.190.834
V letu 2014	0	24	1.848.636	53	4.787.492
Kumulativno 31. 12. 2014	712	335	32.928.971	261	22.978.326

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2014 je bilo objavljenih sedem javnih razpisov, skupno je bilo razpisanih 67,5 mio € sredstev. Na razpise je prispelo 712 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 335. V povprečju je bilo odobrenih 98.295 € sredstev na vlogo. Skupna vrednost odobrenih naložb znaša 75.842.580 €, kar povprečno pomeni 226.396 € na projekt.

Glede na vrsto naložbe je bilo največ odobrenih sredstev za naložbe v turizem in gostinsko dejavnost na kmetijah (60 %) ter v rabo obnovljivih virov energije (25 %), kjer je bil največji delež sredstev namenjen izgradnji in postavitvi sončnih elektrarn (62 %) ter naložbam v povezavi z lesno biomaso (26 %). Glede na status vlagatelja prevladujejo kmetije z registrirano dopolnilno dejavnostjo (65 % odobrenih vlog in 66 % odobrenih sredstev). Z vidika statističnih regij je bilo največ naložb podprtih v savinjski regiji (16 %), sledita pomurska (14 %) in podravska regija (12 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 predstavlja 330 upravičencev s skupnim obsegom naložb v višini 51,7 milijonov €. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 261 vlog 252 upravičencem, kar predstavlja 76 % raven doseganja cilja. Skupna vrednost podprtih naložb je obsegala 56.727.619 € sredstev, kar predstavlja 110 % raven doseganja cilja. Razlika med ciljnim vrednostmi števila upravičencev in celotno vrednostjo naložb ter obema do sedaj doseženima kazalnikoma kaže, da je bilo ob načrtovanju programa predvidenih več upravičencev z manjšimi naložbami, dejansko pa je manj upravičencev izvedlo večje naložbe.

Ciljna vrednost za število na novo ustvarjenih delovnih mest preko podprtih naložb je 300. Podatki iz prejetih poročil upravičencev za leto 2014 kažejo, da je bilo v okviru podprtih naložb iz naslova tega ukrepa skupaj ustvarjenih 91 novih delovnih mest. Preko podprtih dejavnosti naj bi se BDV povečala za 1.500.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik pravi o povečanju BDV na zaposlenega pri podprtih dejavnostih za 2.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2014. Podatki za leto 2014 kažejo, da se je BDV povečala za 2.016.752 € oz. se je BDV/zaposlenega povečala za 1.538 €. Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je 170 podprtih projektov za turistične namene, do konca leta 2014 pa je bilo podprtih 125 projektov v turizem, kar predstavlja 74 % ciljne vrednosti. Ukrep naj bi preko naložb v turizem na kmetijah posredno prispeval tudi k povečanju števila turistov, in sicer za 20 % (indeks 120). Na podlagi podatkov do konca leta 2014 je bilo pri podprtih naložbah v turizem izračunan indeks 143, kar pomeni, da je predviden cilj že presežen.

Ukrep 312: Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij

Za ukrep 312 so se sredstva v okviru sedme spremembe PRP 2007-2013 zmanjšala za 3 mio € in obsegajo 50.469.855 € sredstev. Do konca leta 2014 je bilo dodeljenih 105 %, izplačanih pa 88 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 23: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 312 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	1.232	478	52.622.670	374	37.270.446
V letu 2014	0	1	139.164	54	7.041.185
Kumulativno 31. 12. 2014	1.232	479	52.761.834	428	44.311.631

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2014 je bilo objavljenih šest razpisov, vsi so bili tudi že zaključeni. Skupno je bilo razpisanih 82 mio € sredstev. Na javne razpise je prispelo 1.232 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 479. Prevladujočo razliko med prispelimi in odobrenimi vlogami predstavljajo vloge, ki so bile zavrnjene zaradi porabe razpisanih sredstev (37 %) ter neustrezne vloge (34 %). V povprečju je bilo na vlogo odobrenih 110.150 € sredstev. Skupna vrednost odobrenih naložb obsega 120.059.925 €, kar v povprečju pomeni 250.647 € na projekt.

Glede na področje naložbe je bilo največ odobrenih sredstev namenjenih vlagateljem, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kovinskih izdelkov (21,8 %), z gostinstvom in turizmom (21,7 %), proizvodnjo pohištva (15 %) ter obdelavo in predelavo lesa (9 %). Z vidika statističnih regij je bilo največ naložb podprtih v savinjski regiji (16 %), sledita jugovzhodna Slovenija (12 %) in goriška regija (11 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 predstavlja 600 podprtih mikro podjetij. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 428 vlog za 400 podprtih podjetij, kar predstavlja 67 % raven doseganja cilja. Ciljna vrednost podprtih mikro podjetij ni dosežena, saj je bila postavljena od predpostavki, da bodo na javne razpise kandidirali vlagatelji z manjšimi projekti in bomo povprečno na vlogo odobrili dobrih 60.000 €, kar pomeni, da bomo podpirali projekte manjših vrednosti.

Ciljna vrednost za število na novo ustvarjenih delovnih mest preko podprtih naložb je 820 delovnih mest. Podatki iz prejetih poročil upravičencev za leto 2014 kažejo, da je bilo v okviru podprtih naložb iz naslova tega ukrepa skupaj ustvarjenih 578 novih delovnih mest. Preko podprtih dejavnosti naj bi se BDV povečala za 8.000.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na zaposlenega pri podprtih dejavnostih za 2.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2014. Podatki za leto 2014 kažejo, da se je BDV povečala za 18.616.052 € oz. se je BDV/zaposlenega povečala za 3.193 €. Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je 150 podprtih projektov za turistične namene, do konca leta 2014 pa je bilo podprtih 67 turističnih projektov, kar predstavlja 45 % ciljne vrednosti. Celotni obseg naložb na tem ukrepu naj bi obsegal 90,5 milijonov €. Podatki do konca leta 2014 kažejo, da skupna vrednost podprtih investicij obsega 104.554.938 €, kar predstavlja 116 % raven doseganja cilja.

Ukrep naj bi preko naložb v gostinske nastanitvene dejavnosti posredno prispeval tudi k povečanju števila turistov, in sicer za 20 % (indeks 120). Na podlagi podatkov do konca leta 2014 je bilo pri podprtih naložbah v gostinstvo in turizem izračunan indeks 180, kar pomeni, da je predviden cilj že presežen.

Ukrep 321: Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo

Ukrep je bil na podlagi pridobitve dodatnih sredstev iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva uveden s tretjo spremembo PRP 2007-2013 decembra leta 2009. Podpora je

namenjena naložbam v gradnjo širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij v lokalnih skupnostih na območju belih lis.

Za ukrep 321 je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 4.268.889 € namenskih sredstev. V okviru tega ukrepa je bil objavljen en javni razpis, na katerega je prispelo šest vlog, od katerih so bile tri odobrene, dve zavrnjeni, v enem primeru pa je vlagatelj naknadno po izdaji odločbe odstopil. Za odobrene vloge je bilo dodeljenih 88 %, izplačanih pa 78 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 24: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 321 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	6	3	3.775.373	2	2.096.285
V letu 2014	0	0	0	1	1.216.449
Kumulativno 31. 12. 2014	6	3	3.775.373	3	3.312.734

Vir: MKGP in ARSKTRP

Ukrep 321 ima strogo omejen tako naložbeni (širokopasovni internet) kot tudi regionalni (Pomurje) okvir. Vsi trije projekti so bili zaključeni že v 2013, v letu 2014 je bil izplačan še zadnji zahtevek. Nekorabljeni sredstva tega ukrepa se bodo v okviru nadaljnje spremembe programa prerazporedila na izvajanje ukrepa 121 za namen podpor iz naslova Evropskega načrta za oživitvev gospodarstva.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 so štirje podprti projekti s skupnim obsegom naložb v višini 4,6 milijona €. Do konca leta 2014 so bili na tem ukrepu podprti trije projekti s skupnim obsegom naložb v višini 3.958.390 € sredstev, kar pomeni 75 % raven doseganja cilja za število projektov in 86 % za vrednost projektov. Preko podprtih dejavnosti v okviru tega ukrepa naj bi imelo 375.000 prebivalcev na podeželju koristi od izboljšanih storitev. Do konca leta 2014 so bili podprti trije projekti v treh občinah, ki so imeli skupaj 15.401 prebivalcev. Pričakovana vrednost za število prebivalcev, ki imajo dostop do širokopasovnega internetnega priključka na podeželju, je 1.440.000. Podatki za leto 2014 kažejo, da je imelo 77 % gospodinjstev dostop do interneta oz. 1.587.450 prebivalcev Slovenije.

Ukrep 322: Obnova in razvoj vasi

Za ukrep 322 je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 38.677.634 € sredstev. Do konca leta 2014 je bilo dodeljenih 125 %, izplačanih pa 72 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 25: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 322 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31.12.2013	695	275	47.792.757	174	21.840.257
V letu 2014	0	2	434.585	43	6.110.174
Kumulativno 31.12.2014	695	277	48.227.342	217	27.950.431

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2014 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih osem javnih razpisov in razpisanih 70 mio € sredstev. Zadnji javni razpis je bil objavljen v letu 2013, saj so takrat odobrena sredstva že presegla višino razpisanih sredstev. V letu 2014 sta bili pozitivno rešeni dve pritožbi. Od skupno 695 prejetih vlog na tem ukrepu jih je bilo odobrenih 277. Skupna vrednost odobrenih naložb znaša 94.279.141 € sredstev, kar v povprečju predstavlja 340.358 € na projekt. Povprečen znesek dodeljenih sredstev na vlogo znaša 174.106 €. Višina dodeljenih sredstev je za 25 % presegla višino razpoložljivih sredstev, katera pa se izenači pri izplačilih, saj se posledica gospodarske in finančne krize močno pozna v gradbeništvu, kjer vlagatelji na račun nižjih stroškov materialov in del vlagajo zahtevke z bistveno nižjimi zneski od tistih, ki so bili upravičencem dodeljeni v odločbi o pravici do sredstev. Razlog je tudi v tem, da občine pridobijo odločbo o pravici do sredstev preden dejansko izberejo izvajalce preko postopka javnih naročil, dejanska cena izvedbe projekta je praviloma nižja od višine odobrenih sredstev.

Ugotavljamo, da se je zlasti v letih 2012 in 2013 močno povečal interes vlagateljev za javne razpise iz naslova tega ukrepa, k čemur je prispevalo zlasti boljše poznavanje vsebin tega javnega razpisa, vlagatelji pa so uspeli pridobiti vsa ustrezna dovoljenja. Žal je bilo na zadnjih dveh javnih razpisih zaradi omejene višine razpoložljivih sredstev več kot polovica vlog zavrnjenih.

V letu 2014 se je nadaljevalo zaključevanje projektov in posledično izplačevanje prejetih zahtevkov za projekte, ki so bili odobreni v okviru objavljenih javnih razpisov.

Glede na predmet podpore je bilo največ vlog in največ sredstev odobrenih za obnovo in izgradnjo večnamenskih zgradb skupnega pomena za medgeneracijsko druženje, kulturno-umetniško, športno in drugo prostočasno dejavnost lokalnega prebivalstva na podeželju (skupno 123 projektov). Do konca leta 2014 je bil podprt le en projekt za namen preselitve kmetij iz vaških središč z namenom njihove celostne ureditve. Največ vlog je bilo odobrenih v pomurski (20,6 %), podravski (20,2 %) in savinjski regiji (16 %).

Preglednica 26: Pregled stanja vlog in sredstev po sklopih naložb pri ukrepu 322 na dan 31. 12. 2014

Predmet podpore	Št. odobrenih vlog	Delež odobrenih vlog po sklopih, %	Znesek odobrenih sredstev, €	Delež odobrenih sredstev po sklopih, %	Celotna vrednost naložb, €	Število izplačanih naložb	Višina izplačanih sredstev, €
1: Ureditev površin, za skupne namene in potrebe v podeželskih naseljih	32	11,6%	4.132.714	8,6%	8.370.139	27	2.232.048
2: Ureditev vaških jeder	44	15,9%	8.180.401	17,0%	16.235.540	36	5.748.493
3: Ureditev infrastrukture in povezav v naseljih	77	27,8%	13.695.808	28,5%	26.614.141	54	7.093.744
4: Obnova in izgradnja večnamenskih zgradb skupnega pomena	123	44,4%	21.710.495	45,2%	42.322.391	99	12.605.022
5: Preselitev kmetij iz vaških središč z namenom njihove celostne ureditve	1	0,4%	273.088	0,6%	376.490	1	271.125
Skupna vsota	277	100,0	47.992.505	100,0	93.918.702	217	27.950.431

Vir: MKGP in ARSKTRP

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljne vrednosti izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je podprtih 300 vasi, v katerih bodo izvedeni projekti v skupnem obsegu naložb 50 mio €, koristi od izboljšanih storitev pa naj bi ob zaključku projektov imelo 300.000 prebivalcev. Preko zaključenih projektov ugotavljamo, da so bili programski cilji že doseženi, saj je bilo do konca leta 2014 podprtih 431 vasi (144 % raven doseganja cilja) s 360.295 prebivalci (120 % raven doseganja cilja) s skupnim obsegom naložb v višini 69.926.665 € (140 % raven doseganja cilja).

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je 50 podprtih vasi v navezavi z osnovnimi storitvami s celotnim obsegom naložb v višini 8 milijonov €. Za navezavo z osnovnimi storitvami smo šteli projekte, ki kandidirajo na predmet podpore 3 »Ureditev infrastrukture in povezav znotraj naselij«. Tudi za ta kazalnik velja, da so bili programski cilji do konca leta 2014 preseženi, saj je bilo podprtih 87 vasi v navezavi z osnovnimi storitvami, kar predstavlja 174 % ciljne vrednosti, s celotnim obsegom naložb v višini 17.004.733 € oziroma 213 % ciljne vrednosti.

Ukrep 323: Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja

Za ukrep 323 je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 9.183.761 € sredstev. Dodeljenih je bilo 113 %, izplačanih pa 81 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 27: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 323 na dan 31. 12. 2014

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Število izplačanih vlog	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	544	155	10.104.016	130	6.480.750
V letu 2014	0	2	292.347	12	910.731
Kumulativno 31. 12. 2014	544	157	10.396.362	142	7.391.481

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2014 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih šest javnih razpisov in razpisanih 29,8 mio € sredstev. Vsi razpisi so zaključeni, vse odločbe so bile izdane do konca leta 2012. V

letu 2014 sta bili pozitivno rešeni dve pritožbi. Od 544 prejetih vlog na tem ukrepu jih je bilo odobrenih 157 vlog. Skupna vrednost odobrenih naložb znaša 17.686.493 €, kar v povprečju predstavlja 112.653 € na projekt. Povprčen znesek dodeljenih sredstev na vlogo znaša 66.219 €.

V letu 2014 se je nadaljevalo izplačevanje vloženih zahtevkov za zaključene naložbe v preteklih letih. Po črpanju razpoložljivih sredstev je ukrep drugi najuspešnejši med vsemi petimi ukrepi v okviru 3. osi.

Podobno kot za ukrep 322 tudi tu velja, da lahko upravičenci z izvedbo naložbe začnejo šele po izdaji odločbe o pravici do sredstev. Z vidika vrste projektov, ki so upravičeni do podpore iz naslova tega ukrepa, ne gre samo za nakup opreme in postavitve le-te v prostor in je projekt zaključen, ampak gre za zelo zahtevna gradbeno-obrtniška dela, saj gre za posege v kulturno dediščino, kar pomeni, da morajo biti vsa dela opravljena v skladu s konservatorskimi načrti, poleg tega pa so pogojena z vremenskimi razmerami kot tudi s pridobivanjem ustreznih dovoljenj. To je bil tudi glavni razlog za razmeroma slabše zaključevanje projektov in posledično manj uspešno črpanje finančnih sredstev projektov v začetku programskega obdobja.

Preglednica 28: Pregled stanja vlog in sredstev po sklopu naložbe pri ukrepu 323 na dan 31. 12. 2014

Predmet podpore	Št. odobrenih vlog	Delež odobrenih vlog, %	Odobrena sredstva, €	Delež odobrenih sredstev, %	Celotna vrednost naložb, €	Število izplačanih naložb	Višina izplačanih sredstev, €
1: Nepremična kulturna dediščina na podeželju	134	85,4	8.647.544	83,2	14.419.333	120	6.223.224
2: Muzeji na prostem in prostori za postavitve razstav stalnih zbirk etnološke dediščine	13	8,3	1.193.211	11,5	2.298.923	13	872.614
3: Ureditev in izgradnja tematskih poti	10	6,4	555.608	5,3	968.237	9	295.643
Skupna vsota	157	100	10.396.362	100	17.686.493	142	7.391.481

Vir: MKGP in ARSKTRP

Glede na predmet podpore, kamor se uvršča tip projekta, je bilo največ vlog odobrenih v okviru predmeta podpore 1 »Nepremična kulturna dediščina na podeželju«. Do konca leta 2014 je bilo tako odobrenih 134 vlog, ravno tako pa je bilo za ta namen največ dodeljenih finančnih sredstev (83 %).

Če analiziramo status vlagatelja, so največ odobrenih vlog (60 %) prejele fizične osebe, prav tako jim je bilo odobrenih največ sredstev (45 %). Največ vlog je bilo odobrenih v savinjski (25 %), podravski (20 %) in pomurski regiji (14 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 150 podprtih projektov s skupnim obsegom naložb v višini 11 milijonov €. Do konca leta 2014 je bilo podprtih 142 projektov, kar predstavlja 95 % ciljne vrednosti. Skupni obseg podprtih naložb je obsegal 14.752.701 € sredstev, kar predstavlja 134 % načrtovanega cilja. Preko podprtih dejavnosti v okviru tega ukrepa naj bi imelo 50.000 prebivalcev na podeželju koristi od izboljšanih storitev. Preko zaključenih projektov ugotavljamo, da je bila ciljna vrednost do konca leta 2014 že močno presežena, saj je število prebivalcev, ki imajo posredno korist od podprtih naložb, 191.023 (382 % raven doseganja cilja).

2.3.4 Ukrepi 4. osi

Ukrepi in aktivnosti te osi so namenjeni ustanavljanju in delovanju lokalnih akcijskih skupin ter izvedbi projektov po načelih pristopa LEADER. Namen pristopa LEADER in njegovih ukrepov je spodbujanje razvoja podeželskih območij po pristopu »od spodaj navzgor«. Ukrepi prispevajo k doseganju cilja 4. osi, to je krepitev lokalnih razvojnih pobud, ob tem pa tudi k doseganju ciljev 1, 2., zlasti pa ciljev 3. osi. Ciljna skupina so lokalne akcijske skupine na podeželskih območjih, ki vključujejo naselja z manj kot 10.000 prebivalci.

4. os LEADER

Za izvajanje ukrepov LEADER so se sredstva v okviru sedme spremembe PRP 2007-2013 zmanjšala za 2 mio € in obsegajo 31.760.006 € sredstev. Do konca leta 2014 je bilo izplačanih 27.688.461,21 € sredstev, kar pomeni 87 % razpoložljivih sredstev za to os. Aktivnih je vseh 33 lokalnih akcijskih skupin (LAS), potrjenih v letih 2008 in 2009.

Preglednica 29: Pregled stanja delujočih LAS, število odobrenih projektov ter sredstev pri osi LEADER na dan 31. 12. 2014

	Število delujočih LAS	Število odobrenih projektov	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2013	33	1.447	35.171.628	22.156.735
V letu 2014	33	8	0	5.531.726
Kumulativno 31. 12. 2014	33	1.455	35.171.628	27.688.461

Vir: MKGP in ARSKTRP

Z letom 2013 se je dodeljevanje pravic porabe sredstev za projekte LEADER zaključilo. Vloženi so bili zadnji načrti izvedbenih projektov, s katerimi so bila dodeljena vsa še razpoložljiva finančna sredstva v višini 697.000 € (rezerva iz naslovaneporabljenih sredstev, znižanj, vračil in sankcij). V tem letu so bila prosta sredstva dodeljena petim najuspešnejšim LAS (po kriteriju uspešnosti črpanja, načrtovanja in izvajanja). Iz naslova teh sredstev so LAS prijavili 32 projektov. Dodeljena sredstva presegajo razpisana zaradi večkratnega dodeljevanja istega zneska, kot posledice dodatne kvote iz sredstev znižanj, neporabljenih sredstev, vračil in sankcij.

Ključne aktivnosti v letu 2014 so bile sledeče:

- na podlagi revizijskih ugotovitev in priporočil so bile izvedene številne aktivnosti, katerih namen je bil izboljšanje postopkov in odprava napak, ugotovljenih v okviru revizijskih pregledov;
- aprila je bila sprejeta sprememba zakona, ki ureja kmetijstvo, ki je uredil prenos izvajanja ukrepov LEADER z MKGP na ARSKTRP;
- maja je bila ustanovljena projektna skupina za odločanje o zahtevkih za izvajanje razvojnih projektov LEADER;
- septembra je bilo izvedeno izobraževanje za pripravo zahtevkov za LAS;
- oktobra so bila posodobljena navodila za pripravo zahtevkov;
- oktobra je bil dokončno urejen prenos dokumentov na ARSKTRP.

Preglednica 30: Pregled izplačanih sredstev po ukrepih osi LEADER na dan 31. 12. 2014

LEADER UKREP	Izplačana sredstva v 2008, €	Izplačana sredstva v 2009, €	Izplačana sredstva v 2010, €	Izplačana sredstva v 2011, €	Izplačana sredstva v 2012, €	Izplačana sredstva v 2013, €	Izplačana sredstva v 2014, €	Skupaj izplačanih sredstev, €
411– Konkurenčnost	0	36.486	421.016	220.956	193.942	684.100	151.074	1.707.573
412 – Upravljanje z okoljem/zemljišči	0	21.041	332.952	196.361	145.355	287.722	116.025	1.099.455
413 – Kakovost življenja/diverzifikacija	0	380.552	3.031.337	3.381.996	3.604.526	5.556.073	4.579.695	20.534.179
421 – Izvajanje projektov sodelovanja	0	0	10.864	78.170	103.034	16.710	0	208.777
431 – Vodenje lokalnih akcijskih skupin	0	525.087	690.063	725.988	683.833	828.573	684.932	4.138.476
SKUPAJ	0	963.166	4.486.231	4.603.470	4.730.690	7.373.179	5.531.726	27.688.461

Vir: MKGP in ARSKTRP

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 20 delujočih LAS s celotno površino 16.000 km² in 1,4 milijona prebivalcev. V Sloveniji deluje 33 LAS na 19.349,6 km² in z 1,2 milijona prebivalci. Tako sta presežena cilja števila LAS in njihove površine, ni pa dosežen cilj števila prebivalcev v LAS-ih, saj se prebivalci iz 16 največjih naselij ne štejejo med prebivalce, ki so vključeni v LAS.

Predvidena ciljna vrednost projektov, financiranih s strani LAS v programskem obdobju 2007-2013, znaša 650 projektov. Programski cilji so tako že doseženi, saj je bilo do konca leta 2014 zaključenih že 1.190 projektov (183 % doseganje ciljne vrednosti). Ta številka bo do konca programskega obdobja še višja, saj četrtnina že odobrenih projektov ni še zaključena (zaključeni bodo do sredine 2015).

Do konca leta 2014 se je v primerjavi s predhodnim letom pomembno povečevalo tudi število upravičencev s podporo (partnerji), in sicer jih je bilo 1.480. Z zaključenimi projekti smo tako že presegli ciljno vrednost programa, ki znaša 1.310 upravičencev (realizacija predstavlja 113 % doseganje ciljne vrednosti). Število upravičencev bo po pričakovanjih v letu 2015 še naraslo zaradi zaključevanja že odobrenih projektov.

Do konca programskega obdobja naj bi v okviru 10 sodelujočih LAS-ov bilo skupno podprtih tudi 20 projektov medregijskega in čezmejnega sodelovanja. Dosedanji rezultati kažejo, da zastavljeni cilji ne bodo doseženi, saj je bilo do konca leta 2014 odobrenih in zaključenih 8 projektov sodelovanja, od tega štirje čezmejni in štirje na medregijski ravni, v katerih je sodelovalo 8 LAS-ov. Specifika in kompleksnost projektov sodelovanja je predstavljala za večino LAS oviro, zato so se zanje težje odločali. Tisti, ki so se vendarle odločili za projekt sodelovanja, imajo sicer pozitivne izkušnje. Za novo programsko obdobje LAS-i izkazujejo velik interes in težnjo po sodelovanju, tako med seboj, kot tudi z LAS-i iz tujine. V ta namen v okviru komisije za LEADER znotraj Društva za razvoj slovenskega podeželja med seboj že veliko sodelujejo, iščejo priložnosti in so aktivni tudi pri pripravi novih programskih in izvedbenih dokumentov za obdobje 2014-2020. Ravno tako temu področju večjo pozornost posveča OU, ki se je odločil za pristop izvajanja tega podukrepa preko javnih razpisov, ki jih pripravlja OU. Prav tako ima Mreža za podeželje v svojem Akcijskem in komunikacijskem načrtu Mreže za podeželje 2014-2020 opredeljeno področje spodbujanja medregijskega in nadnacionalnega sodelovanja. Pridružitvev sosednje Hrvaške k EU je zagotovo ena izmed dobrih priložnosti za sodelovanje med LAS-i, zato se porast projektov sodelovanja pričakuje v novem programskem obdobju.

V sklopu vodenja LAS je predvideno 250 podprtih projektov oziroma ukrepov s področja usposabljanja in/ali animacije. Do konca leta 2014 je bilo na področju vodenja LAS-ov skupno

izplačanih 176 projektov, kar predstavlja 70 % doseganja zastavljenega cilja. Ker je OU omejil število dovoljenih zahtevkov za ta namen, ciljna vrednost do konca izvajanja programskega obdobja (t.j. do konca leta 2015) ne bo dosežena.

Preko izvajanja ukrepov LEADER je eden od programskih ciljev tudi ustvarjanje novih delovnih mest na podeželju: na ukrepu 41-Izvajanje lokalnih razvojnih strategij je programski cilj 20, na ukrepu 431-Vodenje LAS pa 15 na novo ustvarjenih delovnih mest. Rezultati iz poročil LAS-ov za leto 2014 kažejo, da so bili v dosedanem programskem obdobju ti cilji že doseženi, saj je izvajanje ukrepa 41 omogočilo 54 novih delovnih mest, izvajanje ukrepa 431 pa 16,5 novih delovnih mest.

2.3.5 Dodatna sredstva iz Evropskega načrta za oživitev gospodarstva

Evropski svet je na zasedanju 11. in 12. decembra 2008 potrdil Evropski načrt za oživitev gospodarstva (angl. European Economic Recovery Plan– EERP), v katerem so evropski voditelji med prednostnimi nalogami za blažitev posledic gospodarske recesije predvideli tudi podporo razvoju širokopasovnega interneta na podeželju in novih izzivov iz t.i. »zdravstvenega pregleda« stanja reforme SKP iz leta 2003 (angl. Health Check).

Za podporo tem prednostnim nalogam je Evropski svet v letih 2009 in 2010 predvidel 1,02 milijarde € sredstev (natančneje dodatnih pravic porabe), prerazporejenih v okviru Naslova 2 splošnega proračuna Evropskih skupnosti, ki naj bi se preko Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) prelila v programe razvoja podeželja vseh 27 držav članic na osnovi obstoječega porazdelitvenega ključa.

Stopnja sofinanciranja aktivnosti iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES s strani EKSRP za konvergenčne regije (kamor sodi Republika Slovenija) znaša do 90 %, za nekonvergenčne pa do 75 %. Preostali delež morajo zagotoviti države članice.

Slovenija je za namen izvajanja Evropskega načrta za oživitev gospodarstva upravičena do dodatnih 11.526.000 € sredstev iz EKSRP. Od tega zneska sta okvirno dve tretjini sredstev namenjeni izvajanju aktivnosti (a), (b), (c) in (e) iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES, okvirno tretjina sredstev pa infrastrukturi širokopasovnega interneta na podeželskih območjih. Dodatna sredstva ne vplivajo na razdelitev sredstev med osmi. Za izvajanje teh aktivnosti mora Slovenija iz državnega proračuna zagotoviti 10 % sofinanciranje.

Dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva so namenjena **ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev** na 1. osi PRP 2007-2013 ter **ukrepu 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo** na 3. osi PRP 2007-2013. Temu ustrezno je bil v letu 2009 prilagojen tudi PRP 2007-2013.

Preglednica 31: Finančni načrt po oseh PRP 2007-2013 za dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva - SLOVENIJA

		Javna sredstva (€)		
OS		Skupaj (EKSRP + SI), €	Stopnja sofinanciranja EKSRP, %	Prispevek EKSRP, €
1. os	→ <i>Konkurenčnost in prestrukturiranje</i>	8.537.778	90	7.684.000
2. os	→ <i>Okolje in izravnalna plačila</i>	0	0	0
3. os	→ <i>Diverzifikacija in kakovost življenja</i>	4.268.889	90	3.842.000
4. os	→ <i>Lokalne pobude</i>	0	0	0
Tehnična pomoč		0	0	0
Skupaj		12.806.667	90	11.526.000

Vir: MKGP

V sklopu podpor v okviru Načrta za oživitev gospodarstva na ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev sta bila do konca leta 2014 objavljena dva javna razpisa, v okviru katerih potekajo izplačila v razmerju 90:10. Oba razpisa sta zaključena oz. so bile izdane vse odločbe. Skupaj je prispelo 76 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 58 s skupnim zneskom 7.759.076 € odobrenih sredstev. Do konca leta 2014 je bilo zaključenih 81 % naložb in izplačanih 5.395.561 € sredstev (SLO + EU del) oz. 63 % sredstev, ki so na voljo kot podpora določenim aktivnostim. Glede na vrsto prevladujejo naložbe v nakup in postavitve mrež proti toči ter naložbe v nakup in postavitve rastlinjakov s pripadajočo opremo.

Preglednica 32: Pregled stanja vlog in sredstev po upravičenih naložbah za področje »Novi izzivi« v okviru ukrepa 121 na dan 31. 12. 2014

Ukrep 121: NOVI IZZIVI 11., 17e. JR / UPRAVIČENE NALOŽBE	Št. prejetih vlog	Št. odobrenih vlog	Celotna vrednost naložb, €	Znesek odobrenih sredstev, €	Izplačana sredstva (EKSRP+SI), €
Nakup kmetijske mehanizacije in strojne opreme namenjene manjši porabi dušika ter minimalni obdelavi tal	5	4	114.764,63	38.394,88	34.863,68
Naložbe v nakup in postavitve mrež proti toči	30	26	1.946.061,81	965.999,34	730.799,48
Naložbe v nakup in postavitve rastlinjakov in pripadajočo opremo	24	16	14.455.290,31	6.162.012,08	4.336.810,72
Naložbe v namakalno infrastrukturo na kmetijskih gospodarstvih, kamor spada tudi namakalna oprema, ki je lahko samostojna naložba, in v gradnjo pripadajočih vodnih virov	13	9	1.091.491,50	495.689,70	196.107,47
Naložbe v samostojna skladišča za živinska gnojila ter nakup hlevske opreme namenjene izboljšanju skladiščenja živinskih gnojil	4	3	179.954,04	96.980,19	96.979,72
Skupna vsota	76	58	17.787.562,29	7.759.076,19	5.395.561,07

Vir: ARSKTRP in MKGP

Doseganje ciljev:

Ciljna vrednost v okviru podpor namenjenih »novim izzivom« je 61 podprtih kmetijskih gospodarstev s skupnim obsegom naložb v višini 19.600.000 € sredstev. Do konca leta 2014 je bilo v okviru ukrepa 121 skupaj odobrenih 58 vlog oz. podprtih 45 kmetijskih gospodarstev (74 % raven doseganja cilja) s skupnim obsegom naložb v višini 12.686.139 € sredstev (65 % raven doseganja cilja).

Cilji v sklopu podpor namenjenih razvoju širokopasovnega interneta na podeželju so obrazloženi že v poglavju 2.3.3 v sklopu ukrepa 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo.

3. FINANČNO IZVAJANJE PROGRAMA V LETU 2014

Preglednica 33: Finančna sredstva po ukrepih/oseh ter poraba sredstev do 31. 12. 2014 (v €)

Temeljni cilji	Letna plačila - leto 2014		Kumulativa plačila od leta 2007	
	EKSRP	SKUPAJ	EKSRP	SKUPAJ
OS 1 Izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva				
1.1.1 Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu	573.356,91	764.475,91	1.204.698,19	1.606.264,33
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	6.290.525,33	8.393.147,15	41.641.500,06	55.529.079,95
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.3 Zgodnje upokojevanje kmetov	1.661.221,96	2.215.443,97	12.230.848,65	16.308.580,72
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	940.523,61	1.253.963,40	7.999.869,39	10.666.431,13
1.2.1 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	15.424.883,20	20.532.993,03	81.428.053,17	107.491.598,02
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	1.311.527,09	1.748.702,82
1.2.2 Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	805.904,36	1.078.399,87	17.038.957,87	22.754.756,32
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.3 Dodajanje vrednosti kmet. in gozd. proizvodom	6.366.410,22	8.488.547,16	56.351.099,57	75.134.800,46
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	596.332,83	795.110,44
1.2.5 Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	4.824.183,35	6.432.244,48	11.965.232,72	15.953.643,76
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1 Izpolnjevanje standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti	0,00	0,00	31.360.818,59	41.814.413,28
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	31.360.818,59	41.814.413,28
1.3.2 Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	89.230,87	118.969,45	316.836,33	422.444,45
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.3 Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje	1.391.490,20	1.858.402,29	5.609.652,65	7.482.619,06
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.4.2 Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	23.624,90	31.499,88	470.018,33	627.431,62
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ OS 1	37.450.831,30	49.914.123,19	259.617.716,12	345.125.631,97
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	940.523,61	1.253.963,40	41.268.547,90	55.024.657,67

Temeljni cilji		Letna plačila - leto 2014		Kumulativa plačila od leta 2007	
		EKSRP	SKUPAJ	EKSRP	SKUPAJ
OS 2 Podpiranje upravljanja z zemljišči in izboljšanje okolja					
2.1.1	Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmet. dejavnost na gorskih območjih	16.771.357,83	20.964.254,09	205.640.446,85	257.024.466,67
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	-9.843,96	-12.305,03	29.792,61	37.240,76
2.1.2	Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmet. dejavnost na obm., ki niso gorska	5.379.041,90	6.723.802,95	59.319.724,99	74.149.498,16
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	-6.615,05	-8.268,85	9.773,33	12.216,64
2.1.4	Kmetijsko okoljska plačila	31.323.284,06	39.149.628,90	219.671.655,95	274.658.976,50
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	-23.276,01	-29.159,19	392.752,40	491.000,56
	SKUPAJ OS 2	53.473.683,79	66.837.685,94	484.631.827,79	605.832.941,33
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	-39.735,02	-49.733,07	432.318,34	540.457,96
OS 3 Izboljšanje kakovosti življenja in spodbujanje diverzifikacije gosp. dejavnosti					
3.1.1	Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti	3.590.619,19	4.787.492,31	17.233.744,58	22.978.325,77
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.1.2	Podpore ustanavljanju in razvoju podjetij	5.280.721,45	7.041.185,84	33.233.555,14	44.311.631,42
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.1	Osnovne storitve za podeželsko gospodarstvo in rebivalstvo	1.094.804,15	1.216.449,06	2.981.460,33	3.312.733,70
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.2	Obnova in razvoj vasi	4.582.630,65	6.110.174,32	20.962.822,76	27.950.430,83
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.3	Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja	683.048,23	910.731,11	5.543.610,84	7.391.481,45
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
	SKUPAJ OS 3	15.231.823,68	20.066.032,64	79.955.193,63	105.944.603,17
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
OS 4 Leader					
4.1.1	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	3.877.434,89	4.846.793,72	18.672.979,67	23.341.207,54
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
4.2.1	Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja	0,00	0,00	167.021,94	208.777,44
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
4.3.1	Vodenje lokalnih akcijskih skupin in spodbujanje sodelovanja	547.945,69	684.932,08	3.310.781,09	4.138.476,23
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
	SKUPAJ OS Leader	4.425.380,57	5.531.725,80	22.150.782,70	27.688.461,21
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
	Tehnična pomoč	1.381.375,54	2.040.835,36	9.440.328,01	12.786.592,70
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
	SKUPAJ PROGRAM	111.963.094,88	144.390.402,93	855.795.848,25	1.097.378.230,38
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	900.788,59	1.204.230,33	41.700.866,24	55.565.115,63

Vir: ARSKTRP in MKGP

3.1. PREGLED ČRPANJA SREDSTEV PROGRAMA

3.1.1 Učinkovitost črpanja sredstev programa

Za izvedbo PRP 2007-2013 je načrtovanih 1.177.754.283,00 € sredstev. Sredstva so razdeljena med štiri osi: 1. os, 2. os, 3. os in 4. os LEADER ter na sklop Tehnične pomoči. 1. os je glede na celotni PRP 2007-2013 po načrtovanih sredstvih zastopana v višini 35,07 %, 2. os je zastopana v višini 49,53 %, 3. os v višini 11,23 %, os LEADER v višini 2,70 % ter tehnična pomoč v višini 1,46 %.

2. aprila 2014 je bila s strani Evropske komisije potrjena sedma sprememba PRP 2007-2013, ki vključuje tudi spremembe razpoložljivih sredstev po posameznih ukrepih vseh štirih osi, razen na Tehnični pomoči. Razlogi za spremembo so izhajali iz analiz dosedanjega izvajanja programa in iz namena uspešnega in učinkovitega zaključevanja programa. Za spremembe višine sredstev za posamezne ukrepe se je OU odločil ker:

- pri nekaterih ukrepih sredstva ostajajo, vendar ostanek sredstev ne zadošča za objavo novega javnega razpisa oz. je ukrep investicijske narave in ob upoštevanju vseh rokov ne bo mogoče pravočasno dodeliti sredstev in izvesti investicije (ukrepi 111, 311, 312);
- so izplačila/število vlog nižje od načrtovanih (ukrepi 123, 131, 132, 133, 142, LEADER);
- bi na novo prevzete obveznosti na ukrepu 113 preveč zajedale sredstva programskega obdobja 2014-2020 in naslednjega programskega obdobja, ob dejstvu, da ukrepa iz PRP 2014-2020, glede na pravni red EU, ni možno več izvajati;
- je možno izplačevanje sredstev tudi za obveznosti, sprejete v letu 2014 (ukrepi 211, 212, 214);
- se omogoči nadaljnje izvajanje ukrepov, na katerih je dodeljenih in izplačanih več sredstev kot je razpoložljivih (112, 122).

V okviru navajanja podatkov o izplačilih v tem poročilu le-ta predstavljajo zneske, ki se jih redno poroča Evropski komisiji v okviru izjav o izdatkih.

Preglednica 34: Spremembe v višini razpoložljivih sredstev po relevantnih ukrepih v okviru 7. spremembe v primerjavi s 6. spremembo PRP 2007-2013

Ukrep/os	Javni izdatki (€)		RAZLIKA	INDEKS SPREMEMBE
	6. sprememba PRP 2007-2013	7. sprememba PRP 2007-2013		
111	2.542.672	2.042.267	-500.405	80,32
112	49.113.200	51.613.200	2.500.000	105,09
113	20.478.369	18.678.369	-1.800.000	91,21
121	133.406.275	133.406.275	0	100,00
122	22.513.773	23.013.773	500.000	102,22
123	103.762.001	100.762.001	-3.000.000	97,11
125	29.000.000	29.000.000	0	100,00
131	41.824.520	41.824.413	-107	100,00
132	869.003	499.003	-370.000	57,42
133	12.096.209	11.596.209	-500.000	95,87
142	870.356	670.356	-200.000	77,02
Skupaj os 1	416.476.378	413.095.866	-3.380.512	99,19
211	236.644.167	239.696.659	3.052.492	101,29
212	65.683.803	67.961.741	2.277.938	103,47
214	272.112.973	275.701.762	3.588.789	101,32

Skupaj os 2	574.440.943	583.360.162	8.919.219	101,55
311	30.707.886	29.707.886	-1.000.000	96,74
312	53.469.855	50.469.855	-3.000.000	94,39
321	4.268.889	4.268.889	0	100,00
322	38.677.634	38.677.634	0	100,00
323	9.183.761	9.183.761	0	100,00
Skupaj os 3	136.308.025	132.308.025	-4.000.000	97,07
41	26.164.005	25.114.005	-1.050.000	95,99
411	7.089.601	2.000.000	-5.089.601	28,21
412	2.363.200	1.050.000	-1.313.200	44,43
413	16.711.204	22.064.005	5.352.801	132,03
421	844.000	294.000	-550.000	34,83
431	6.752.001	6.352.001	-400.000	94,08
Skupaj os 4	33.760.006	31.760.006	-2.000.000	94,08
Skupaj osi 1, 2, 3 in 4	1.160.985.352	1.160.524.059	-461.293	99,96
Tehnična pomoč	16.311.825	16.553.615	241.790	101,48
Mreža za podeželje	918.399	676.609	-241.790	73,67
<i>Tekoči stroški</i>	132.243	133.694	1.451	101,10
<i>Akcijski načrt</i>	786.156	542.916	-243.240	69,06
511 Tehnična pomoč	17.230.224	17.230.224	0	100,00
Skupaj	1.178.215.576	1.177.754.283	-461.293	99,96

Vir: MKGP in ARSKTRP

V spodnji preglednici je podan pregled razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 ter kumulativna vrednost izplačil do 31. 12. 2014 po posameznih oseh ter Tehnično pomoč. V vrednost izplačil so vključena tudi izplačila iz naslova sprejetih obveznosti iz Programa razvoja podeželja 2004-2006 in Enotnega programskega dokumenta 2004-2006. Do 31. 12. 2014 je bilo izplačanih 1.097.378.230,38 € oziroma 93,18 % razpoložljivih sredstev.

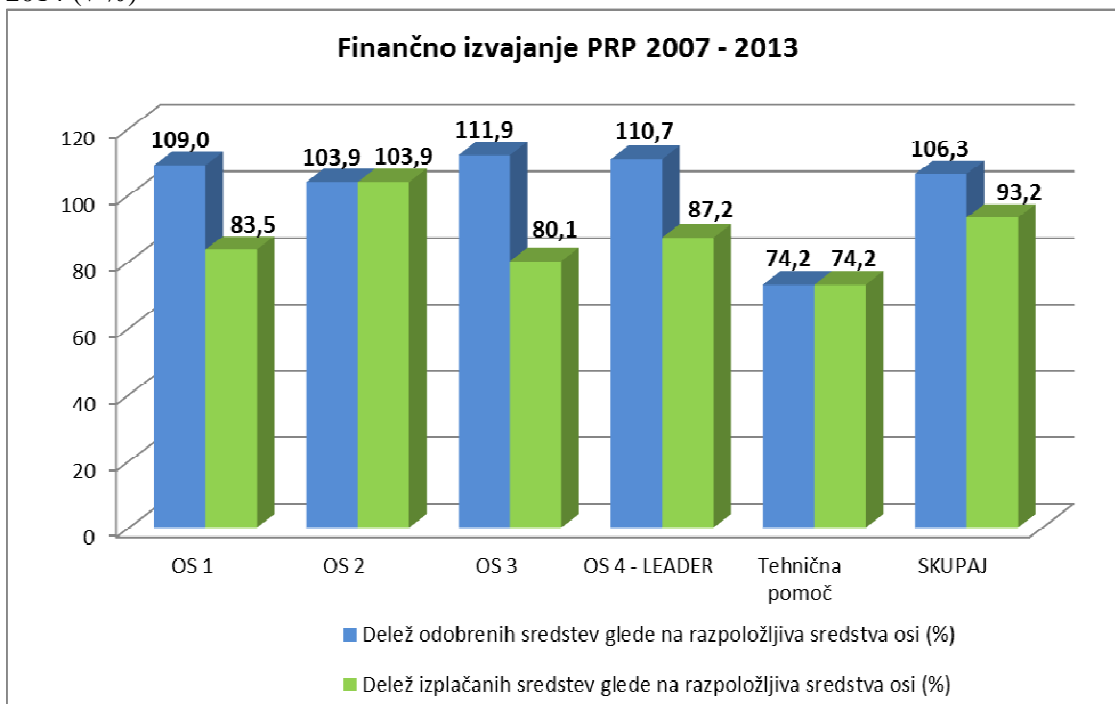
Preglednica 35: Črpanje razpoložljivih sredstev programa do 31. 12. 2014 (v €)

Osi	Razpoložljiva javna sredstva 2007-2013, €	Izplačila do 31.12.2014, €	Črpanje razpoložljivih sredstev, %
1. os	413.095.866,00	345.125.631,97	83,55
2. os	583.360.162,00	605.832.941,33	103,85
3. os	132.308.025,00	105.944.603,17	80,07
4. os	31.760.006,00	27.688.461,21	87,18
Tehnična pomoč	17.230.224,00	12.786.592,70	74,21
SKUPAJ	1.177.754.283,00	1.097.378.230,38	93,18

Vir: MKGP in ARSKTRP

Višina dodeljenih sredstev celotnega programa je do konca leta 2014 že presegala višino razpoložljivih sredstev programa (106,3 %). V okviru dodeljenih sredstev so upoštevana dodeljena sredstva po odločbah (pogodbah), kakor tudi obveznosti izplačil iz preteklega programskega obdobja, pozitivno rešene pritožbe ter ustavitve. Višji delež odobrenih sredstev od razpoložljivih se pojavlja pri vseh štirih oseh programa. Na podlagi dosedanjega izvajanja je dejanska realizacija nižja od predvidene, saj vsi upravičenci ne vlagajo zahtevke v enakem obsegu kot to izhaja iz odločbe do pravice sredstev, bodisi projekti/naložbe še niso zaključene in bodo izplačila potekala do konca leta 2015.

Slika 4: Deleži odobrenih in izplačanih sredstev glede na razpoložljiva sredstva posamezne osi, 31. 12. 2014 (v %)

V nadaljevanju sledi pregled izplačil iz naslova PRP 2007-2013 po letih. Iz preglednice je razvidno, da je bilo na kumulativni ravni v letu 2014 manj izplačanih sredstev (-12,2 %) v primerjavi s predhodnim letom (indeks 2014/2013). Izplačila so se tako zmanjšala na vseh oseh, razen na 3. osi; k temu je prispevalo manj izplačanih sredstev iz naslova ukrepa 211 in 212 na 2. osi ter manj vloženih zahtevkov za izplačila po zaključku projektov na ukrepih 1 in 4. osi. Največja rast izplačil v letu 2014 v primerjavi s predhodnim letom je bila na 3. osi (povečanje za 33,8 %), saj so se zaključili večletni projekti, kar je posledično privedlo do intenzivnejšega vlaganja zahtevkov za izplačilo.

Preglednica 36: Pregled izplačil iz naslova PRP 2007-2013 po letih (v €)

Osi	1. os	2. os	3. os	4. os	Tehnična pomoč	SKUPAJ	
Izplačila po letih	2007	40.409.442,83	0,00	0,00	0,00	0,00	40.409.442,83
	2008	29.241.526,79	110.764.680,00	1.888.593,31	0,00	1.251.137,76	143.145.937,86
	2009	40.173.667,85	94.555.159,64	11.097.035,79	963.165,60	1.751.405,16	148.540.434,04
	2010	47.749.797,56	73.943.265,55	14.589.793,77	4.486.231,11	1.646.044,95	142.415.132,94
	2011	31.953.283,35	79.850.993,50	19.505.990,67	4.603.469,81	1.763.314,10	137.677.051,43
	2012	51.622.340,19	94.425.470,40	23.804.365,07	4.730.690,15	2.009.441,08	176.592.306,89
	2013	54.061.450,21	85.455.686,30	14.992.791,92	7.373.178,74	2.324.414,29	164.207.521,46
	2014	49.914.123,19	66.837.685,94	20.066.032,64	5.531.725,80	2.040.835,36	144.390.402,93
Indeks (2014/2013)	92,3	78,2	133,8	75,0	87,8	87,9	

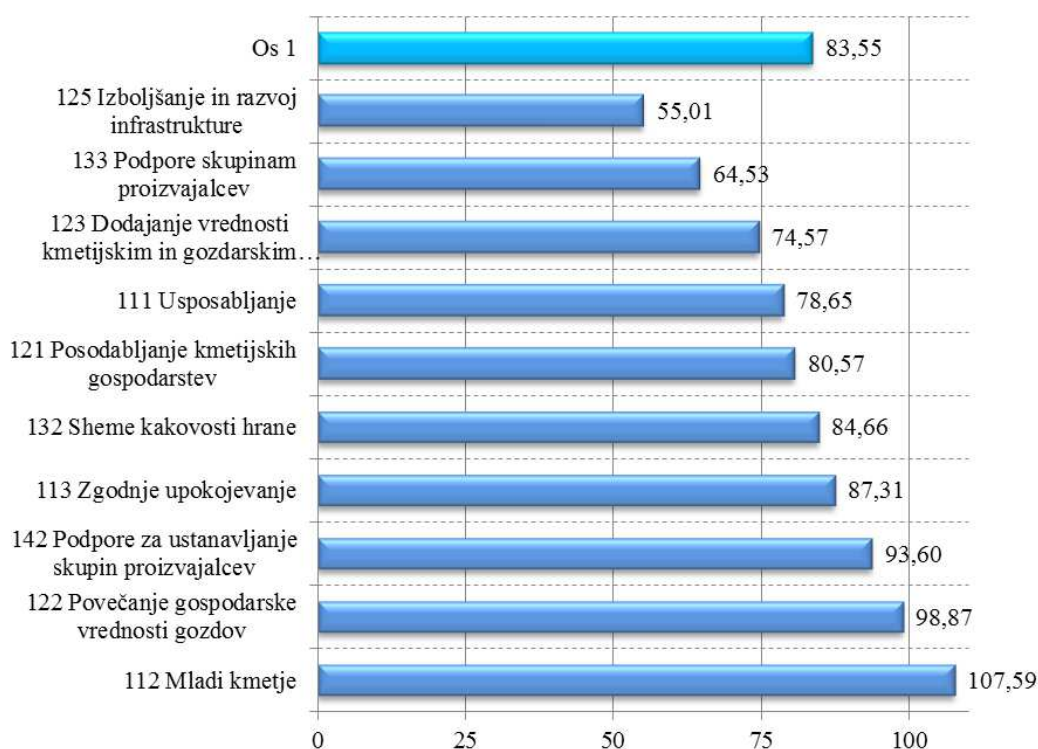
Vir: MKGP in ARSKTRP

3.1.2 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 1. osi

Za 1. os je namenjenih 35,07 % celotnih sredstev PRP 2007-2013. Razpoložljiva sredstva 1. osi v PRP 2007-2013 znašajo 413.095.866,00 €. Razmerje med sredstvi iz EKSRP in RS je 75:25, razen pri dodatnih finančnih sredstvih na podlagi Evropskega načrta za oživitev gospodarstva, prednostne naloge iz prvega odstavka 16a. člena Uredbe 1698/2005/ES za spodbujanje uvajanja novih proizvodov, tehnologij ali proizvodnih izboljšav na kmetijskih gospodarstvih ter stabilizacijo dohodkov na kmetijskih gospodarstvih, na ukrepu 121, kjer je razmerje med sredstvi EKSRP in RS opredeljeno 90:10.

1. os je razdeljena na enajst ukrepov. To so ukrepi 111, 112, 113, 121, 122, 123, 125, 131, 132, 133, 142. Ukrepi z največ načrtovanimi sredstvi v PRP 2007-2013 so: 121, 123, 112 in 131. Ukrepi z najmanj načrtovanimi sredstvi v PRP 2007-2013 so: 132, 142 in 111. Ukrep 131 se v tem programskem obdobju ne izvaja, sredstva so se v celoti porabila za pokritje obveznosti, sprejetih v predhodnem programskem obdobju (PRP 2004–2006).

Slika 5: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 pri ukrepih 1. osi (v %)

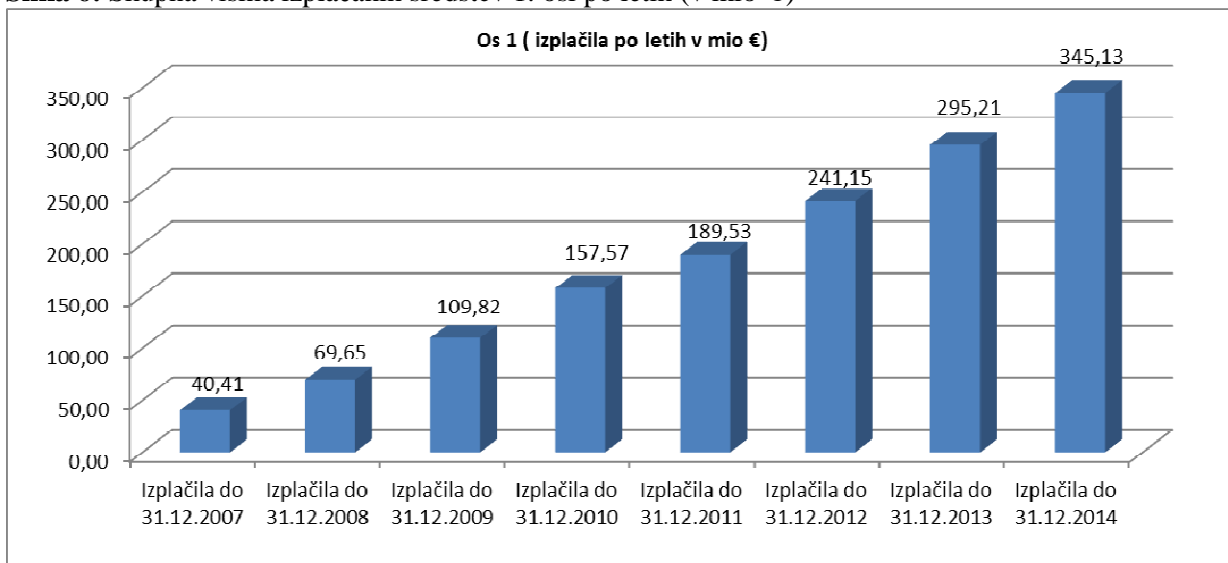
Vir: MKGP in ARSKTRP

Podrobnejši pregled izvajanja 1. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2014 izplačanih 83,55 % razpoložljivih sredstev. Glede na delež izplačanih sredstev znotraj te osi je bilo največ izplačil iz naslova ukrepa 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev (31 %).

Primerjava izvajanja osi 1 s celotnim PRP 2007-2013 pokaže, da je bilo izvajanje 1. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno, vendar je treba poudariti, da so med posameznimi ukrepi zelo velike razlike. Najboljše črpanje razpoložljivih sredstev je pri ukrepih 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij (107,59 %) in 122-Povečanje gospodarske vrednosti gozdov (98,87 %), najslabše pa pri ukrepih 125-Izboljšanje in razvoj infrastrukture (55,01 %) in 133-Podpore skupinam proizvajalcev (64,53 %).

V okviru izvajanja ukrepov 1. osi je bilo do konca leta 2014 skupaj izplačanih 345,13 mio €. Trend višine izplačil po letih je prikazan na sliki 6.

Slika 6: Skupna višina izplačanih sredstev 1. osi po letih (v mio €)

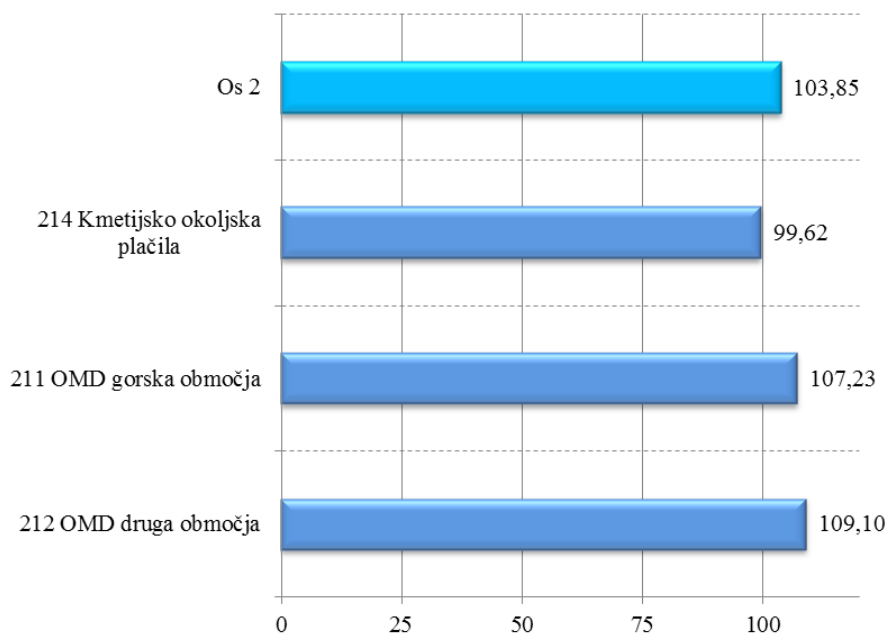

3.1.3 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 2. osi

Razpoložljiva sredstva 2. osi v PRP 2007-2013 znašajo 583.360.162,00 €. Razmerje med sredstvi EKSRP in RS je 80:20. V okviru 2. osi se izvajajo trije ukrepi, 211, 212 in 214.

Podrobnejši pregled izvajanja 2. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2014 izplačanih že 103,85 % razpoložljivih sredstev. Največ je bilo izplačil za ukrepa 212 (109,10 %) in 211 (107,23 %), kjer so bila razpoložljiva sredstva že presežena, sledi ukrep 214 (99,62 %).

Slika 7: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 pri ukrepih 2. osi (v %)

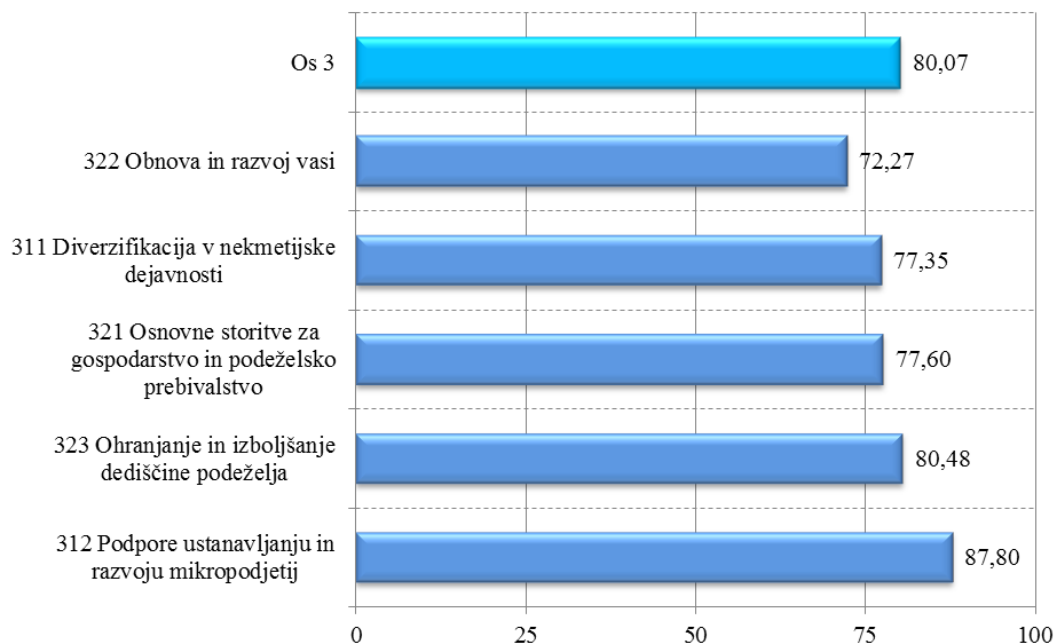

Vir: MKGP in ARSKTRP

Primerjava izvajanja 2. osi s celotnim PRP 2007-2013 pokaže, da je bilo izvajanje 2. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno. 2. os je glede na ostale osi PRP 2007-2013 najbolj uspešna z vidika črpanja sredstev, saj je bilo upravičencem do 31. 12. 2014

Slika 9: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 pri ukrepih 3. osi (v %)

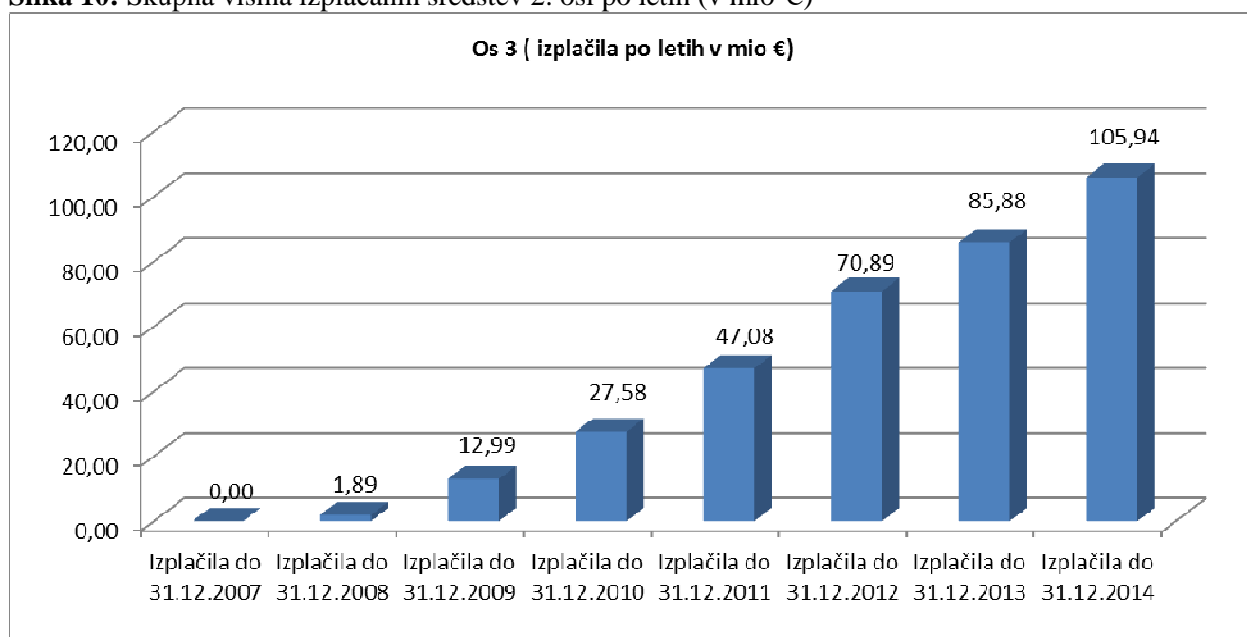

Vir: MKGP in ARSKTRP

Podrobnejši pregled izvajanja 3. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2014 izplačanih 80,07 % razpoložljivih sredstev. V letu 2014 je na vseh ukrepih te osi potekalo intenzivno vlaganje zahtevkov za izplačilo sredstev za zaključene investicije in posledično izplačevanje sredstev (raven črpanja se je v primerjavi s predhodnim letom, ko je bila 63,0 %, povečala za 17 %).

V okviru izvajanja ukrepov 3. osi je bilo do konca leta 2014 skupaj izplačanih 105,94 mio €. Prva izplačila sredstev so potekala od leta 2008 dalje. Trend višine izplačil po letih je prikazan na sliki 10.

Slika 10: Skupna višina izplačanih sredstev 2. osi po letih (v mio €)

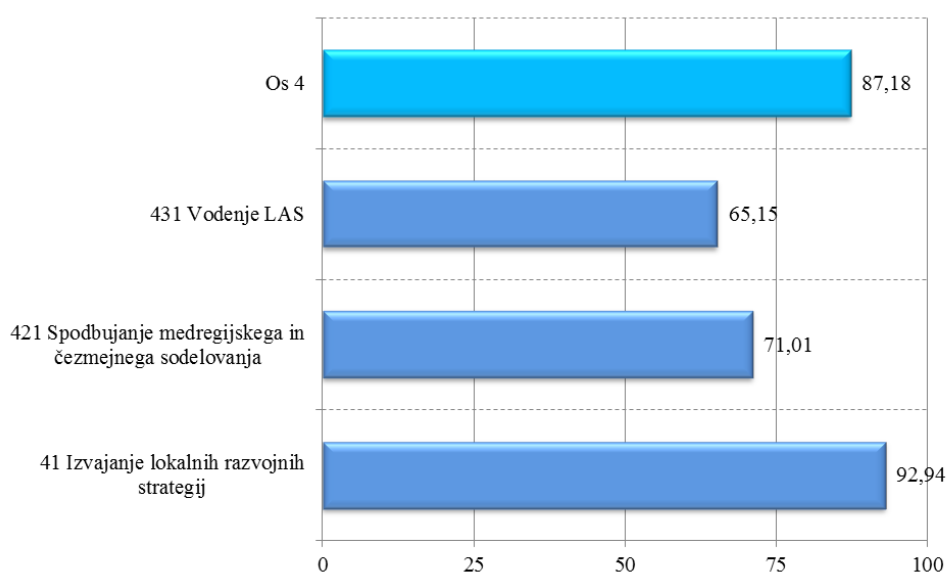

3.1.5 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 4. osi

Razpoložljiva sredstva 4. osi - LEADER v PRP 2007-2013 znašajo 31.760.006,00 €, razmerje med sredstvi EKS SRP in RS je opredeljeno na 80:20.

Podrobnejši pregled izvajanja 4. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2014 v okviru celotne 4. osi izplačanih 87,18 % razpoložljivih sredstev. Najbolj uspešno je bilo črpanje na ukrepu 41, ki je namenjen izvajanju lokalnih razvojnih strategij (porabljenih 92,94 % sredstev) ter ukrepu 421, ki je namenjen spodbujanju med regijskega in čezmejnega sodelovanja (porabljenih 71,01 % sredstev). V primeru ukrepa 431, ki vključuje vodenje lokalnih akcijskih skupin, animacijo območja ter pridobivanje strokovnih znanj, se je nadaljevala enakomerna rast izplačil.

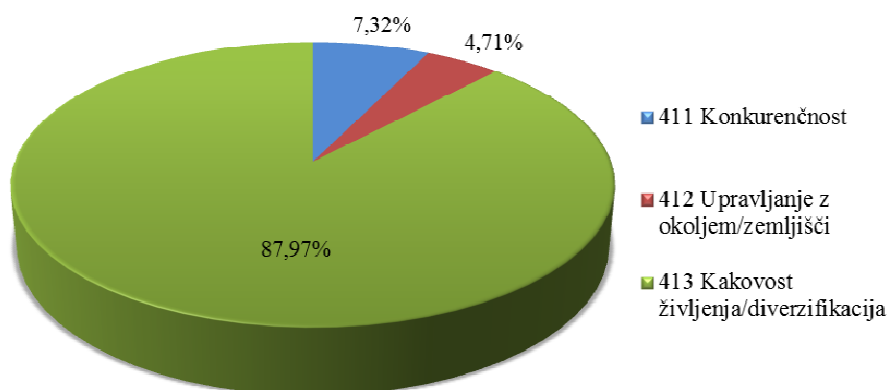
Slika 11: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 pri ukrepih 4. osi (v %)

Vir: MKGP in ARSKTRP

V okviru ukrepa 41 je bilo največ izplačil iz naslova izvajanja podukrepa 413 (87,97 %), oziroma za projekte, povezane z izboljšanjem kakovosti življenja na podeželju, najmanj pa za projekte podukrepa 411, povezanih z upravljanjem okolja in/ali zemljišči (4,71 %).

Slika 12: Razdelitev izplačil po podukrepih na ukrepu 41

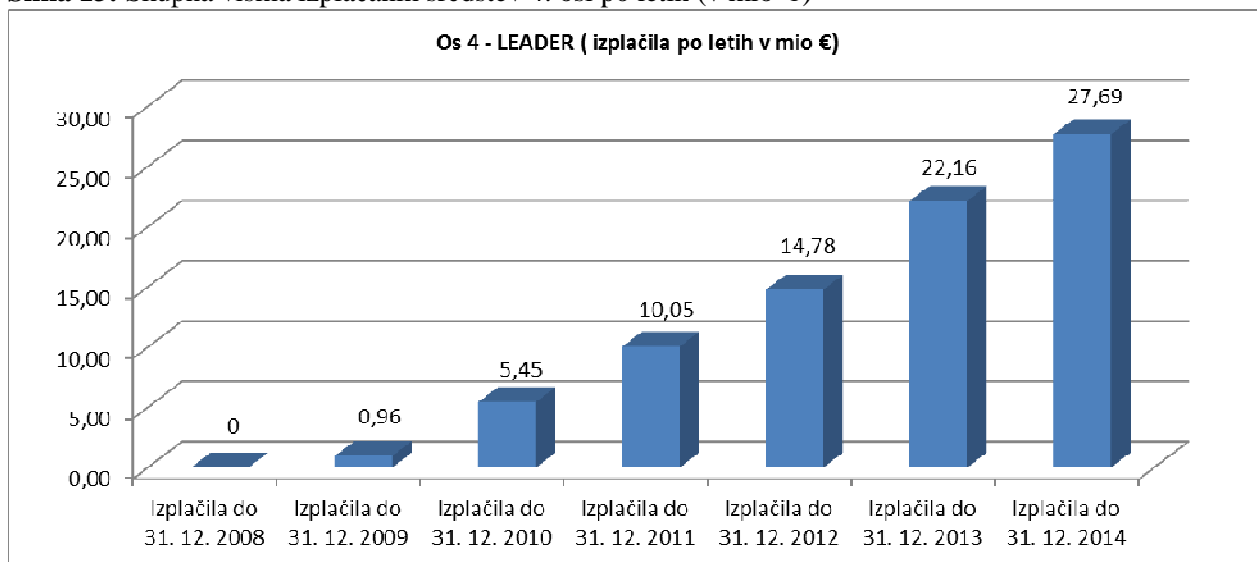

Vir: MKGP in ARSKTRP

Izrazito črpanje sredstev, zaznano v letu 2013 (indeks izplačil 2013/2012: 155,9), se v letu 2014 sicer ni nadaljevalo, je bilo pa vseeno več izplačanih sredstev kot v predhodnih letih. V letu 2014 novih izplačil iz naslova ukrepa 421 ni bilo.

V okviru izvajanja ukrepov 4. osi je bilo do konca leta 2014 skupaj izplačanih 27,69 mio €. Prva izplačila sredstev so potekala od leta 2009 dalje. Trend višine izplačil po letih je prikazan na sliki 13.

Slika 13: Skupna višina izplačanih sredstev 4. osi po letih (v mio €)

3.2. PREGLED ČRPANJA LETNIH PRAVIC PORABE

Prispevek iz EKSRP, namenjen izvajanju ukrepov PRP 2007-2013, je ocenjen na 915.992.729 €. Ta znesek je razdeljen na letne pravice porabe, pri črpanju katerih velja pravilo N+2. Letni prispevek se nanaša na celotni program in ne na posamezne osi ali ukrepe.

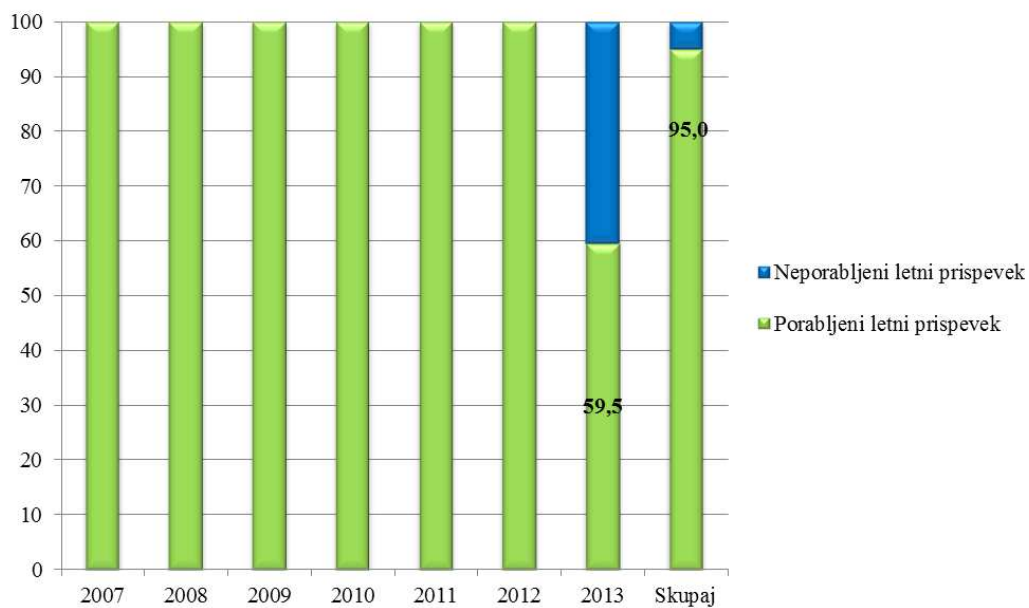
Preglednica 37: Letne pravice porabe (v €)

Leto	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SKUPAJ
Skupaj EKSRP	149.549.387	139.868.094	136.508.049	134.100.946	124.076.091	118.858.866	113.031.296	915.992.729

Vir: PRP 2007-2013 (7. sprememba)

Do 31. 12. 2014 je Slovenija po podatkih EK (vir: CIRCA: *EAFRD financial execution.docx*) počrpala 870.193.093 € sredstev iz EKSRP, kar pomeni, da smo v celoti počrpali letne prispevke za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 in 59,5 % letnega prispevka za leto 2013. V porabo letnega prispevka uvrščamo zneske izplačil, ki so bili povrnjeni s strani Evropske Komisije na podlagi posredovanih izjav o izdatkih in zneske treh prejetih prilivov v obliki avansa v vrednosti 63.018.671,02 €.

Slika 14: Poraba letnih prispevkov EKSRP do 31. 12. 2014, v %

Vir: CIRCA, MKGP in ARSKTRP

3.3. DODATNA SREDSTVA IZ EVROPSKEGA NAČRTA ZA OŽIVITEV GOSPODARSTVA

V letu 2014 so v okviru Načrta za oživitev gospodarstva potekala izplačila iz naslova obeh ukrepov, in sicer 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev in 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo.

Preglednica 38: Finančno izvajanje programa v zvezi z dejavnostmi, povezanimi z novimi izzivi in širokopasovno infrastrukturo, ki za vsak ukrep vsebuje izjavo o izdatkih, plačanih upravičencem po 1. januarju 2009 za vrste dejavnosti iz člena 16a(1) Uredbe (ES) št. 1698/2005, in do zneskov iz člena 69(5a) te uredbe

Os/ukrep	Letno plačilo v letu 2014 (EKSRP)	Plačilo od 1.1. 2009 do 31. 12. 2014 (EKSRP)
Os 1		
Ukrep 121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	150.832,76	4.856.004,96
Skupaj os 1	150.832,76	4.856.004,96
Os 2		
Skupaj os 2	0	0
Os 3		
Ukrep 321 Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo	1.094.804,15	2.981.460,33
- Povezan s prednostnimi nalogami iz točk (a) do (f) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES	0	0
- Povezan s prednostnimi nalogami iz točke (g) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES	1.094.804,15	2.981.460,33
Skupaj os 3	1.094.804,15	2.981.460,33
Os 4		
Skupaj os 4	0	0
Skupaj program	1.245.636,91	7.837.465,29
- Povezan s prednostnimi nalogami iz točk (a) do (f) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES = novi izzivi iz Pregleda SKP	150.832,76	4.856.004,96
- Povezan s prednostnimi nalogami iz točke (g) prvega odstavka 16a Uredbe 1698/2005/ES = broadband / širokopasovni internet	1.094.804,15	2.981.460,33

Vir: MKGP

4. POVZETEK SPROTNEGA VREDNOTENJA

4.1. UVOD

Sprotno vrednotenje je namenjeno izboljšanju kakovosti, učinkovitosti in uspešnosti izvajanja PRP 2007-2013. V nadaljevanju so podane izvedene aktivnosti vrednotenja v letu 2014.

4.2. SISTEM, VZPOSTAVLJEN ZA ZAGOTAVLJANJE SPROTNEGA VREDNOTENJA

Za namen sprotnega vrednotenja PRP 2007-2013 je bila v letu 2014 na podlagi javnega naročila sklenjena pogodba št. 2330-14-000334 z neodvisnim izvajalcem vrednotenja, Kmetijskim inštitutom Slovenije. Izvajalec je vrednotenje izvedel skupaj s podizvajalcem, Inštitutom za ekonomska raziskovanja.

V skladu s pogodbo je bilo predvideno, da je potrebno vrednotenje, ki je razdeljeno na tri tematske sklope, izvesti v letu 2014. Zaradi preoptimistično zastavljenega terminskega plana in nezmožnosti pravočasne zagotovitve podatkov s strani naročnika sta bila z izvajalcem vrednotenja sklenjena aneksa za podaljšanje pogodbenih rokov. Končna poročila vseh treh sklopov so bila pripravljena v letu 2015.

4.3. DEJAVNOSTI VREDNOTENJA V LETU 2014

V letu 2014 so aktivnosti vrednotenja zajemale pripravo Poročil o sprotnem vrednotenju PRP 2007-2013, Monitoring gibanja populacije ptic kmetijske krajine v letu 2014, Vzpostavitev in izvajanje monitoringa izbranih ciljnih vrst metuljev v letu 2014, Poročilo o strateškem spremljanju Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007-2013 za leto 2014 in Letno poročilo o napredku za leto 2013.

- **Poročila o sprotnem vrednotenju PRP 2007-2013 v letu 2014**

Aktivnosti sprotnega vrednotenja zajemajo tri tematske sklope:

- vrednotenje potencialnih vplivov plačil I. stebra Skupne kmetijske politike iz obdobja 2007-2013 in investicijskih ukrepov PRP 2007-2013 na uspešnost izvajanja ukrepa Kmetijsko okoljskih plačil iz omenjenega programa ter določitev metodologije za vrednotenje vplivov ukrepa Kmetijsko okoljsko podnebnih plačil iz PRP 2014-2020,
- vrednotenje Mreže za podeželje in
- vrednotenje ključnih dosežkov izvajanja PRP 2007-2013 ter utemeljitev mejnikov in ciljev okvira uspešnosti PRP 2014-2020.

Za vsakega od navedenih sklopov je bilo pripravljeno ločeno poročilo.

Vrednotenje potencialnih vplivov plačil I. stebra Skupne kmetijske politike iz obdobja 2007-2013 in investicijskih ukrepov PRP 2007-2013 na uspešnost izvajanja ukrepa Kmetijsko okoljskih plačil iz omenjenega programa ter določitev metodologije za vrednotenje vplivov ukrepa Kmetijsko okoljsko podnebnih plačil iz PRP 2014-2020

Namen

Namen vrednotenja je izboljšanje kakovosti programov in njihovega izvajanja. Rezultati vrednotenja naj bi omogočili ustrežnejše oblikovanje politik in ukrepov I. in II. stebra SKP. Namen vrednotenja je tudi priprava izhodišč metodologije, ki bo omogočala boljše spremljanje in vrednotenje učinkov na ravni ukrepa KOPOP 2014-2020.

Povzetek

Izvedeno je bilo vrednotenje potencialnih vplivov I. stebra Skupne kmetijske politike iz obdobja 2007-2013 (neposrednih plačil in proizvodno vezanih plačil) in investicijskih ukrepov Programa razvoja podeželja 2007-2013 na uspešnost izvajanja ukrepa Kmetijsko okoljskih plačil v tem obdobju. Vplivi so bili ocenjeni z uporabo Arellano-Bond cenilke na regresijskem modelu, ki predpostavlja, da je cilj ukrepa KOP odvisen od doseganja tega cilja v prejšnjem letu, kmetijsko okoljskih plačil za namen doseganja tega cilja na enoto v preteklem letu, kmetijsko okoljskih plačil za ostale cilje v preteklem letu, neposrednih plačil in proizvodno vezanih plačil v preteklem letu ter plačil iz naslova investicijskih ukrepov 121 in 123. Poleg tega je bilo predpostavljeno, da na doseganje ciljev ukrepa KOP vplivajo tudi individualni fiksni učinki (učinki, značilni za posamezno kmetijsko gospodarstvo, ki se ne spreminjajo v času). Investicijska ukrepa 122 in 125 v regresijski model nista bila vključena zaradi nepovezanosti z ukrepom KOP (122) oziroma zaradi premajhnega števila opazovanj (125), zato sta bila z določenimi pomanjkljivostmi analizirana ločeno. Vplivi neposrednih in proizvodno vezanih plačil ter investicijskih ukrepov 121 in 123 na vrednost nitratov in pesticidov v podzemnih vodah pa so bili analizirani na ravni občin, saj podatki merilnih mest ne omogočajo analize na ravni kmetijskih gospodarstev.

Rezultati kažejo, da neposredna plačila, proizvodno vezana plačila ter plačila iz naslova investicijskih ukrepov 121 in 123 v večini primerov na ravni Slovenije nimajo statistično značilnega vpliva na uspešnost izvajanja ukrepa KOP na področjih ohranjanja kmetijske krajine ali biotske raznovrstnosti in varovanja okolja (varstvo tal in varstvo vode), oziroma je njihov vpliv zelo majhen. S tem sta potrjeni raziskovalni hipotezi H1 in H3: Povečanje neposrednih plačil in investicijskih plačil nima vpliva na uspešnost izvajanja ukrepa KOP na področju varstva okolja, ohranjanja kmetijske krajine in raznolikosti habitatov in vrst. Izjema so zgolj proizvodno vezana plačila, katerih 1 odstotno povečanje poveča vrednost nitratov v podzemnih vodah za 0,167 odstotka, kar pomeni šibko potrditev raziskovalne hipoteze H2: Povečanje proizvodno vezanih plačil vpliva negativno na uspešnost izvajanja ukrepa KOP na področju varstva okolja, ohranjanja kmetijske krajine in raznolikosti habitatov in vrst. Povezave med višino izplačil za investicijski ukrep 122 in naravnimi dejavniki so neznatne. V okviru investicijskega ukrepa 125 so bile v občini Gorišnica vrednosti pesticidov in nitratov v podzemnih vodah eno leto po investiciji v namakalni sistem ugodnejše. Zaradi zelo omejene analize teh dveh ukrepov ti rezultati ne morejo biti vključeni v testiranje raziskovalnih hipotez. Vplivi obravnavanih plačil na splošno niso enaki na področju celotne Slovenije oziroma po statističnih regijah. Tu lahko na primer opazimo, da čeprav obravnavana plačila na ravni celotne Slovenije nimajo statistično značilnega vpliva na ozelenitev njivskih površin, je vpliv investicij v dodajanje vrednosti kmetijskim in gospodarskim proizvodom (123) na obseg ozelenitve njivskih površin v Osrednjeslovenski regiji relativno visok – če se izplačila za ta investicijski ukrep povečajo za 1 odstotek, se prijavljene površine povečajo za 0,137 odstotka. V tem izoliranem primeru (Osrednjeslovenska regija) se ne more potrditi raziskovalne hipoteze H3.

Poseben metodološki pristop sta terjala investicijska ukrepa 122 in 125. Pri investicijskem ukrepu 122 (povečanje gospodarske vrednosti gozdov) so investicije točkovne in se ne izvajajo na celotni površini gozda, ki ga ima prijavitelj v lasti. Na voljo je prav ta zadnji podatek, ni pa razvidno, na kolikšni površini se dejansko izvaja investicija oziroma npr. koliko kilometrov gozdnih cest bo zaradi investicije zgrajenih ali kak drug podoben kazalnik. Evalvator predlaga, da v naslednjem programskem obdobju prijavitelj napove s količinskim kazalnikom planiran obseg površine, vključene v investicijo. Poleg tega se pri tem ukrepu ne razpolaga s številko KMG-MID ali drugim identifikatorjem in se zato ne more izračunavati vplivov zamika izplačil na naravne dejavnike. Evalvator zato predlaga, da se posameznim prijaviteljem dodeli podoben identifikator, kot je KMG-MID. Kar se tiče investicijskega ukrepa 125 (izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva), ni bilo na voljo dovolj opazovanj za predvideno analizo.

Po pričakovanjih je bila razpoložljivost okoljskih podatkov z ustreznim prostorskim pokritjem in časovno vrsto nizka. Osnovni problem, ki se je najbolj izrazil pri podatkih o kvaliteti in rodovitnosti tal, je, da so podatkovne baze v veliki meri razpršene in nepovezane, kar posledično pomeni, da ni možno pripraviti ustrezne analize o vplivih gnojenja z mineralnimi gnojili na regionalni ravni.

Priporočila

Pri vrednotenju vplivov KOPOP evalvator predlaga, da se ocenjuje učinke plačil samega programa na njegove cilje v okviru primerjave med koristniki in nekoristniki sredstev. Največja ovira za vrednotenje KOPOP predstavlja zahteva po bolj ali manj konstantnem obsegu vključenih površin v petletnem obdobju. S tem določilom zahteva vrednotenje ukrepa nujno analizo kontradejstvenika. To pa pomeni razpolaganje s podatki za vsa kmetijska gospodarstva, ne le za tista, ki so vključena v program. Konkretno bi bilo nujno spremljati naslednje:

- strukturo kmetijskih gospodarstev (vseh; npr. KZU, PDM, ESU),
- velikost KOPOP tipov rabe tal (tudi izven KOPOP) in
- površine OMD (vseh kmetijskih gospodarstev; v KOPOP in izven KOPOP).

Poleg navedenega je nujno potrebno razpolagati tudi s podatki pred začetkom programa.

Kar se tiče povezovanja z okoljskimi bazami podatkov za vrednotenje vplivov na biotsko raznovrstnost, evalvator predlaga vključitev Shannonovega indeksa kmetijskih ptic, za vrednotenje vplivov na rodovitnost in varstvo tal pa sistematično urejene in enotne podatke o kakovosti in rodovitnosti tal.

V primeru kombinacije operacij KOPOP in ukrepa EK bi bilo z vidika vrednotenja nujno označiti površine, ki so vključene v oba ukrepa, prav tako površine oz. število živali, vključenih v več operacij KOPOP. Podobno priporočilo velja tudi za primere, ko dobi posamezno kmetijsko gospodarstvo dve ali več izplačil za isti namen v istem letu. Izplačila bi bilo treba dopolniti z informacijo o tem, ali so površine, na katere se nanaša naslednje izplačilo, iste kot v prvem izplačilu oziroma kolikšen delež površine je iste kot v prvem izplačilu. Na ta način bi se izognili problemu vključevanja bruto/neto površin v analizo.

Vrednotenje Mreže za podeželje

Namen

Namen vrednotenja je pregled delovanja Mreže za podeželje z namenom izboljšanja delovanja in določitev aktivnosti v prihodnje oziroma kakšna so priporočila glede na smernice za naknadno vrednotenje PRP 2014-2020.

Povzetek

Poročilo sprotne vrednotenja Mreže za podeželje je sestavljeno iz več poglavij: v prvem delu sta opredeljena kontekst vrednotenja ter metodološki pristop, medtem ko je v drugem delu prikazana intervencijska logika ukrepa ter predstavljeni odgovori na postavljena evalvacijska vprašanja. Pri vsakem izmed evalvacijskih vprašanj so podana priporočila za posamezen vidik postavljenega vprašanja. V zaključku so podane glavne ugotovitve in sklepi.

Mreža za podeželje se je v obliki, kot deluje danes, dokončno vzpostavila šele v sredini programskega obdobja 2007-2013. Poleg administrativne postavitve v okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (OU) je Mreža za podeželje v tem obdobju večino svojih aktivnosti usmerila v vzpostavitev razmeroma uspešnega sistema informiranja o izvajanju Programa razvoja podeželja. Vzpostavljena je bila baza članov Mreže ter ustanovljena Usmerjevalna skupina, ki je vključila in povezala razmeroma širok spekter nevladnih organizacij in interesnih skupin. Tudi s pomočjo soorganizacije nekaterih odmevnih dogodkov (1. in 2. podeželski parlament, delovna srečanja oziroma delavnice ob predstavitvah aktualnih problemov pri izvajanju PRP) se je povečala prepoznavnost Mreže, ki pa se mora v programskem obdobju 2014-2020 še okrepiti. Poglavitne aktivnosti, ki bi pripomogle k večji prepoznavnosti in učinkovitosti delovanja Mreže, bi se po mnenju evalvacijske skupine morale odvijati tako v okviru same koordinacije delovanja Mreže kot tudi v okviru Usmerjevalne skupine in medresorskega oziroma medsektorskega delovanja.

Priporočila

Vrednotenje je izpostavilo splošna priporočila, katerih namen je na eni strani še povečati prepoznavnost Mreže, po drugi strani pa jo umestiti v širši spekter delovanja na tako imenovani medresorski ravni. Za doseg te ciljev so ključne predvsem naslednje aktivnosti:

- okrepitev dvosmernega pretoka informacij med koordinacijsko skupino Mreže za podeželje in članstvom oziroma drugimi deležniki v podeželskem prostoru,
- okrepitev sodelovanja z že vzpostavljenimi mrežami za pretok informacij znotraj vladnih in nevladnih organizacij,
- sprememba oziroma redefiniranje vloge in delovanja Usmerjevalne skupine,
- okrepitev prepoznavnosti Mreže za podeželje znotraj OU in
- okrepitev Mreže za podeželje na medresorski ravni.

Vrednotenje ključnih dosežkov izvajanja PRP 2007-2013 ter utemeljitev mejnikov in ciljev okvira uspešnosti PRP 2014-2020

Namen

Namen vrednotenja je pregled napredka programa glede na njegove cilje oziroma prikaz ključnih dosežkov PRP 2007-2013 na ravni posameznega ukrepa oz. podukrepa ter priprava na naknadno vrednotenje. Ge za identifikacijo dejavnikov na podlagi podatkov o vrednosti kazalnikov učinka

in rezultata, ki so opredeljeni v PRP 2007-2013, in prispevajo k uspehu ali neuspehu izvajanja programa.

Povzetek

a) Vrednotenje ključnih dosežkov izvajanja PRP 2007-2013

V okviru vrednotenja tega sklopa se je ugotavljalo, ali smo z ukrepi PRP 2007-2013 dosegli cilje politike razvoja podeželja ter strateške cilje kmetijske politike in ali so bili izbrani ukrepi ustrezni glede na potrebe programskega področja. Vrednotenje se je osredotočilo na analizo doseganja zastavljenih ciljev PRP 2007-2013, na relevantnost izbranih ukrepov, na koherentnost, uspešnost in učinkovitost izvedenih ukrepov. Na podlagi Smernic za naknadno vrednotenje je bilo tudi ocenjeno, kaj in kako bi bilo treba izvesti v okviru naknadnega vrednotenja, da bi dobili celovito sliko učinkov, rezultatov in vplivov PRP 2007-2013. Vrednotenje je bilo narejeno na podlagi analize intervencijske logike in sicer s pomočjo analize kazalnikov učinka in rezultata PRP 2007-2013, s pomočjo dosedanjih vrednotenj in analiz, s pomočjo tujih izkušenj (literatura, tuja vrednotenja), kakor tudi s pomočjo izkušenj evalvatorjev ter ostalih strokovnjakov.

Evalvator je ocenil, da ukrepi PRP 2007-2013 prispevajo k uresničevanju ciljev politike razvoja podeželja in ciljev Resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – »Zagotovimo si hrano za jutri«. Vpliv posameznega ukrepa je v veliki meri odvisen od razpoložljivih finančnih sredstev.

Izbrani ukrepi so relevantni in med ukrepi kakor tudi med posameznimi osmi so v programiranju in izvajanju znatne sinergije (koherentnost). Večino ukrepov evalvator ocenjuje kot uspešne, medtem ko bi bilo treba za natančnejšo analizo učinkovitosti in nepredvidenih/nepričakovanih učinkov izvesti podrobnejše vrednotenje (študije primerov), kar je vsebina naknadnega vrednotenja. V okviru naknadnega vrednotenja evalvator predlaga podrobnejšo analizo uspešnosti posameznih naložb (ekonometrična analiza), makroekonomsko vrednotenje, oceno posrednih učinkov/resultatov, ponoven izračun vrednosti kazalnikov vpliva in vrednotenje ukrepa Leader.

b) Utemeljitev mejnikov in ciljev okvira uspešnosti PRP 2014-2020

V okviru priprave PRP 2014-2020 je bilo v prvi verziji programiranja okvira uspešnosti opredeljenih 11 kazalnikov in sicer:

- skupni javni izdatki P2,
- število kmetijskih gospodarstev s podporo programa za razvoj podeželja za naložbe v prestrukturiranje ali posodabljanje (2A),
- skupni javni izdatki PN3 (€)
- število kmetijskih gospodarstev, podprtih prek shem kakovosti, lokalnih trgov in kratkih dobavnih verig ter skupin proizvajalcev (3A),
- število podprtih operacij v predelavo in trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov (3A),
- skupni javni izdatki P4 (EUR),
- kmetijska zemljišča, za katera so bile sklenjene pogodbe o upravljanju za podpiranje biotske raznovrstnosti (ha) (4A) + Kmetijska zemljišča, za katera so bile sklenjene pogodbe o upravljanju za izboljšanje upravljanja voda (ha) (4B) + Kmetijska zemljišča, za katera so bile sklenjene pogodbe o upravljanju za izboljšanje upravljanja tal in/ali preprečevanje erozije tal (ha) (4C),
- kmetijske površine, podprte v okviru ukrepa plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (ha),

- skupni javni izdatki P6 (EUR),
- prebivalstvo, vključeno v lokalne akcijske skupine,
- število podprtih operacij v okviru naložb v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov (6A).

Zaradi zapletov pri oblikovanju dokončne verzije sheme KOPOP, prav tako pa tudi na podlagi ugotovitev in priporočil, ki so jih v svojem strokovnem mnenju in priporočilih podali evalvatorji, se je OU odločil za spremembo nabora kazalnikov za okvir uspešnosti PRP 2014-2020. Sprememba se nanaša na kazalnike v okviru Prednostnih nalog 3 in 4.

Po drugi verziji je bil pri Prednostni nalogi 3 izločen kazalnik »Število kmetijskih gospodarstev, podprtih prek shem kakovosti, lokalnih trgov in kratkih dobavnih verig ter skupin proizvajalcev (3A)«. Kazalnik zaradi dejstva, da je z ostalimi kazalniki pokritih že več kot 50 % finančnih sredstev prednostne naloge, ni bil nadomeščen z drugim kazalnikom.

V okviru Prednostne naloge 4 je bil zaradi spremenjenega koncepta KOPOP plačil in posledično težko predvidljivega obsega izvajanja ukrepa izločen kazalnik Kmetijska zemljišča, za katera so bile sklenjene pogodbe o upravljanju za podpiranje biotske raznovrstnosti (ha) (4A) + Kmetijska zemljišča, za katera so bile sklenjene pogodbe o upravljanju za izboljšanje upravljanja voda (ha) (4B) + Kmetijska zemljišča, za katera so bile sklenjene pogodbe o upravljanju za izboljšanje upravljanja tal in/ali preprečevanje erozije tal (ha) (4C). Da bi zadostili kriteriju 50 % finančnega pokritja je bil navedeni kazalnik nadomeščen z novim kazalnikom »Kmetijske površine podprte v okviru ukrepa ekološko kmetovanje (ha) (4ABC)«.

Evalvator je ugotovil, da so tudi po drugi verziji, ki predvideva 10 kazalnikov, v celoti izpolnjeni vsi predpisani pogoji Okvira uspešnosti. Pri obeh prednostnih nalogah, v okviru katerih je prišlo do sprememb, namreč ni vprašljiv osnovni pogoj glede finančnega pokritja. Prav tako ni sporna zamenjava kazalnikov v okviru 4. prednostne naloge. Zaradi zanesljivejše ocene kmetijskih zemljišč pod ekološkim kmetovanjem, ki temelji na primerljivih podatkih iz prejšnjega programskega obdobja in razmeroma realnih predvidevanjih bodočega obsega teh zemljišč, je kazalnik tako vsebinsko kot tudi finančno povsem ustrezen.

Priporočila

Zaradi preglednosti so priporočila podana v tabelarični obliki in sicer za vsak ukrep posebej.

Ukrep	Priporočila za obdobje 2014-2020
111	V začetku programskega obdobja se ukrep ni ustrezno izvajal, vendar se je s spremembo koncepta uspešnost izvajanja bistveno izboljšala. V taki obliki se mora, ob ustreznem povezovanju z informiranjem in svetovanjem, nadaljevati tudi v naslednjem programskem obdobju.
112	Za izvedljivost ukrepa je značilno, da se je ukrep kontinuirano izvajal skozi celotno programsko obdobje in je skladen z drugimi ukrepi oziroma cilji. Ukrep je smiselno izvajati tudi v obdobju 2014-2020.
113	Ukrep je zelo specifičen in se močno dopolnjuje (podvaja) z ukrepom 112 (kar 92 % kmetijskih gospodarstev, ki je izvajalo ukrep zgodnjega upokojevanja, je hkrati izvedlo tudi prenos na mlade prevzemnike). Vpliv ukrepa na posamezne cilje na ravni osi je zelo omejen, saj je v celotnem obdobju kmetijsko gospodarstvo predalo razmeroma majhno število nosilcev (201), omejen je tudi vpliv ukrepa na posamezne cilje na ravni programa (na povišanje BDV na gospodarstvih, ki so prejela podporo, prispeva manj kot 1%). Ukrep je tudi relativno neučinkovit, zato izvajanje ukrepa v obdobju 2014-2020 ni priporočeno.
121	V prihodnje bi bilo smiselno pri prijavi na razpis zahtevati potrdilo o zaprtju finančne konstrukcije, s katerim bi se zmanjšalo tveganje za nedokončanje naložb. Bilo bi smotrno bolj konkretno presojati uspešnost investicij preko FADN podatkov in poslovnih načrtov. Glede na velikostno in socio-

	<p>ekonomsko strukturo podprtih gospodarstev ocenjujemo, da ima ukrep velik vpliv na produktivnost dela in intenzivnost kmetijske pridelave, zato je z aktivnostmi potrebno nadaljevati v naslednjem programskem obdobju 2014-2020.</p> <p>Glede na dejstvo, da je bil ukrep usmerjen na precej široko ciljno skupino, bi bilo potrebno k načrtovanju razpisov pristopiti bolj sistematično. Smiselno bi bilo pripravljati letne razpise, ki bi bili manj sektorsko naravnani. Iz ukrepa bi bilo potrebno izločiti naravne nesreče in za ta namen vzpostaviti celovitejši sistem upravljanja s tveganji v kmetijstvu.</p>
122	Ukrep je znotraj zadanih ciljev povsem ustrezen in ga je zaradi velikega interesa potrebno izvajati tudi v naslednjem programskem obdobju. Pri tem pa bi bilo potrebno preučiti, kako tak ukrep umestiti v širši kontekst sistematičnega razvijanja celotnega lesnega sektorja.
123	Povezovanje med deležniki v verigi še vedno ni zadostno. Temu dejavniku je potrebno nameniti posebno pozornost v novem programskem obdobju, v katerem se mora nadaljevati z ukrepanjem na tem področju.
125	Ker v programskem obdobju 2007-2013 niso bili doseženi vsi zastavljeni cilji, je potrebno v naslednjem obdobju nadaljevati z vsemi vrstami naložb v okviru tega ukrepa. Glede na rezultate je potrebno še posebej pospešiti investicije v namakalne sisteme (tudi zaradi hitrih klimatskih sprememb), pri čemer je potrebno odpraviti vrsto administrativnih ovir (težave pri pridobivanju dovoljenj, dolgotrajnost postopkov).
132	<p>Za bolj učinkovito izvajanje je potrebna večja ciljna naravnost ter medsektorska povezanost, saj sama vključitev v ukrep sama po sebi ne prinaša velikih gospodarskih koristi.</p> <p>Z ukrepom je zaradi vedno večjega povpraševanja potrošnikov po zdravi in kakovostni hrani potrebno nadaljevati tudi v obdobju 2014-2020, vendar je na podlagi izkušenj iz tega programskega obdobja treba prilagoditi vrednosti kazalnikov.</p>
133	Cilji so bili sicer preseženi in se odražajo s povečanim obsegom proizvodnje skupin proizvajalcev tovrstnih pridelkov. Nepovezanost proizvajalcev in medsebojno nezaupanje ter zagotavljanje lastnega deleža proizvajalcev pa še vedno predstavljajo pomembne omejitvene dejavnike.
142	Ustanavljanje skupin proizvajalcev je v novem programskem obdobju še vedno nujno. Potrebno bi bilo razširiti nabor upravičenih proizvodov, tako da organizacije proizvajalcev ne bi bile več omejene zgolj na proizvode iz shem kakovosti. Smiselno bi bilo izvajati tudi dodatne promocijske aktivnosti, da bi se ukrep izvajal v vseh slovenskih regijah.
211 212	Uspešnost izvajanja je razvidna iz praktično vseh kazalnikov rezultata in učinka, kar jasno nakazuje na potrebo po njegovem izvajanju tudi v naslednjem programskem obdobju, na sredi katerega bo (predvidoma ob koncu leta 2017) vzporedno z reformo drugih OMD izvedena tudi dopolnitev sheme OMD plačil.
214	Za njegovo izvajanje v programskem obdobju 2007-2013 je značilen kar precejšen razkorak, ki se v pogledu uspešnosti pojavlja med posameznimi podukrepi oziroma skupinami podukrepov. Na to nas opozarjajo tudi vrednosti kazalnikov rezultatov in učinka, katerih vrednosti se gibljejo v zelo različnih razponih. Pri načrtovanju ukrepa za novo programsko obdobje je to ugotovitev vsekakor potrebno upoštevati.
311	Na osnovi opravljene analize se ocenjuje, da je bilo dosedanje izvajanje ukrepa na agregatni ravni uspešno. Ukrep je vplival na ustanavljanje novih in ohranitev obstoječih delovnih mest, kakor tudi na zvišanje dohodkov podprtih dejavnosti, zato evalvator predlaga izvajanje tudi v obdobju 2014-2020. Glede na velik delež naložb v obnovljive vire energije bi bilo tudi pri tem ukrepu potrebno razmisliti, kako ga umestiti v širši kontekst gozdarskih ukrepov.
312	Tudi v prihodnje je potrebno spodbujati razvoj in ustanavljanje novih podjetij, zlasti na področjih, ki omogočajo izkoriščanje prednosti določenega lokalnega okolja, pri čemer je ključno vzpostavljati ustreznih gospodarskih in finančnih razmer. V novem programskem obdobju bi bilo smiselno povezati ukrep z dejavnostmi izobraževanja in usposabljanja s področja podjetniških vsebin.
321	Glede na še vedno slabo pokritost s širokopasovnimi omrežji v Sloveniji (med najnižjimi v EU), kar slabša splošno gospodarsko aktivnost, zmanjšuje intenzivnost investiranja in uvajanja inovacij, je nadaljevanje tega ukrepa v novem obdobju priporočljivo (ukrep M07).

322	Glede na to, da se v programskem obdobju 2014-2020 ukrep v taki obliki ne bo več izvajal, bi bilo smiselno vsaj del tovrstnih vsebin izvajati v okviru ukrepa LEADER/CLLD. Kljub temu, da se sredstva v okviru LEADER/CLLD, v naslednjem programskem obdobju zvišujejo, pa je zaradi drugačnega tipa in načina izvajanja aktivnosti, taka usmeritev vprašljiva.
323	Glede na to, da se v programskem obdobju 2014-2020 ukrep v taki obliki ne bo več izvajal, bo potrebno tovrstne vsebine okrepiti v okviru ukrepa LEADER/CLLD, kar pa je zaradi omejenega obsega sredstev vprašljivo.
Leader	V naslednjem programskem obdobju je treba vzpostaviti nov sistem za izvajanje projektov sodelovanja, ki se bo izvajal neodvisno od letnih aktivnosti lokalnih partnerstev. Določiti bi bilo potrebno tudi kazalnike za spremljanje aktivnosti animacije in informiranja podeželskega prebivalstva.

Ukrep	Priporočila za vsebino naknadnega vrednotenja
111	V okviru naknadnega vrednotenja bi bilo potrebno s podrobnejšo analizo posameznih usposabljanj preučiti, kateri dejavniki so, razen že navedenih, še vplivali na učinkovitost porabe sredstev. Prav tako bi bilo potrebno preučiti, ali so bili z izvajanjem ukrepov doseženi tudi morebitni nenačrtovani učinki oziroma rezultati in na kakšen način bi jih bilo možno predvideti že pred začetkom izvajanja.
112	Za oceno učinkovitosti bi bilo potrebno v okviru naknadnega vrednotenja izdelati nekaj študij primerov (<i>»case studies«</i>) in z njihovo pomočjo podrobneje oceniti učinkovitost porabe sredstev, pa tudi morebitne nepredvidene učinke, ki jih ukrep v posameznih primerih lahko povzročil (kot je npr. izčrpavanje kmetijskega gospodarstva).
113	Dejstvo je, da je ukrep vendarle v določeni meri pospešil medgeneracijski prevzem in bil s tem uspešen v zasledovanju ciljev izboljšanja starostne in izobrazbene strukture nosilcev kmetijskih gospodarstev v Sloveniji. Sicer se ukrep s programskim obdobjem 2014-2020 ukinja, a vseeno bi bilo potrebno z naknadnim vrednotenjem pridobiti informacije o dejavnikih, ki so vplivali na raven učinkovitost porabe sredstev (tudi z namenom učinkovitejšega izvajanja ukrepa mladih prevzemnikov).
121	Navkljub dejstvu, da je zaradi nekaterih okoliščin, povezanih s hitrim menjavanjem tehnološke opreme in mehanizacije, težko oceniti, ali je bilo izvajanje ukrepa učinkovito, bi bilo v naknadnem vrednotenju s primerjalno analizo podprtih in nepodprtih gospodarstev potrebno oceniti raven učinkovitosti pri posodabljanju kmetijskih gospodarstev.
122	V okviru naknadnega vrednotenja bi bilo ob dilemi o dejanski izkoriščenosti gozdne mehanizacije potrebno analizirati, kdo so koristili sredstva ukrepa in za kakšen namen. Pri tem bi bilo potrebno tudi ponovno pretehtati, ali je vstopni prag 0,5 ha ustrezen.
123	V okviru naknadnega vrednotenja bi bilo potrebno s podrobnejšo analizo raziskati, ali obstajajo še kateri dejavniki, ki so dodatno vplivali na učinkovitost porabe sredstev. Prav tako bi bilo z ustreznimi metodami vrednotenja potrebno preučiti vprašanje izkoriščenosti kapacitet živilsko predelovalne industrije, ki se je pogosto izkazala za problematično.
132	V okviru naknadnega vrednotenja bi bilo potrebno narediti primerjalno analizo za proizvode v shemi kakovosti in za proizvode izven teh shem. Prav tako bi bilo potrebno izdelati revizijo shem kakovosti, v kateri bi se osredotočili predvsem na kriterije za oblikovanje shem.
133	V okviru naknadnega vrednotenja bi bilo potrebno s študijami primerov oceniti raven učinkovitosti. Ugotoviti je potrebno, v kolikšni meri so se zaradi izvedenih aktivnosti povečale cene in tržni deleži podprtih proizvodov in ali ima ukrep tudi multiplikativne učinke z drugimi sektorji (npr. turizem).
142	V okviru naknadnega vrednotenja bi bilo potrebno z izvedbo anket ali študijami primerov ugotoviti, kateri dejavniki so razen že navedenih še vplivali na učinkovitost porabe sredstev.
211 212	Z metodami analitičnega dela v času izdelave sprotne vrednotenja ni bilo možno opredeliti vrednosti manjkajočega kazalnika vpliva »kakovost življenja«. Evalvator predlaga, da se le-tega s pomočjo ustreznih metod (izvedba anket) opredeli v okviru naknadnega vrednotenja.

214	Z metodami analitičnega dela v času izdelave sprotne vrednotenja ni bilo možno opredeliti vrednosti manjkajočega kazalnika vpliva »kakovost življenja«. Evalvator predlaga, da se le-tega s pomočjo ustreznih metod (izvedba anket) opredeli v okviru naknadnega vrednotenja. Glede na še vedno nizek delež pridelkov, ki so iz okolju prijaznejših načinov pridelave prisotni na slovenskem trgu, bi bilo v naknadnem vrednotenju potrebno opraviti analizo motivov, zakaj so kmetje sploh stopili v shemo. S tem bi posredno tudi dobili odgovor, v kolikšni meri so različni vplivni dejavniki (npr. znižana vrednost plačil) vplivali na to, da so se posamezniki odločili za prehod iz SKOP-a v KOP ali pa za umik iz sheme.
321	Z metodami analitičnega dela v času izdelave sprotne vrednotenja ni bilo možno opredeliti vrednosti manjkajočega kazalnika vpliva »kakovost življenja«. Evalvator predlaga, da se le-tega s pomočjo ustreznih metod (izvedba anket) opredeli v okviru naknadnega vrednotenja. Ker iz obstoječih podatkov ni bilo mogoče ugotoviti, koliko sredstev je bilo v povprečju porabljenih na posamezno gospodarstvo, bi bilo potrebno tudi to informacijo pridobiti potrebno preveriti v okviru naknadnega vrednotenja.
323	Z metodami analitičnega dela v času izdelave sprotne vrednotenja ni bilo možno opredeliti vrednosti manjkajočega kazalnika vpliva »kakovost življenja«. Evalvator predlaga, da se le-tega s pomočjo ustreznih metod (izvedba anket) opredeli v okviru naknadnega vrednotenja. Prav tako bi bilo v okviru naknadnega vrednotenja potrebno s podrobnejšo analizo posameznih projektov ugotoviti, ali so bili s podprtimi naložbami ustvarjeni tudi neposredni sinergijski učinki z drugimi ukrepi v okviru PRP in ali so podprti projekti dobili tudi nove vsebine.
Leader	Partnerstva se med seboj razlikujejo po velikosti in načinu organiziranosti, zato bi bilo potrebno v naknadnem vrednotenju podrobno analizirati učinkovitost lokalnih partnerstev, aktivnosti animacije ter izvedbenih projektov na ravni posamezne LAS.

- **Monitoring splošno razširjenih vrst ptic v letu 2014 za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine**

Za potrebe vrednotenja vplivov izvajanja PRP 2007-2013 tovrstno študijo pripravlja izbrani izvajalec - Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS - BirdLife Slovenia)⁵. Slovenski indeks ptic kmetijske krajine (SIPKK) je za leto 2014 znašal 78,1 (glede na leto 2008), kar je za 0,8 % slabše od leta 2013.

Poročilo obsega rezultate monitoringa v letu 2014. Opisani so trendi vrst ptic kmetijske krajine za celo Slovenijo. Rezultati so za indikatorske in ostale vrste podani v tabelarni obliki za celotno Slovenijo in za posamezne lastnosti ploskev. Podana je strokovna interpretacija rezultatov popisov ter stopnja zanesljivosti številčnih ocen. V poročilu so podane tudi splošne ugotovitve glede stanja populacije ptic kmetijske krajine in biotske raznovrstnosti v Sloveniji.

- **Vzpostavitev in izvajanje monitoringa izbranih ciljnih vrst metuljev v letu 2014 (Center za kartografijo favne in flore)**

Vzpostavitev in izvajanje monitoringa izbranih ciljnih vrst metuljev v letih 2014 in 2015 pripravlja izbrani izvajalec – Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, skupaj s podizvajalcem Center za kartografijo favne in flore⁶.

Za namen vzpostavitve in izvajanja monitoringa izbranih ciljnih vrst metuljev so v letu 2014 potekale terenske raziskave štirih ciljnih vrst: velikega mravljiščarja (*Phengaris arion*), strašničinega mravljiščarja (*Phengaris teleius*), temnega mravljiščarja (*Phengaris nausithous*) in rdečega apolona (*Parnassius apollo*). V projektni nalogi je bil za leto 2014 predviden tudi monitoring izoliranih populacij barjanskega okarčka (*Coenonympha oedippus*) vendar zaradi

⁵ Objava: <http://www.program-podezelja.si/sl/prp-2007-2013/spremljanje-in-vrednotenje/vrednotenje>

⁶ Objava: <http://www.program-podezelja.si/sl/prp-2007-2013/spremljanje-in-vrednotenje/vrednotenje>

zakasnelega začetka izvajanja popis ni bil izvedljiv, saj se vrsta v juliju ne pojavlja več. Tako bo celoten monitoring te vrste potekal v letu 2015.

V letu 2014 so bili izvedeni naslednji tipi monitoringa:

- monitoring na območju sklenjene razširjenosti za vse tri obravnavane vrste mravljiščarjev (rod Phengaris),
- monitoring na območju robnih in izoliranih populacij za vse štiri obravnavane vrste,
- populacijski monitoring: ocenjevanje relativne velikosti populacij (dela populacije) z metodo transektnega štetja je bil izveden pri rdečem apolonu, pri strašničinem mravljiščarju pa je bil izveden monitoring ugotavljanja velikosti izbranih populacij z metodo lova, markiranja in ponovnega ulova (MRR).

- **Poročilo o strateškem spremljanju Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007-2013 za leto 2014**

Poročilo o strateškem spremljanju Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007-2013 temelji na 13. členu Uredbe 1698/2005/ES in smernicah Strategic Monitoring Report 2014, ki jih je objavila Evropska komisija.

Poročilo o strateškem spremljanju NSN 2007-2013 v letu 2014 povzema letna poročila o napredku Programa razvoja podeželja Republike Slovenije v obdobju 2007-2013 iz let 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, še zlasti pa iz let 2012 in 2013 ter se nanaša na 6. spremembo PRP 2007-2013 (potrjena junija 2013 s strani EK). Poročilo se osredotoča na prikaz napredka v izvajanju programa in sicer v obdobju od poročila, oddanega v letu 2012, do konca leta 2013.

Poročilo natančneje predstavlja:

- finančni napredek izvajanja NSN,
- dosežke in rezultate PRP 2007-2013 na osnovi kazalnikov, ki so bili opredeljeni v NSN 2007-2013,
- napredek v letih 2012 in 2013 na podlagi finančnega izvajanja in kazalnikov,
- analizo uspešnosti in učinkovitosti,
- rezultate sprotne vrednotenja in
- skladnost z drugimi EU politikami, uporabo tehnične pomoči in delovanjem nacionalne mreže za podeželje.

Preko aplikacije SFC2007 je bilo poročilo NSN na Evropsko komisijo poslano dne 29. 9. 2014.

- **Letno poročilo o napredku za leto 2013**

Kot del sprotne vrednotenja PRP 2007-2013 ali pa vsaj kot podatkovno osnovo sprotne vrednotenju lahko upoštevamo tudi Letno poročilo o napredku za leto 2013, ki ga je najprej potrdil OU, nato pa je bil posredovan NO, ki ga je na svoji seji 5. 6. 2014 tudi potrdil. V skladu s Smernicami EK je bilo dne 19. 6. 2014 Letno poročilo o napredku skupaj s tabelami za spremljanje posredovano Evropski Komisiji. Z dnem 1. 7. 2014 je EK podala izjavo o sprejemljivosti poročila. Končno poročilo je bilo s strani EK potrjeno 22. 7. 2014.

4.4. SPREMLJANJE – FOLLOW UP SPROTNEGA VREDNOTENJA V LETU 2013

Sprotno vrednotenje izvajanja Programa razvoja podeželja 2007-2013 v letu 2013 je obsegalo tri tematske sklope:

- Uspešnost in učinkovitost izvajanja PRP 2007-2013 v odvisnosti s kakovostjo storitev svetovanja in informiranja javne kmetijske svetovalne službe,

- Podrobnejša analiza FADN standardnih rezultatov prejemnikov sredstev (112, 113, 121, 123) in
- Metodologija samovrednotenja lokalnih akcijskih skupin o izvajanju lokalnih razvojnih strategij (LRS).

Uspešnost in učinkovitost izvajanja PRP 2007-2013 v odvisnosti s kakovostjo storitev svetovanja in informiranja javne kmetijske svetovalne službe

Vrednotenje kakovosti storitev svetovanja in informiranja Javne službe kmetijskega svetovanja (v nadaljevanju JSKS) za ukrepe za razvoj podeželja je bilo opravljeno z **namenom**, da bi ocenili, kako je JSKS prispevala k izvajanju programa ter ali bi se lahko podpora še izboljšala, saj JSKS z usposabljanji lahko vpliva na osveščenost kmetov, njihovo znanje in veščine.

Pomembna **ugotovitev vrednotenja** je, da ima JSKS velike možnosti za izboljšanje delovanja na področju obveščanja, uporabe novih komunikacijskih tehnologij in prilagajanja vsebin potrebam in željam kmetovalcev. Mreža svetovalcev zelo dobro pozna stanje na terenu, tako da lahko hitro zberejo informacije in obvestijo uporabnike.

Delovanje JSKS je že dalj časa usmerjeno v administrativno pomoč kmetom pri pripravi vlog in vsebinskemu izobraževanju, kar zagotovo pripomore k večjemu vključevanju v ukrepe Programa razvoja podeželja. Da bi zmanjšali stopnjo napake in obenem krepili konkurenčnost slovenskega kmetijstva ter njegove "javne funkcije" oziroma večnamenske vloge na podeželju, **evalvator priporoča nadgradnjo delovanja JSKS s sistematičnim individualnim svetovanjem za uporabo znanja in usposabljanj v praksi.**

Po priporočilu evalvatorja bi bilo znotraj JSKS smiselno razmisliti tudi o reorganizaciji in razdelitvi na administrativni del in administrativno osebje, ki bi kmetom predvsem pomagalo pri tehničnih zahtevah ukrepov PRP, kot so npr. evidence, poročila ipd., ter terenske svetovalce, ki bi se ukvarjali predvsem s strokovnimi novostmi, izobraževanjem in informiranjem ter z osebnim svetovanjem na terenu. Tako bi tudi lažje vpeljali sodobne komunikacijske tehnologije, spletna orodja in uporabo drugih tehničnih novosti, ki olajšajo komunikacijo, obveščanje, vodenje evidenc in poročanje. Kmete naj se spodbudi k usmerjenemu, načrtovanemu sodelovanju z JSKS, kar bo tako kmetom kot svetovalcem olajšalo delo.

Po podatkih KGZS so kmetijski svetovalci v letu 2014 veliko časa namenili prav osebnemu svetovanju. Po nalogu ARSKTRP je KGZS posodobila navodila, opomnik in aplikacijo za osebno svetovanje vlagateljem, ki zamujajo z oddajo zahtevkov za 1 in 3. os PRP 2007-2013. Osebno so svetovali tudi mladim prevzemnikom, ki so prejeli nepovratna sredstva pri izdelavi poročil ob zaključku naložbe. KGZS je v letu 2014 organiziral tudi izvedbo osebnega svetovanja na kmetijskih gospodarstvih, vključenih v KOP. V sodelovanju z ARSKTRP so pripravili navodila in svetovalne liste za obiske kmetijskih svetovalcev na kmetijskih gospodarstvih. Ker je bilo v ukrepu KOP splošnih in specifičnih zahtev pri posameznih podukrepih KOP zelo veliko, so se kmetijski svetovalci pri osebnem svetovanju na kmetijah osredotočili na štiri zahteve. Te so bile: vodenje evidenc, analiza tal in gnojilni načrti, načrt kolobarja in obtežba. Svetovanje je bilo na posamezni kmetiji zaključeno, ko je bila urejena vsa dokumentacija, ki je potrebna za izpolnjevanje zahtev pri izvajanju ukrepa KOP.

Z vidika učinkovite porabe javnih sredstev bi bilo koristno, da JSKS vpelje sistem spremljanja učinkov izobraževanj in svetovanja na terenu, na ravni posameznega kmeta oziroma prejemnika sredstev. Vzpostavitev spremljanja učinkov je sicer (zelo) zahtevna naloga, vendar je izvedljiva v sodelovanju z ARSKTRP, ki spremlja izvajanje ukrepov razvoja podeželja. Sistem ne bi smel predstavljati dodatnega administrativnega bremena, po mnenju evalvatorja je dovolj postaviti okvir informacij, ki so pomembne za spremljanje (npr. glede veščin, glede uporabe panožnih novosti, glede urejenosti kmetije). Z enotnim sistemom in pristopom bi bilo mogoče podatke

hitro zbrati ob rednem terenskem delu, omogočeno bi bilo tudi združevanje (agregiranje) podatkov. **Evalvator predlaga, da se za vsako izobraževanje pripravi preprost opomnik osnovnih informacij za udeležence, predvsem vidike izboljšanja kmetovanja in spremljevalnih praks, za vsakega kmeta naj se vodi evidenca izobraževanj.** V času kampanje se nato preveri stanje oziroma napredek kmetijskega gospodarstva v primerjavi s preteklim letom oziroma pred investicijo. Ob tem naj se zagotovi objavljane in promocija rezultatov analize tako zbranih podatkov ter spodbudi kmete k odzivu in lastnim predlogom za izboljšanje spremljanja učinkov.

Za potrebe izvajanja posameznih ukrepov Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 je pripravljena aplikacija EVIZO - Evidenca izobraževanja kmetijskih gospodarstev. Aplikacija je bila v letu 2014 nadgrajena prav za potrebe izvajanja ukrepov Prenos znanja in Svetovanje v povezavi z drugimi ukrepi (KOPOP, Ekološko kmetovanje in Dobrobit živali). Hkrati je aplikacija nadgrajena tudi za potrebe izvajanja izbirnih usposabljanj, demonstracijskih projektov in različnih oblik svetovanj za vse predvidene ciljne skupine obeh ukrepov. Nadgrajena aplikacija EVIZO bo omogočala učinkovito spremljanje in izvajanje navedenih ukrepov PRP 2014-2020.

Eno od priporočil evalvatorja je, naj JSKS skupaj z ARSKTRP in MKGP usklajeno načrtuje aktivnosti informiranja, zlasti obveščanje po elektronski pošti, opozarjanje, uporabo opomnikov, izvajanje praktičnih prikazov (treningov) izpolnjevanja obrazcev in podobno, da ne bi prišlo do podvajanja aktivnosti. Na ta način bo lahko zagotovljen tudi povratni pretok informacij, ki bo omogočal prilagajanje izvajanja aktivnosti izkušnjam na terenu.

V letu 2012 je bila z namenom reševanja problematike visoke stopnje napake imenovana Delovna skupina za izboljšanje sistema kontrol in sankcij za ukrepe 2. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013. V skupino so bili imenovani predstavniki MKGP, ARSKTRP in KGZS. Zaradi pojavljanja visoke stopnje napake tudi na drugih področjih Programa razvoja podeželja se je delovanje Delovne skupine ustrezno razširilo. Pri pripravi Akcijskega načrta za znižanje stopnje napake pri izvajanju ukrepov Programa razvoja podeželja za obdobje 2007-2013 je bilo točno dogovorjeno, katere aktivnosti bo izvedla katera od institucij, vključena v Delovno skupino. Pri načrtovanju aktivnosti in informiranju na področju površinskih ukrepov je bilo delo prav tako usklajeno. Na tem področju deluje Skupina za koordinacijo izvedbe površinskih ukrepov SKP, sestavljena iz predstavnikov MKGP, ARSKTPR in JSKS - KGZS. Skupina se je v obdobju od 25.9.2014 do 28.5.2015 sestala že 25 krat.

Podrobnejša analiza FADN standardnih rezultatov prejemnikov sredstev (112, 113, 121, 123)

FADN je na ravni EU edini harmoniziran vir mikroekonomskih podatkov. Predstavlja približno 6.400.000 kmetij v vseh državah članicah EU in se uporablja za spremljanje in vrednotenje vplivov ter načrtovanje Skupne kmetijske politike EU. Spremlja se 140 spremenljivk, podatki pa so standardizirani in združeni v posamezne razrede po tipih proizvodnje (8 tipov) in ekonomski velikosti gospodarstev (SO) ter vključujejo podatke o fizičnih in strukturnih značilnostih ter gospodarske in finančne podatke. V Sloveniji se je uvajanje FADN pričelo leta 1994 na poskusnih kmetijah. Kmetijska gospodarstva, vključena v sistem FADN v Sloveniji, lahko razdelimo na dve skupini:

- vzorčniki - kmetijska gospodarstva, ki so prostovoljno vstopila v reprezentativni vzorec kmetij, ki ga Slovenija kot članica EU mora zagotavljati za poročanje na ravni EU.
- obvezniki - kmetijska gospodarstva, ki so vstopila v določene ukrepe PRP 2007-2013, namenjene spodbujanju konkurenčnosti in so v sistemu FADN dolžni ostati vsaj pet let.

Vrednotenje se je osredotočilo na ekonomske parametre in sektorske analize kmetij, ki vodijo FADN knjigovodstvo. **Namen vrednotenja** je prikazati, kakšni so profili prejemnikov sredstev PRP 2007-2013 (prejemniki sredstev iz ukrepov 112, 113, 121, 123). Proučena je bila tudi možnost primerjave rezultatov med kmetijami, ki so vključene v EU vzorec FADN kmetij (vzorčniki), in med kmetijami, ki so v okviru PRP 2007-2013 obvezane voditi FADN knjigovodstvo (obvezniki).

Ena od **ugotovitev vrednotenja** je, da je primerjava obveznikov in vzorčnikov pokazala na verjeten vpliv vključenosti v ukrepe PRP 2007-2013 na uporabo osnovnih sredstev, generiranje neto dohodkov in doseganje dodane vrednosti. Pri interpretaciji rezultatov je potrebno biti previden zaradi metodoloških zadržkov - nesorazmernosti uteži posameznih nizov podatkov v vzorcu FADN ter zaradi »pristranskosti« obveznikov, saj razpisni pogoji posameznih ukrepov sredstva usmerjajo k določenim ciljnim skupinam.

Da bi lahko spremljali in analizirali vpliv vključenosti v Program razvoja podeželja na razvoj in delovanje kmetijskih gospodarstev, **evalvator priporoča, da bi bilo smiselno tudi v programskem obdobju PRP 2014-2020 prejemnike sredstev ukrepov, namenjenih konkurenčnosti, zavezati k poročanju s sistemom FADN računovodstva.** Ker je sistem FADN ustaljen, bi to omogočilo primerjavo razvoja posameznih vključenih kmetijskih gospodarstev in vpogled v trende v posameznih sektorjih. Da bi zagotovili kakovostne in smiselne podatke, ki bodo zajeli vsa prejeta sredstva in učinek njihove porabe, je smiselno že pred začetkom izvajanja novega PRP 2014-2020 določiti, kdaj in kako naj prejemniki sredstev - torej obvezniki, poročajo.

V uredbah MKGP o izvajanju (pod)ukrepov PRP je določeno, kakšne obveznosti imajo kmetijska gospodarstva, ki so prejemniki sredstev po posameznih podukrepih in rok, do katerega morajo poslati poročila kmetijskega gospodarstva. Prav tako je z uredbami določen rok posredovanja podatkov. Določen je tudi način določitve oblike in vsebine poročila.

Evalvator poudarja, da je potrebno zagotoviti tehnično podporo ter stalen sistem zajema podatkov. Poleg računovodskih pisarn je smiselno zagotoviti tudi računalniške programe, da lahko FADN pričnejo uporabljati sami nosilci kmetijskih gospodarstev, in primerno izobraževanje. Za kakovost rezultatov je treba zagotoviti podporo in občasno kontrolo rezultatov.

Na ravni zbiranja podatkov na kmetijskem gospodarstvu je na voljo izdelana programska oprema, ki jo uporablja računovodska pisarna za pripravo poročila kmetijskega gospodarstva. Programska oprema je na voljo tako posameznikom - kmetijskim gospodarstvom kot tudi drugim pravnim osebam. Programska oprema vključuje tudi predpisane logične kontrole za zagotavljanje preverjanja vnešenih podatkov.

Kontrolno skupino, s katero bi lahko ovrednotili možne kratkoročne vplive izvajanja PRP, bi po mnenju evalvatorja lahko oblikovali tako, da bi v obrazcih vlog ključnih ukrepov upravičence zavezali (npr. v okviru priprave poslovnega načrta) k oceni vrednosti parametrov FADN, ki bi jih po njihovem mnenju dosegli brez prejemanja sredstev, za katera so zaprosili.

Možne kratkoročne vplive izvajanja PRP lahko že sedaj merimo, saj je potrebno pri pripravi poslovnih načrtov, pri prikazu učinkov načrtovane naložbe, poleg izhodiščnega stanja prikazati tudi varianti z ali brez naložbe.

V prihodnje je po mnenju evalvatorja smiselno oblikovati nabor spremenljivk, ki jih je potrebno spremljati, da bi zbrali podatke o učinkih politike razvoja podeželja in vsaj pri

obveznikih v s FADN povezljivi bazi podatkov spremljati še druge dejavnike, ki lahko vplivajo na vrednosti spremenljivk v FADN.

Metodologija FADN opredeljuje širok nabor standardnih rezultatov (izračunanih kazalnikov) kot tudi samih osnovnih podatkov iz poročila kmetijskega gospodarstva. MKGP je naročilo Ciljno raziskovalni program z naslovom: Razvoj celovitega modela kmetijskih gospodarstev in povezanih podatkovnih zbirk za podporo pri odločanju v slovenskem kmetijstvu, katerega del je tudi razvoj dinamičnega orodja za presojo ekonomske učinkovitosti gospodarjenja na ravni kmetijskih gospodarstev kot tudi opredelitev ključnih kazalnikov za spremljanje gospodarjenja. Končno poročilo bo tako uporabljeno tudi pri oblikovanju kazalnikov za spremljanje gospodarjenja kmetijskih gospodarstev, prejemnikov sredstev iz PRP. V nabor kazalnikov za spremljanje se lahko vključijo tudi kazalniki, ki so potrebni za spremljanje učinkov politike razvoja podeželja.

FADN bi po mnenju evalvatorja lahko uporabljali za več analiz, če bi bili podatki lahko povezljivi z ostalimi bazami podatkov.

Pri zajemu podatkov za pripravo poročila kmetijskega gospodarstva potekajo razgovori glede dostopa do podatkov iz drugih baz podatkov tudi za kmetijska gospodarstva, ki so prejemniki sredstev PRP. Zaradi spremembe metodologije FADN v obračunskem letu 2014 in posledično potrebnih sprememb programske opreme so aktivnosti povezovanja s temi bazami manj intenzivne, vendar MKGP načrtuje nadaljnje razgovore konec leta 2015. Zaradi zaščite posredovanih podatkov je potrebno upoštevati tudi tovrstne zahteve, ki jih je potrebno uskladiti z Informacijskim pooblaščenjem.

Metodologija samovrednotenja lokalnih akcijskih skupin o izvajanju lokalnih razvojnih strategij (LRS)

Namen vrednotenja je bil pripraviti metodologijo, ki bi jo lahko Lokalne akcijske skupine (LAS) uporabljale za (samo)vrednotenje lokalnih razvojnih strategij (LRS) v smislu ugotavljanja doseganja zastavljenih ciljev LRS in prispevanja k učinkom PRP.

Samovrednotenje je oblika vrednotenja, ki ga izvaja sama organizacija - nosilka programa ali pa deležniki, vključeni v izvajanje programa. Evalvator je pregledal, kako LAS spremljajo prispevek izbranih projektov k ciljem LRS ter kazalnike LAS za spremljanje izvajanja LRS. Podrobneje so pregledali kazalnike sedmih LRS, ki so jih izbrali na podlagi raznolikosti LRS. Nato so pregledali dosedanje prakse vrednotenja in samovrednotenja LAS v tujini in predlagali način samovrednotenja LAS. Predlog vključuje tudi vprašalnik za samovrednotenje. Ugotovitve in predloge so preverili z intervjuji predstavnikov sedmih LAS, ki so jih izbrali glede na raznolikost, geografsko razporeditev in zainteresiranost za sodelovanje.

Vsak od 33 LAS v Sloveniji naj bi s samovrednotenjem spremljal uspešnost izvajanja LRS, predlog pristopa pa je podan v Smernicah in priporočilih za izvajanje pristopa LEADER v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007-2013, ki jih je objavilo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. Za spremljanje doseganja ciljev LRS so LAS v samih LRS opredelile kazalnike; pogosto so ti posredno vključeni v opisih načrtovanih rezultatov. Kazalniki za spremljanje doseganja ciljev LRS pogosto spremljajo le učinke (output), malo pa je takih, ki spremljajo rezultate izvajanja LRS in še manj takih, ki spremljajo vplive izvajanja LRS.

Rezultat vrednotenja je predstavitev primera metodologije samovrednotenja, ki naj bi jo uporabljale LAS in to v obdobju 2014-2020. Predlagana metodologija samovrednotenja je namenjena kritičnemu samoocenjevanju dela LAS in njihovih struktur, uspešnosti, doseganja in

primernosti ciljev, delovanju partnerstva in drugih vsebin. Načrte samovrednotenja naj bi LAS vzpostavili skupaj s pripravo novih lokalnih strategij. Eno od priporočil evalvatorja je, da naj MKGP to metodologijo predlaga Lokalnim akcijskim skupinam. MKGP naj bi po priporočilu evalvatorja izvedel delavnico, na kateri bi predstavili, uskladili in potrdili predlog metodologije in način samovrednotenja, ki bo uporaben tako za LAS kot za MKGP.

4.5. ZBIRANJE PODATKOV TER POVEZOVANJA V OMREŽJE S STRANI OSEB, KI SODELUJEJO PRI VREDNOTENJU

Zbiranje podatkov za sprotno vrednotenje poteka na več nivojih. Za pridobitev podatkov iz računalniških aplikacij ARSKTRP je zadolžena Skupina za spremljanje in analize v okviru MKGP. Večina podatkov o vlogah na razpise je pridobljenih iz elektronskih podatkovnih baz, ki jih iz zajema IT aplikacije kreirajo na ARSKTRP. Aplikacije so oblikovane v skladu s Priročnikom za spremljanje izvajanja ukrepov PRP 2007-2013, ki ga je sprejel OU, tako da so v njej vključeni vsi podatki iz vlog, ki so potrebni za pripravo kazalnikov, predvidenih v CMEF. Podatki o ukrepih LEADER se zbirajo na MKGP in ARSKTRP.

Podatke o napredku pri gospodarjenju upravičencev se pridobivajo s pomočjo poročil o kazalnikih gospodarjenja, ki so jih prejemniki sredstev dolžni pošiljati še pet let po zadnjem izplačilu sredstev. MKGP je pripravil vprašalnike za vsak ukrep posebej, ti so na voljo na spletni strani ARSKTRP, tako da lahko vlagatelji, skladno z razpisnimi pogoji, vsako leto ustrezno poročajo. V okviru poročanja prejemniki sredstev na investicijskih ukrepih pošiljajo tudi podatke iz knjigovodstva po metodologiji FADN, in to v primeru, ko ne vodijo drugih uradnih oblik knjigovodstva. Napredek se oceni s primerjavo med podatki iz vlog, ki povzemajo stanje pred naložbo, in podatki iz prejetih poročil.

Podatke pridobivamo tudi s sodelovanjem z drugimi vladnimi in nevladnimi institucijami. Tako je v zbiranje podatkov glede kakovosti voda in površin visoke naravne vrednosti vključena Agencija RS za okolje, podatke o bilanci hranil v tleh zagotavlja Kmetijski inštitut Slovenije, spremljanje obsega populacij ptic kmetijske krajine kot kazalnika biodiverzitete pa izvaja Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Pomemben vir podatkov so tudi Poročila o stanju kmetijstva, živilstva in gozdarstva, ki jih vsako leto pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije, ter podatki SURS, ki so na voljo na njihovem portalu SI-STAT. Zelo pomembne informacije za upravljanje PRP 2007-2013, kakor tudi za pripravo programa razvoja podeželja po letu 2013, pa je prinesel Popis kmetijskih gospodarstev, ki ga je SURS nazadnje opravil v letu 2010, glavne analize pa so bile narejene v letu 2012.

4.6. MREŽNE AKTIVNOSTI SODELUJOČIH V PROCESU VREDNOTENJA

V okviru mrežnih aktivnosti v procesu vrednotenja so bili izvedeni naslednji dogodki: Dne 10 in 11. februarja 2014 je v Larnaci (Ciper) v organizaciji Evropske mreže za vrednotenje in Evaluation Helpdeska potekala **delavnica na temo: Dobre prakse s področja blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam v okviru razvoja podeželja**. Na delavnici so bile predstavljene nacionalne in mednarodne dobre prakse v boju proti podnebnim spremembam, kot tudi uspešni pristopi ocenjevanja prispevka ukrepov k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam v PRP 2007-2013. V okviru slednjega je bil podan pregled glavnih ovir in rešitev predstavljenih pristopov ocenjevanja. DG-AGRI je predstavil temo podnebnih sprememb v sedanjih razmerah in trende EU ter ocenjevanje prispevka PRP k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje. Predstavljeni so bili tudi cilji EU politike do leta 2020 in 2050 glede zmanjševanja emisij TGP (za vse sektorje). V zaključku delavnice je bilo poudarjeno, da se morajo kmetje soočiti z izzivi podnebnih sprememb ter zmanjšati emisije TGP na ravni kmetije in se prilagajati ter obvladovati tveganja. Na tem mestu je potrebno najti ravnovesje med povečanjem zahtev po količinah pridelane hrane na eni strani ter okoljskih omejitvah na drugi

strani, ki izhajajo iz naslova varovanja tal, voda, biodiverzitete ter podnebnih sprememb. Nasloviti je potrebno ovire pri tehnoloških rešitvah, spodbujati je potrebno spremembo vedenja, izboljšati orodja (zbirke podatkov o TGP, LCA analize, kalkulatorji ogljičnega odtisa na ravni kmetije) na različnih nivojih. Identifikacija inštrumentov podnebne politike za sektor kmetijstva je ključna naloga. Pozornost pa je treba nameniti tudi umestitvi sektorja kmetijstva v globalni kontekst v sklopu mednarodnega podnebnega dogovora, ki naj bi se zgodil leta 2015. Obenem je bil pripravljen nabor glavnih izsledkov in priporočil pri bodočem ocenjevanju uspešnosti in učinkovitosti ukrepov PRP 2014-2020 v navezavi na prilagajanje in blažitvijo podnebnih spremembam. Delavnice sta se udeležili tudi predstavnici OU.

Dne 16. in 17. oktobra 2014 je madžarska Državna razvojna agencija v sodelovanju z madžarskim Ministrstvom za razvoj podeželja organizirala **5. mednarodno konferenco za spremljanje in vrednotenje**. Namen konference je bil povečati učinkovito pripravo aktivnosti spremljanja in vrednotenja v programskem obdobju 2014-2020. Strokovnjaki s področij spremljanja in vrednotenja pri Evropski komisiji, v državah članicah in mednarodnih organizacijah, kot so Svetovna banka, Evropska investicijska banka, OECD so predstavili svoje lastne aktivnosti spremljanja in vrednotenja. Uvodoma je bil predstavljen pomen predhodnega vrednotenja, pravne podlage za vrednotenje v obdobju 2014-2020 in smernice za pripravo načrta vrednotenja. DG Regio je predstavil vrednotenje na področju dobrih praks v komunikaciji regionalne politike znotraj EU v programskem obdobju 2007-2013. Predstavljene so bile tudi teme vrednotenja in spremljanja novega programskega obdobja 2014-2020 na področju kmetijstva in razvoja podeželja, področje vrednotenja povezav med podnebjem in okoljem ter analiza finančnega izvajanja kohezijske politike na izbranem primeru. Dogodka sta se udeležila tudi predstavnika OU.

V letu 2014 sta bili v Bruslju izvedeni dve seji Ekspertne skupine za vrednotenje programov razvoja podeželja (Expert Committee on Evaluation of Rural Development Programmes) ter ena seja novoustanovljene Ekspertne skupine za vrednotenje skupne kmetijske politike (Expert Group on Monitoring and Evaluating the CAP). Na vseh sejah so sodelovali tudi predstavniki MKGP. Veliko pomoč za OU in za izvajalce vrednotenja predstavlja tudi Evaluation Helpdesk s sedežem v Bruslju, ki se trudi zagotoviti vse potrebne odgovore na vprašanja držav članic oziroma njihovih izvajalcev vrednotenja. Na njihovi spletni strani so tako na voljo priročniki, smernice, primeri dobrih praks na področju spremljanja in vrednotenja, gradiva in poročila z različnih delavnic v okviru njihove organizacije.

4.7. NASTALE TEŽAVE IN POTREBA PO DODATNEM DELU

V letu 2014 OU večjih težav na področju vrednotenja ni zaznal. Informacije o potrebah po dodatnem delu, vključno s priporočili, na katere je opozoril izvajalec sprotnega vrednotenja v letu 2014, so podane že v okviru točke 4.3.

5. UKREPI ORGANA UPRAVLJANJA IN NADZORNEGA ODBORA, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI IN UČINKOVITOSTI IZVAJANJA PROGRAMA

5.1. UKREPI SPREMLJANJA IN VREDNOTENJA

5.1.1 Organ Upravljanja

OU je odgovoren za učinkovito, smotno in pravilno vodenje in izvajanje PRP 2007-2013 v skladu z določili 75. člena Uredbe 1698/2005 ter za druge organizacijske naloge.

V letu 2014 se je OU sestal na šestih sejah, od tega so bile štiri seje redne in dve dopisni seji (ena seja je bila pred zaključkom prekinjena in preklicana).

Na svoji 28. seji 20. 2. 2014 je OU obravnaval predlog novih zaposlitev v okviru tehnične pomoči za potrebe tekočega prehoda in priprave na programsko obdobje 2014-2020, analizo obdelave vlog in črpanja sredstev v okviru PRP 2007-2013, poročilo o izvajanju Akcijskega načrta za zmanjšanje stopnje napake in poročilo o reviziji letnega obračuna izdatkov za EKSRP v finančnem letu 2013.

Na svoji 29. seji 11. 3. 2014 je OU obravnaval črpanje sredstev in zaključevanje PRP 2007-2013 ter prehod na novo programsko obdobje.

Na svoji 30. seji 13. 5. 2014 je OU potrdil predlog Poročila o napredku pri izvajanju PRP 2007-2013 za leto 2013 pred pošiljanjem na sejo Nadzornega odbora PRP 2007-2013, obravnaval analizo obdelave vlog in črpanja sredstev PRP 2007-2013 na dan 31. 3. 2014 in se seznanil z izvajanjem Akcijskega načrta za znižanje stopnje napake pri izvajanju ukrepov PRP 2007-2013.

Na svoji 31. seji 16. 9. 2014 se je OU se je seznanil s Poročilom o strateškem spremljanju Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007-2013, pregledal izvajanje PRP 2007-2013 in črpanje sredstev, se seznanil z informacijo o poteku sprotne vrednotenja, 3. poročilom o izvajanju Akcijskega načrta za znižanje stopnje napake pri izvajanju ukrepov PRP 2007-2013 ter s prenosom izvajanja ukrepov LEADER na ARSKTRP in obravnaval upravljanje s kadri za zaključevanje programskega obdobja 2007-2013 in tekoč prehod na programsko obdobje 2014-2020.

Na svoji 32. seji (dopisna seja) 27. 11. 2014 je obravnaval potrditev predloga 8. spremembe PRP 2007-2013.

5.1.2 Nadzorni odbor

OU je 19. 10. 2007 za nadzor uspešnosti izvajanja PRP 2007-2013 s Sklepom o ustanovitvi, organizaciji, nalogah in imenovanju članov Nadzornega odbora za Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 ustanovil Nadzorni odbor za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 (NO PRP 2007-2013).

NO PRP 2007-2013 je v letu 2014 zasedal dvakrat. Na svoji 12. seji 5. 6. 2014:

- je potrdil letno poročilo za PRP 2007-2013 za leto 2013,
- se je seznanil z informacijo o spremljanju izvajanja akcijskega načrta za znižanje stopnje napake pri izvajanju ukrepov PRP 2007-2013 in

- se je seznanil z aktualnimi informacijami o pripravi programskih dokumentov za obdobje 2014-2020.

Na svoji 13. seji (dopisna seja), ki je trajala od 8. 12. do 12. 12. 2014, je NO 2007-2013 obravnaval in potrdil predlog 8. spremembe PRP 2007-2013.

Predlog 8. spremembe PRP 2007-2013 je bil konec decembra 2014 posredovan v obravnavo EK in je obsegal samo finančne spremembe med ukrepi in osmi v dovoljenem odstotku 3 % EKSRP, ki so bile narejene glede na predvideno realizacijo ukrepov PRP 2007-2013.

Člane NO 2007-2013 se tudi sproti informira o pomembnejših aktivnostih OU, prav tako sodelujejo pri pripravi vsebin uredb ter PRP 2014-2020.

5.2. POVZETEK VEČJIH TEŽAV, KI SO NASTALE PRI VODENJU PROGRAMA, IN VSI SPREJETI UKREPI

Večje težave pri vodenju programa, ki jih je ugotovil OU

OU v letu 2014 ni zaznal bistvenih težav pri vodenju programa, ki bi onemogočale tekoče izvajanje programa. V letu 2014 so se dodelila še zadnja sredstva, ki so bila izplačana v tem letu oz. bodo izplačana do konca leta 2015. Morebitna odobrena sredstva, ki bodo presegala pravice porabe posameznih ukrepov in osi PRP 2007-2013, bodo, v skladu z uredbami, ki urejajo tranzicijo iz PRP 2007-2013 v PRP 2014-2020, izplačana iz ukrepov PRP 2014-2020.

Letni sestanek z EK

Predstavniki OU in EK so na letnem sestanku, ki je 23. januarja 2015 potekal v Ljubljani, pregledali napredek pri izvajanju PRP 2007-2013 in načrte za zaključevanje programskega obdobja. EK je OU po letnem sestanku posredovala dva komentarja in sicer glede izvajanja akcijskega načrta za znižanje stopnje napake in izvajanja posameznih ukrepov, kjer je črpanje nekoliko slabše.

Aktivnosti, ki jih je/bo izvedel OU na podlagi ugotovitev EK:

- **Izvajanje akcijskega načrta za znižanje stopnje napake:** EK še ni določila časovnice in zahtevanih vsebin za naslednje poročilo o izvajanju akcijskega načrta za znižanje stopnje napake. Ko bodo oblika, vsebina in časovnica na ravni EK dorečene bo OU o tem obveščen. OU bo naslednje poročilo o izvajanju Akcijskega načrta za znižanje stopnje napake pripravil skladno z navodili EK.
- **Izvajanje PRP 2007-2013:** Ker se z 31. 12. 2015 zaključi izvajanje PRP 2007-2013, EK predlaga skrbno spremljanje izvajanja vseh ukrepov, še posebej pa ukrepov, pri katerih je izplačanih manj kot 85 % razpoložljivih sredstev (111, 121, 123, 125, 133, 311, 322, 323). OU intenzivno spremlja izvajanje vseh ukrepov PRP 2007-2013. Na sejah OU se posebej obravnava črpanje sredstev po posameznih ukrepih in zaključevanje programa. OU pri zaključevanju PRP 2007-2013 tesno sodeluje z ARSKTRP in redno izmenjuje podatke (o izplačilih, zahtevkih, odstopih), ki bodo tudi osnova za zadnjo spremembo PRP 2007-2013, ki jo je potrebno posredovati EK najkasneje do 30. 8. 2015. V aktivnosti spremljanja zaključevanja odobrenih projektov je vključena tudi Javna kmetijska svetovalna služba, ki s svojimi terenskimi ekipami preverja v kateri fazi so naložbe in ali bodo upravičenci lahko dokončali svoje naložbe skladno z roki opredeljenimi v odločbah. OU preko Mreže za podeželje

in ARSKTRP redno opozarja upravičence glede zaključevanja naložb in vlaganja zahtevkov. V letu 2014 so bila izvedena tri usposabljanja glede ustrezne priprave zahtevkov za izplačilo sredstev iz naslova ukrepov PRP 2007-2013 (za upravičence 125, 311, 312, 322 in 323).

5.3. UPORABA TEHNIČNE POMOČI

Tehnična pomoč zagotavlja podporo izvajanju PRP 2007-2013. V okviru tehnične pomoči se financirajo različne študije in analize, spremljanje napredka programa, aktivnosti informiranja in obveščanja javnosti, kadrovska podpora za izvajanje aktivnosti ter zagotavljanje nadzora nad izvajanjem programa.

Od začetka izvajanja programa do konca leta 2014 je bilo kumulativno izplačanih 12.786.592,70 €, kar predstavlja 74,21 % razpoložljivih sredstev tehnične pomoči, od tega 2.040.835,36 € v letu 2014.

Aktivnosti tehnične pomoči so razdeljene na naslednje sklope:

▪ **Aktivnosti Mreže za podeželje z obveščanjem javnosti**

OU je izvajal aktivnosti obveščanja in informiranja javnosti preko mreže. Aktivnosti mreže so podrobneje navedene v ločenem podpoglavju 5.3.1.

Za aktivnosti Mreže za podeželje skupaj z obveščanjem smo v letu 2014 porabili 125.454,17 € oziroma 6,83 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2014.

▪ **Študije in vrednotenja**

Študije in vrednotenja so za izvajanje programa zelo pomembne, saj usmerjajo implementacijo in opozarjajo na morebitne težave. Sofinancirali smo raziskave, strokovne podlage in ocene, ki so jih izvedle izobraževalno-raziskovalne institucije. V letu 2014 se je večina študij nanašala na pripravo PRP 2014-2020. S pomočjo sredstev EKSRP smo tako v letu 2014 izvedli oziroma izplačali:

- Izdelavo petega poročila Sprotnega vrednotenja PRP 2007-2013 (Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o.);
- Modelne kalkulacije za določitev višine plačila za ukrep dobrobit živali iz PRP 2014-2020 (Kmetijski inštitut Slovenije);
- Izdelavo Predhodnega vrednotenja in celovite presoje vplivov na okolje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 - 2. del (KPMG d.o.o. ter KPMG Advisory Ltd.);
- Modelni izračun za določitev višine plačil za ukrep kmetijsko okoljskih in kmetijsko podnebnih plačil (KOPOP) PRP 2014-2020 (Kmetijski inštitut Slovenije ter Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije);
- Modelni izračun za določitev višine plačil za ukrep ekološko kmetovanje (EK) PRP 2014-2020 (Kmetijski inštitut Slovenije, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede ter Inštitut za trajnostni razvoj).
- Vzpostavitev in izvajanje monitoringa izbranih ciljnih vrst ptic v letih 2014 (Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije);
- Vzpostavitev in izvajanje monitoringa izbranih ciljnih vrst metuljev v letu 2014 (Center za kartografijo favne in flore);
- Izdelavo predhodnega vrednotenja in celovite presoje vplivov na okolje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 – 1. del (Integra Consulting Ltd.).

Za izdelavo študij in vrednotenj smo v letu 2014 izplačali 220.473,56 € oziroma 10,80 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2014

▪ **Upravljanje programa**

Na področju upravljanja programa tehnične pomoči so bile izvedene naslednje aktivnosti:

- opravljena izvedeniška dela v postopkih kontrole upravičene dodelitve nepovratnih sredstev;
- stroški z izvedbo sej OU, Nadzornega odbora in Začasnega usmerjevalnega odbora;
- stroški povezani z izobraževanjem in usposabljanjem zaposlenih, vezani na izvajanje PRP 2007-2013 in pripravo PRP 2014-2020);
- nakup računalniške opreme in pisarniškega materiala;
- storitve prevajanja in lektoriranja PRP 2014-2020.

Za tekoče upravljanje in izvajanje programa so preko projekta tehnične pomoči zaposleni tudi strokovni delavci. Na dan 31. 12. 2014 je bilo na projektu tehnične pomoči zaposlenih 82 oseb, od tega 38 na ARSKTRP in 44 na MKGP.

Za aktivnosti upravljanja programa smo v letu 2014 porabili 1.597.324,95 € oziroma 78,27 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2014. Od tega zneska znašajo sredstva za plače 1.503.084,64 € (94,10 % sredstev upravljanja) oziroma 73,65 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2014.

▪ **Informacijski sistemi**

V letu 2014 so bili financirani predvsem IT sistemi v povezavi s programskim obdobjem 2014 - 2020. Izvedene so bile sledeče aktivnosti:

- Izdelava računalniške aplikacije v okviru portala Volos za nadgradnjo Centralnega registra prašičev in vzpostavitev evidence izvajanja dodatnih zahtev v okviru ukrepa DŽ;
- Nakup licence IBM SPSS Statistics Standard (IN516HT, poslovno informacijsko svetovanje d.o.o.);
- Nakup 40 dodatnih MS EA licenc (Gambit Trade d.o.o.);
- Nadgradnja aplikacije Evidenca izobraževanja kmetijskih gospodarstev (EVIZO) za potrebe izvajanja PRP 2014-2020 (EFOS informacijske rešitve d.o.o.);
- Nadgradnja centralnega registra kopitarjev za namen administrativne kontrole ukrepov Skupne kmetijske politike (EFOS informacijske rešitve d.o.o.).

Za aktivnost informacijskih sistemov smo v letu 2014 porabili 97.582,68 € oziroma 4,78 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2014.

Preglednica 39: Porabljena javna sredstva za financiranje aktivnosti Tehnične pomoči in Mreže v obdobju 1. 1. 2014 do 31. 12. 2014 (v €).

Vrsta aktivnosti Tehnične pomoči	Tehnična pomoč	Mreža za podeželje	SKUPAJ
Aktivnosti Mreže za podeželje z obveščanjem javnosti	0,00	125.454,17	125.454,17
Študije in vrednotenja	220.473,56	0,00	220.473,56
Upravljanje programa	1.575.801,24	21.523,71	1.597.324,95
Informacijski sistemi	97.582,68	0,00	97.582,68
SKUPAJ	1.893.857,48	146.977,88	2.040.835,36

Vir: ARSKTRP

5.3.1 Delovanje Mreže za podeželje

Mreža za podeželje je v letu 2014 sledila skupnim ciljem Mreže za podeželje – skrbela je za informiranje potencialnih upravičencev in prejemnikov sredstev o PRP 2007-2013. Prav tako je obveščala splošno javnost in partnerje, ki so vključeni v razvoj podeželja.

Organiziranih je bilo preko 30 različnih dogodkov (delavnic, predstavitev, seminarjev itd.), ki so pripomogli k izboljšanju ozaveščenosti o PRP 2007-2013 in PRP 2014-2020 ter prispevalo h kakovostnejšemu izvajanju PRP 2007-2013 in pravočasni pripravi PRP 2014-2020.

Tekom leta 2014 so bila izdana tiskana gradiva v zvezi z ukrepi PRP 2007-2013 ter PRP 2014-2020, poudarek pa je bil dan tudi izvedbi aktivnosti za zmanjšanje stopnje napake, ki so se pojavljale pri izvajanju projektov, sofinanciranih iz PRP 2007-2013.

Ker se je zaključevalo programsko obdobje 2007-2013, so se v letu 2014 intenzivno izvajale priprave na programsko obdobje 2014-2020. Izvajati so se pričeli posamezni ukrepi PRP 2014-2020, Mreža za podeželje je organizirala javne predstavitve predlogov PRP 2014-2020 in izvajala aktivnosti informiranja, povezovanja in usposabljanja.

Preko izvajanja aktivnosti se je zasledovalo naslednje cilje:

- zagotavljanje informacij o razvoju podeželja na državnem in meddržavnem nivoju,
- obveščanje o aktivnostih na področju razvojne politike podeželja,
- spodbujanje medobmočnega in meddržavnega sodelovanja, povezovanja in izmenjave dobrih praks,
- zagotavljanje povratnih informacij o uspešnosti izvajanja državnih razvojnih politik na posameznih območjih in na državnem nivoju,
- povečanje preglednosti ukrepov in realizacije zastavljene politike razvoja podeželja.

Najpomembnejše oziroma izpostavljene aktivnosti, ki so bile izvedene v letu 2014 so:

- **Organizacija mednarodne konference (Evropsko inovacijsko partnerstvo)**

Evropska komisija je skupaj z Mrežo za podeželje ter s podporo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije organizirala dvodnevno mednarodno regionalno delavnico na temo "Vzpostavitev operativnih skupin Evropskega inovativnega partnerstva v okviru Programov razvoja podeželja", na kateri so poleg predstavnikov iz Slovenije sodelovali še predstavniki iz Hrvaške, Avstrije, Nemčije in Madžarske. Operativne skupine so osrednji element Evropskega partnerstva za inovacije (EIP) na področju kmetijske produktivnosti in trajnosti. Gre za nov mehanizem

evropske politike za razvoj podeželja za obdobje 2014-2020, katerega namen je vzpostaviti manjkajoče povezave med raziskavami in kmetijsko prakso in s tem olajšati prenos znanja in inovacij v prakso. Delavnice se je udeležilo preko 80 udeležencev z najrazličnejših sfer družbe, in sicer zlasti s področja raziskav in razvoja v kmetijstvu, kmetijskega svetovanja, javne administracije, plačilnih agencij, okoljskih organizacij in drugih institucij, ki so ključni akterji pri vzpostavljanju operativnih skupin.

- **Javni predstavitvi uradnega predloga PRP 2014-2020**

Mreža za podeželje je organizirala dve javni predstavitvi prvega in drugega uradnega predloga PRP 2014-2020. V okviru obeh dogodkov, ki sta se odvila 6. 6. in 9. 12. 2014, je potekala intenzivna razprava. Oba predloga PRP 2014-2020 sta širši javnosti dostopna tudi na svetovnem spletu. Dogodka se je skupaj udeležila okoli 500 ljudi. Prav tako so na svetovnem spletu dostopne predstavitve z obeh dogodkov.

- **Natečaj »Kaj pa je bilo z evropskim denarjem narejeno zate, za tvoj kraj?«**

Mreža za podeželje je sodelovala pri večjem komunikacijskem dogodku, preko katerega se je širšo javnost informiralo o možnostih, ki jih nudijo evropski strukturni in investicijski skladi. S tem namenom je bil izveden natečaj »Kaj pa je bilo z evropskim denarjem narejeno zate, za tvoj kraj?« skupaj s Službo Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. Splošna javnost je predlagala projekte, ki so jim spremenili življenje oz. prispevali k izboljšanju kakovosti njihovega življenja oz. življenja skupnosti. Predlogi so se morali nanašati na projekte, ki so bili izvedeni v Sloveniji in sofinancirani iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, Kohezijskega sklada, Evropskega socialnega sklada, Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in/ali Evropskega sklada za ribištvo. Prejeli smo več kot 80 predlogov projektov, od tega 35 predlogov, ki so bili sofinancirani iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

Za namen tega dogodka je bila organizirana tudi fotografska razstava na Kongresnem trgu v Ljubljani. Na fotografski razstavi je bilo predstavljenih 26 projektov, od tega 6 projektov, ki so bili sofinancirani iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Otvoritve fotografske razstave so se udeležili tudi predstavniki Evropske komisije. Fotografska razstava bo predstavljena po številnih mestih v Sloveniji.

- **Ostale aktivnosti Mreže za podeželje, razvrščene po sklopih aktivnosti:**

Za doseganje ciljev Mreže so se v okviru nacionalne mreže za razvoj podeželja izvajale aktivnosti, ki so razvrščene po sklopih komuniciranja, sodelovanja in usposabljanja.

✓ **KOMUNICIRANJE**

- **Spletna stran Program razvoja podeželja** (<http://www.program-podezelja.si>)

V letu 2013 je bila vzpostavljena samostojna spletna stran, ki se jo je v letu 2014 še vedno nadgrajevalo za namen komuniciranja. Na spletni strani so predstavljene vsebine PRP 2007-2013, PRP 2014-2020 z vsemi delovnimi verzijami, novice in obvestila. Na spletnih podstraneh se nahajajo povezave do javnih razpisov, različnih tiskanih gradiv, poročila spremljanja in vrednotenja, gradiva z delavnic itd.

Proti koncu leta 2014 pa so se začele tudi aktivnosti za posodobitev spletne strani v smeri boljše preglednosti in hitrejšega dostopanja do informacij, ki jih uporabnik išče. V obdobju januar – december 2014 je spletna stran beležila 39.928 obiskov (vir: Google Analytics).

- **Elektronske novice Mreže PRePlet**

Tudi v letu 2014 so se tedensko objavljale elektronske novice PRePlet. Preko novic se je prijavljene na novice Mreže za podeželje obveščalo o aktivnostih OU na področju razvoja podeželja ter o informacijah, ki so jih posredovali člani Mreže za podeželje. Na dan 31. 12. 2014 je bilo število naročnikov PRePleta 1.697, kar pomeni 241 več kot leto prej, oziroma se je število naročnikov v letu 2014 povečalo za 16,5 %.

- **Tiskana gradiva**

Za namen informiranja o posameznih področjih razvoja podeželja smo pripravili tudi različna tiskana gradiva, ki so se razdelila med upravičence, javnost in druge skupine:

- navodila Zahtevki za izplačilo sredstev 1. in 3. osi PRP 2007-2013 (naklada 3.000),
- zloženka Zmanjševanje napak pri izvajanju ukrepa OMD in podukrepov KOP (naklada 20.000),
- brošura Slovenske avtohtone in tradicionalne pasme domačih živali (naklada 4.000),
- zloženka Ekološka zelenjava – priložnost za mnoge slovenske kmetije (naklada 2.500),
- zloženka Dopolnilne dejavnosti na kmetiji (naklada 2.500),
- zloženka Ekološko kmetijstvo – Katere zahteve moramo upoštevati, da lahko pridelke prodajamo kot ekološke (naklada 2.500),
- brošura Tehnološki ukrepi pri pridelavi koruze za zmanjšanje vpliva suše (naklada 5.000).

- **Obveščanje preko drugih medijev**

o **Tiskani mediji**

V letu 2014 so bili objavljeni različni prispevki v posameznih tiskanih medijih, kot na primer:

- v častniku Finance glede lokalne pridelave;
- v Kmečkem glasu se je objavilo več različnih prispevkov, in sicer prispevek na temo namakanja, na temo sofinanciranja investicij s področja lesenih hlevov in na temo ekološkega kmetovanja;
- v Nedeljskem glasu na splošno o PRP 2014-2020;
- v reviji EKO dežela o pristopu LEADER;
- ob izvedbi jesenskega kmetijsko obrtnega sejma v Komendi so izdali tudi posebno revijo, v kateri smo objavili splošni prispevek o PRP 2014-2020;
- v Zelenu deželi glede zaključevanja programskega obdobja 2007-2013 ter oglas o izvedbi natečaja »Kaj pa je bilo z evropskim denarjem narejeno zate, za tvoj kraj?«.

o **Sporočila za javnost**

Mreža za podeželje je pripravila tudi različna sporočila za javnost in medije o izvedbi posameznih aktivnostih, ki so bila objavljena in posredovana v sodelovanju s Službo za odnose z javnostmi in promocijo na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano vsem medijem in zainteresiranim.

o **Radijske oddaje**

V okviru radijske oddaje Slovenska dežela na Radio Ognjišče so bile predstavljene naslednje teme s področja PRP:

- dobrobit živali v prašičereji in začetek kampanje 2014;
- pristop od spodaj navzgor – Leader;
- kratke verige;

- mladi in kmetijstvo;
- dopolnilne dejavnosti in diverzifikacija podeželskega gospodarstva;
- program razvoja podeželja (ob uradni oddaji predloga PRP 2014-2020 na EK);
- zaključevanje programskega obdobja 2007-2013;
- mreženje in informiranje v okviru nacionalne Mreža za podeželje.

o **TV oddaja**

Na RTV Slovenija se je v okviru oddaje Ljudje in zemlja predvajal prispevek o zaključevanju programskega obdobja 2007-2013, kjer so svoje poglede za vlaganje zahtevka za izplačilo sredstev predstavili upravičenci, kmetijsko svetovalna služba in plačilna agencija.

o **Facebook**

Javnost se je obveščalo tudi v okviru družabnega medija Facebook, kjer deluje profil »Mreža za podeželje«. Konec leta 2014 nam je sledilo 326 ljudi, kar je 201 več glede na leto 2013. Na tem mediju se največ objavljajo novice, ki so objavljene na spletni strani PRP, prednost tega medija pa je, da lahko uporabniki tega medija novico tudi sami posredujejo naprej svojemu krogu sledilcev, s čimer se lahko doseže večji obseg javnosti.

- **Promocijske aktivnosti**

Eno izmed orodij promocije je tudi promocijski material, ki neposredno obvešča in informira javnost o možnostih črpanja evropskih sredstev ter na ta način povečuje zanimanje za koriščenje finančne pomoči med potencialnimi upravičenci do evropskih sredstev, ki jo EKSRP ponuja. Za namen promocije in seznanjanja javnosti o PRP se je oblikoval promocijski material (samostoječi pano, svinčniki, mape, rokovniki, namizni in stenski koledarji, protokolarna darila itd.). Promocijski material se uporablja na raznih dogodkih, kot so delavnice, sejmi itd. Material se lahko uporablja za promocijo tako PRP 2007-2013 kot tudi za bodoči PRP 2014-2020, saj se naziv sklada EKSRP v naslednjem programskem obdobju ne spreminja.

- **Zbiranje in predstavitev primerov praks in projektov**

V letu 2014 je bila z namenom izbora dobrih praks PRP 2007-2013 imenovana delovna skupina v okviru Usmerjevalne skupine Mreže, ki ima nalogo pripraviti merila in področja za izbor dobrih praks. V letu 2015 bodo tako na podlagi tega izbrane in razglašene dobre prakse PRP 2007-2013.

V okviru Mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma AGRA 2014 v Gornji Radgoni je bila skozi celoten čas trajanja sejma izvedena predstavitev različnih primerov praks in projektov, ki so bili sofinancirani iz PRP 2007-2013. Za ta namen je bil izdelan tudi letak.

Prav tako je bilo v okviru natečaja »Kaj pa je bilo z evropskim denarjem narejeno zate, za tvoj kraj?« zbranih okoli 20 različnih primerov projektov, ki jih je predlagala javnost.

- **Razstava avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali na sejmu AGRA 2014**

V okviru Mednarodnega kmetijskega živilskega sejma AGRA 2014 se je organizirala živinorejska razstava avtohtonih pasem domačih živali za čas trajanja sejma. Z organizacijo živinorejske razstave v času sejma smo predstavili prispevek PRP 2007-2013 k ohranjanju avtohtonih pasem domačih živali ter spodbuditi povezovanje različnih združenj ter društev rejcev živali in izobraževalnih ustanov s področja reje avtohtonih pasem domačih živali. V letu 2014 se je ob razstavi poudarila promocija proizvodov avtohtonih sort domačih živali.

✓ SODELOVANJE

- **Spodbujanje sodelovanja deležnikov razvoja podeželja – baza Mreže za podeželje**
Akte razvoja podeželja smo spodbujali k sodelovanju, zlasti v okviru spodbujanja k posredovanju informacij za objavo v PRePlet-u. V bazi članov Mreže je bilo na dan 31. 12. 2014 registriranih 841 članov (525 konec 2013), kar predstavlja 60 % povečanje. Člani Mreže so se registrirali v spletni bazi Mreže kot posamezniki - fizične osebe (42,1 %) ali pa kot predstavniki oz. zaposleni v različnih organizacijah iz vseh treh sektorjev gospodarstva: ekonomskega - privatnega (14,3 %), javnega (23,5 %) in civilnega – nevladnega (10,6 %). Predstavniki lokalnih akcijskih skupin in drugih organizacij predstavljajo 9,6 % članov Mreže za podeželje.

Člani lahko izberejo tudi eno ali več področij zanimanja. Najpogosteje izbrana področja so:

- kmetijstvo 82 %,
- celovit razvoj podeželja 79 %,
- urejanje kmetijskega in podeželskega prostora 74 %,
- turizem 71 %,
- predelava kmetijskih in gozdarskih proizvodov 66 %,
- varstvo okolja 67 %,
- LEADER 64 %,
- podjetništvo 62 %,
- diverzifikacija v nekmetske dejavnosti 56 %,
- gozdarstvo 51 %.

- **Delavnice**

Organizirane so bile vsebinske delavnice za posamezna področja, na katerih so se izpostavila konkretna vprašanja in pozivalo k aktivni participaciji ter odzivu udeležencev z namenom boljše priprave posameznih ukrepov oziroma področij PRP 2014-2020:

- v mesecu maju je bil organiziran seminar z namenom predstavitve Uredbe o izvajanju ukrepa LEADER iz naslova Programa razvoja podeželja 2014-2020 s poudarkom na pripravi strategije lokalnega razvoja;
- v mesecu septembru je bila organizirana dvodnevna delavnica na temo dopolnilnih dejavnosti.

Vsi zaključki in podpora gradiva so bili objavljeni tudi na spletni strani PRP.

- **Sodelovanje z Evropsko mrežo za podeželje**

Mreža za podeželje je članica Evropske mreže za podeželje, ki deluje v okviru Evropske komisije in združuje vse nacionalne Mreže držav članic in evropske nevladne organizacije s področja podeželja. Mreža za podeželje tako sodeluje s posredovanjem različnih informacij, primerov projektov in praks iz PRP itd. Med državo in kontaktno točko ENRD poteka stalna komunikacija. Organiziranih dogodkov evropske mreže pa se udeležujejo tudi predstavniki nacionalne mreže:

- v Rimu je bil organiziran seminar na temo spremljanja in vrednotenja Mreže za podeželje;
- organizirana je bila delavnica na temo inovacij in mreženja v okviru PRP 2014-2020 v Gentu, Belgija;
- v 2014 sta bili organizirani dve srečanja nacionalnih mrež, v okviru katerih poteka izmenjava izkušenj, mnenj, predlogov, pobud itd.

- Ostale aktivnosti

Mreža za podeželje je sodelovala tudi pri posredovanju poziva za izraz interesa za izvajanje projektov v okviru ukrepa Sodelovanje PRP 2014-2020, v okviru katerega smo prejeli več kot 500 predlogov.

Organiziral se je sestanek s predstavniki Skupnega odbora Slovenija – Koroška z namenom obravnave čezmejnih vidikov in primerjave izvajanje PRP 2014-2020 v Sloveniji in Avstriji.

✓ USPOSABLJANJE

- Zaključevanje PRP 2007-2013

Z namenom ustrezne in pravočasne priprave zahtevkov s strani vlagateljev so bile trikrat organizirane delavnice na temo zaključevanja PRP 2007-2013, na kateri so sodelovali predstavniki Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja. Na delavnice se je vabilo usmerjeno, in sicer tiste ciljne skupine, na katere se je nanašala delavnica. Delavnice so predstavljale aktivnosti za zmanjševanje stopnje napake.

Vsa gradiva so dostopna na spletni strani PRP. Prav tako so bila pripravljena posebna navodila »Zahtevki za izplačilo sredstev 1. in 3. osi PRP 2007-2013«, ki so v pomoč vlagateljem zahtevkov za izplačilo.

- Izobraževanje za KOPOP

V okviru priprav na novo programsko obdobje 2014-2020 sta se organizirali dve izobraževanji, in sicer v oktobru v Ljubljani in v Mariboru. Izobraževanje je bilo namenjeno za kmetijske svetovalce na temo ukrepa KOPOP.

Učinkovitost delovanja Mreže za podeželje glede na indikatorje iz Akcijskega načrta (Priloga 15 PRP 2007-2013)

Preglednica 40: Indikatorji iz Akcijskega plana Mreže za podeželje

Indikator	2014	Skupaj 2008–2014	Opomba za l. 2014
Število izdanih publikacij	7	45	
Število obiskov internetne strani (spletna stran PRP)	39.928	/	V juliju 2013 je bila vzpostavljena nova spletna stran PRP. Kumulativna vrednost obiska spletne strani od leta 2008 ni mogoča, saj ne razpolagamo z istovrstnimi podatki.
Število seminarjev	4	13	
Povprečno število udeležencev na seminarjih	50	90	
Število delavnic	5	32	
Povprečno število udeležencev na delavnicah	100	50	
Število članov Mreže	316	842	Število novih članov v letu 2014
Ocena organizacije dogodkov, kakovosti pripravljenih informacij, svetovanja in animacije(lestvica 1-5)	/	4,4	Ni bila opravljena evalvacija v 2014.

Vir: MKGP

Iz indikatorjev je razvidno, da je bil v letu 2014 poudarek na seminarjih in delavnicah - aktivnostih za zmanjšanje stopnje napake pri izvajanju ukrepov PRP 2007-2013 in na aktivnostih za pripravo na PRP 2014-2020. Kvalitetno delo v letu 2014 na področju informiranja pa se kaže v porastu obiska spletne strani in števila članov Mreže.

Preglednica 41: Porabljena javna sredstva za financiranje delovanja in aktivnosti mreže za podeželje (v €)

Vrsta stroškov	Izplačano v 2014	Izplačano do 31. 12. 2014 (kumulativno)
Za upravljanje Mreže	21.523,71	134.853,39
Za izvajanje aktivnosti v okviru akcijskega načrta Mreže	125.454,17	700.045,68
SKUPAJ	146.977,88	834.899,07

Vir: MKGP

5.4. SPREJETI UKREPI, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU, DA JE JAVNOST OBVEŠČENA O PROGRAMU

Učinkovito obveščanje in informiranje je pomembno za povečanje splošne ozaveščenosti javnosti in preglednosti delovanja EKSRP ter predvsem za povečanje zanimanja za koriščenje in pridobitev sredstev, ki jih je možno pridobiti v okviru EU. Na ta način želimo posledično povečati kakovost izvajanja PRP in učinkovitost porabljenih sredstev. S spodbujanjem aktivne udeležbe in komuniciranja na strani upravičencev ter potencialnih upravičencev, kakor tudi ostalih deležnikov, želimo pridobivati informacije, ki so tudi podlaga za bolj učinkovito in uspešno pripravo dokumentov in aktivnosti v povezavi s politiko razvoja podeželja.

OU zagotavlja obveščanje in informiranje potencialnih upravičencev in deležnikov zlasti preko Mreže za podeželje. Javnost in potencialne upravičence se je obveščalo o aktualnem dogajanju v zvezi s PRP 2007-2013 in o pripravi PRP 2014-2020.

Z organizacijo javnih predstavitev, s spletno stranjo, z elektronskimi novicami Mreže za podeželje PRePlet, s prispevki v časopisih, radiju in televiziji, z izdajo publikacij ter s sporočili za javnost in medije smo vsem ciljnim skupinam ves čas zagotavljali dostop do informacij.

Pri zagotavljanju informacij za upravičence in za javnost se OU in Mreža za podeželje aktivno povezuje s socialnimi partnerji kot so ARSKTRP, KGZS, ZVNRS, ZZS in drugimi za skupno pripravo vsebin informacij kot tudi za njihovo razširjanje med ciljnimi skupinami in javnostjo.

Spletna stran

Informacije o PRP 2007-2013 in o pripravi PRP 2014-2020 so na voljo na samostojni spletni strani PRP (www.program-podezelje.si). Na spletni strani se nahajajo vsi dokumenti, dogodki, gradiva in ostale informacije, ki se nanašajo na PRP in razvoj podeželja.

V okviru PRP deluje tudi več elektronskih naslovov, na katere lahko zainteresirani pošiljajo vprašanja in pobude:

- gp.mkgp@gov.si,
- prp.mkgp@gov.si,
- info.ARSKTRP@gov.si,
- leader.mkgp@gov.si,
- mreza-podezelje.mkgp@gov.si.

Obvestila Mreže za podeželje - PRePlet

Z namenom informiranja vseh zainteresiranih o aktualnem dogajanju doma in v tujini s področja razvoja podeželja in s področja programa razvoja podeželja izdajamo tedenske elektronske novice PRePlet. Na dan 31. 12. 2014 je bilo število naročnikov PRePleta 1.697, kar pomeni 241 več kot leto prej, oziroma da se je število naročnikov v letu 2014 povečalo za 16,5 %.

Forum

Na spletni strani ARSKTRP je vsem zainteresiranim na voljo elektronski forum (<http://forum2.arsktrp.gov.si/>), preko katerega lahko pridobijo odgovore na zastavljena vprašanja tudi s področja PRP.

INFO točke

INFO točke so informacijske pisarne, kjer zainteresirani lahko dobijo informacije o koriščenju sredstev PRP. Centralna INFO točka je na ARSKTRP, kjer strokovnjaki odgovarjajo na vprašanja, povezana z javnimi razpisi. Ostali INFO točki pa sta Kmetijska gozdarska zbornica Slovenija s svojimi območnimi zavodi in Zavod za gozdove Slovenije. Seznam vseh INFO točk je objavljen na spletni strani PRP.

Javna predstavitev PRP 2014-2020

Mreža za podeželje je organizirala dve javni predstavitvi prvega in drugega uradnega predloga PRP 2014-2020. V okviru obeh dogodkov je potekala intenzivna razprava. Oba predloga PRP 2014-2020 sta širši javnosti dostopna tudi na svetovnem spletu. Dogodka se je skupaj udeležilo okoli 500 ljudi. Prav tako so na svetovnem spletu dostopne predstavitve iz obeh dogodkov.

Tiskana gradiva

Za namen informiranja o posameznih področjih razvoja podeželja smo pripravili različna tiskana gradiva, ki so se razdelila med upravičence, javnost in druge skupine. Publikacije so našteje v poglavju 5.3.1.

Objave v tiskanih medijih

V letu 2014 so bili objavljeni različni prispevki v posameznih tiskanih medijih. Seznam medijev je naveden v poglavju 5.3.1.

Sporočila za javnost

Mreža za podeželje je pripravila tudi različna sporočila za javnost o izvedbi posameznih dogodkov, kot tudi sporočila za medije, ki so bila objavljena in posredovana v sodelovanju s Službo za odnose z javnostmi in promocijo na MKGP vsem medijem in zainteresiranim.

Radijske oddaje

V okviru radijske oddaje Slovenska dežela na Radio Ognjišče so bile predstavljene številne teme s področja PRP, ki so predstavljene v poglavju 5.3.1.

TV oddaja

Na RTV Slovenija se je v okviru oddaje Ljudje in zemlja predvajal prispevek o zaključevanju programskega obdobja 2007-2013, kjer so svoje poglede za vlaganje zahtevali za izplačilo sredstev predstavili upravičenci, kmetijsko svetovalna služba in plačila agencija. Prispevek je bil pripravljen v sodelovanju z Mrežo za podeželje.

Spletni profil Mreže na družabnem omrežju Facebook

Javnost se je obveščala tudi v okviru družabnega medija Facebook, kjer deluje profil »Mreža za podeželje«. Konec leta 2014 nam je sledilo 326 ljudi, kar je 201 več glede na leto 2013. Na tem mediju se največ objavljajo novice, ki so objavljene na spletni strani PRP, prednost tega medija

pa je, da lahko uporabniki tega medija novico tudi sami posredujejo naprej svojemu krogu sledilcev s čimer se lahko doseže večji obseg javnosti.

Sodelovanje na dogodkih

Mreža za podeželje sodeluje in predstavlja PRP tudi na različnih dogodkih, kot je na primer sejem AGRA.

Mednarodni kmetijsko-živilski sejem AGRA 2014 v Gornji Radgoni, kjer je bila skozi celoten čas trajanja sejma izvedena predstavitev različnih primerov praks in projektov, ki so bili sofinancirani iz PRP 2007-2013. Za ta namen je bil izdelan tudi letak. Organizirala pa se je tudi živinorejska razstava avtohtonih pasem domačih živali za čas trajanja sejma. Z organizacijo živinorejske razstave v času sejma smo predstavili prispevek PRP 2007-2013 k ohranjanju avtohtonih pasem domačih živali ter spodbuditi povezovanje različnih združenj ter društev rejcev živali in izobraževalnih ustanov s področja reje avtohtonih pasem domačih živali. V letu 2014 se je ob razstavi poudarila promocija proizvodov avtohtonih sort domačih živali.

Mreža za podeželje je organizirala skupaj s Službo Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko tudi dogodek »Kaj pa je bilo z evropskim denarjem narejeno zate, za tvoj kraj?«, preko katerega se je širšo javnost informiralo o možnostih, ki jih nudijo evropski strukturni in investicijski skladi.

Ostale aktivnosti

Splošno javnost se je naslavljal in ozaveščalo o vlogi EU tudi preko zagotavljanja ustreznega označevanja s strani upravičencev oziroma porabnikov sredstev EKSRP (označevanje in navajanje vira financiranja).

6. IZJAVA O USKLAJENOSTI S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PODPORE, VKLJUČNO Z NAVEDBO TEŽAV, KI SO PRI TEM NASTALE, IN UKREPOV ZA NJIHOVO ODPRAVLJANJE

MKGP kot OU za EKSRP skladno s 5. členom Uredbe 1698/2005/ES izjavlja, da je podpora, ki je dodeljena v okviru PRP 2007-2013, skladna z dejavnostmi in politikami Skupnosti. Ta skladnost med drugim vključuje upoštevanje pravil o konkurenci, javnih naročilih, varstvu in izboljšavi okolja ter spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije. Prav tako ta skladnost zajema razmejitev podpor EKSRP s podporami drugih finančnih instrumentov Skupnosti.

6.1. USKLAJENOST S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PRAVIL O KONKURENCI, JAVNIH NAROČILIH, VARSTVU IN IZBOLJŠAVI OKOLJA TER SPOŠTOVANJA ENAKOSTI SPOLOV IN NEDISKRIMINACIJE

- Upoštevanje pravil o konkurenci

V okviru izvajanja PRP 2007-2013 Slovenija upošteva zgornje meje zneskov oziroma stopenj podpor, ki so navedene v Prilogi 1 Uredbe 1698/2005/ES. Zgornje meje zneskov in podpor so opredeljene v okviru vsakega posameznega ukrepa in so upoštevane tudi pri izvajanju javnih razpisov.

Za ukrepe, ki se izvajajo po 42. členu Pogodbe o delovanju EU: Dodatnega nacionalnega financiranja iz 88. člena Uredbe 1698/2005/ES kot dopolnila podpora Skupnosti za ukrepe in aktivnosti, ki sodijo v področje uporabe 42. člena Pogodbe o delovanju EU, v Sloveniji ne izvajamo.

Za ukrepe in aktivnosti PRP 2007-2013, ki ne spadajo v področje uporabe 42. člena Pogodbe o delovanju EU in predstavljajo javni finančni prispevek Slovenije kot dopolnilo podpore Skupnosti, Slovenija v korist aktivnosti ali ukrepov na podlagi točk (a) (i), (ii) in (b) (ii), (iii) 52. člena Uredbe 1698/2005/ES, uporablja določila Uredbe 1998/2006/ES o pomoči de minimis. Ukrepi pod točko (b) (i) 52. člena Uredbe 1698/2005/ES se izvajajo na podlagi sheme državne pomoči N 172/2009 – Slovenija Razvoj širokopasovnega omrežja v Sloveniji, ki jo je EK potrdila s pismom o odobritvi številka C(2009)8127, z dne 19. 10. 2009. Za ukrepe na podlagi 28. člena Uredbe 1698/2005/ES so za namen sofinanciranja splošnih stroškov naložb uporabljena določila Uredbe 1998/2006/ES. V primeru sofinanciranja gradnje in nakupa objektov, stroškov nakupa zemljišč in nakupa novih strojev in opreme pa se uporabljajo določbe Uredbe 1628/2006/ES o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe pri državni regionalni pomoči za naložbe. Regionalna shema državnih pomoči je bila ustrezno priglašena in se v Sloveniji izvaja od 4. 8. 2007 (številka pomoči: XR 144/2007).

S tem ko se na nacionalni ravni podatki o dodeljenih pomočeh po shemah državnih pomoči poročajo Ministrstvu RS za finance oziroma organu, pristojnemu za regionalni razvoj ali upravljavcu regionalne sheme, se zagotavlja transparentnost dodeljevanja tovrstnih podpor in preprečuje izkrivljanje skupnega trga EU.

Upošteva se tudi Uredba Komisije (ES) št. 800/2008 z dne 6. avgusta 2008 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive s skupnim trgom z uporabo členov 87 in 88 Pogodbe (Uredba o splošnih skupinskih izjemah) (UL L št. 214 z dne 9. 8. 2008, str. 3; v nadaljnjem besedilu: Uredba 800/2008/ES) in preko tega tudi preverjamo povezanost podjetij.

– **Upoštevanje pravil o javnih naročilih**

Javna naročila se izvajajo v okviru Tehnične pomoči PRP 2007-2013. Pri izvedbi javnih naročil se dosledno upošteva zakon, ki ureja javno naročanje.

Pravila o javnem naročanju se upoštevacjo tudi pri izvajanju ukrepov PRP 2007-2013. V Uredbi o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2011-2013 so določeni pogoji za vlagatelje, med drugim tudi pogoj, da »če se vlagatelj v skladu s predpisi, ki urejajo javno naročanje, ne šteje za naročnika, mora za stroške vseh storitev, dobav, del in opreme, ki so višji od 10.000 EUR (brez DDV), pridobiti tržno primerljive pisne ponudbe najmanj treh med seboj neodvisnih ponudnikov. Prav tako pri izvedbi naložbe ne sme sodelovati s podjetji ali posamezniki, s katerimi bi zaradi sodelovanja lahko prišlo do dogovarjanja o netržnih pogojih poslovanja«. To določilo jasno pove, da ne sme priti do netržnih pogojev poslovanja, kar morajo vlagatelji izkazati s tremi ponudbami ob vlaganju vloge na javni razpis kot tudi ob vlaganju zahtevka za izplačilo sredstev. V primeru, da med tremi ponudbami ne izberejo cenovno najugodnejše, morajo to svojo odločitev utemeljiti.

– **Upoštevanje pravil o varstvu in izboljšavi okolja**

Pravila o varstvu in izboljšavi okolja so v izvajanju PRP 2007-2013 vgrajena na več različnih ravneh: na ravni upravljanja (t.j. priprave spremembe PRP 2007-2013, nacionalnih predpisov, spremljanja in vrednotenja PRP 2007-2013, predstavniki Ministrstva za okolje in prostor ter Zavoda RS za varstvo narave so tudi člani NO) in izvajanja PRP 2007-2013.

S pristojnimi ministrstvom in ostalimi organizacijami na področju okolja so v letu 2014 potekala pogosta usklajevanja, predvsem v zvezi s pripravo in sprejemanjem nacionalnih predpisov s področja varovanja okolja, tako tistih, ki imajo lahko vpliv na izvajanju PRP 2007-2013, kot tudi vseh ostalih, ki vplivajo na kmetijstvo. Sodelovanje je potekalo na področjih, ki se dotikajo obeh resorjev, npr. na področju ohranjanja biodiverzitete, nacionalnega načrta upravljanja voda za obdobje 2015-2022, ki je sestavni del izvajanja t.i. Okvirne vodne direktive v Sloveniji (Direktiva 2000/60/EC) itd.

Slovenska kmetijska politika uveljavlja večnamensko kmetijstvo in podpira njegov trajnostni razvoj, ki pomeni ekonomsko učinkovito in konkurenčno, socialno in družbeno odgovorno, hkrati pa tudi okolju prijazno in vzdržno kmetijstvo. Sem sodi tudi trajnostno varstvo rastlin pred različnimi škodljivimi organizmi, ki povzročajo nesprejemljivo gospodarsko škodo pridelovalcem ali pa celo škodijo biotski pestrosti, povzročajo prisotnost mikotoksinov in drugih škodljivih snovi v pridelkih ter jih zato v pridelavi hrane in krme zatiramo z mehanskimi, biotičnimi in kemičnimi sredstvi (FFS).

Zahteve nacionalne zakonodaje s področja varovanja okolja in narave so upoštevacne tudi pri izvajanju javnih razpisov, kar se kaže na več ravneh: pri temeljnih zahtevah javnega razpisa, merilih za izbor, ko gre za upravičene aktivnosti iz člena 16a Uredbe 1698/2005/ES, pa tudi pri finančnih določbah.

- **Temeljne zahteve javnega razpisa:** Za vse naložbe, ki so podprte v okviru PRP 2007-2013, velja, da morajo biti izvedene v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja in narave, kar mora upravičenec do sredstev dokazati s predložitvijo ustrezne dokumentacije.
- **Merila za izbor:** Z merili za izbor želimo spodbujati izvedbo tistih naložb, ki tudi z okoljskega (ne le ekonomskega) vidika izkazujejo večje pozitivne učinke.
- **Višja stopnja javne podpore:** Dodatno so naložbe, ki prispevacjo k uresničevanju izbranih prednostnih nalog iz člena 16a Uredbe 1698/2005/ES, deležne višje stopnje javne podpore (+ 10 odstotnih točk).

- Posebni javni razpisi za ukrep 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev: Za naložbe v okviru 16a člena Uredbe 1698/2005/ES so bili objavljeni posebni javni razpisi, (v letu 2014 javni razpis za ukrep 121 ni bil objavljen).

– **Spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije**

Zakonodaja v RS na temelju 14. člena Ustave RS o enakosti vseh ljudi vsakomur zagotavlja varstvo pred diskriminacijo zaradi katerekoli osebne okoliščine na vseh področjih življenja, tako v javnem kot tudi v zasebnem sektorju. Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja (ZUNEO; Uradni list RS, št. 50/04, 61/2007, 93/2007-UPB1), določa skupne temelje in izhodišča za zagotavljanje enakega obravnavanja vseh oseb na področju družbenega življenja. Z njim se je v slovenski pravni red prenesel velik del protidiskriminacijske zakonodaje EU. Integracija načela enakosti predstavlja sistematično vključevanje načela enakosti v vse politike, na vseh stopnjah, kot ga zahtevajo tudi mednarodni in evropski pravni akti. Na področju enakih možnosti se v RS izvaja tudi Zakon o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM) (Ur.l. RS, št. 59/2002, 61/2007-ZUNEO-A) na podlagi katerega je Državni zbor RS sprejel Resolucijo o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških, 2005-2013 (Ur.l. RS, št. 100/2005). Resolucija je strateški dokument, ki določa cilje in ukrepe ter ključne nosilce politik za uresničevanje enakosti spolov na posameznih področjih življenja žensk in moških v RS za obdobje od leta 2005 do leta 2013. Temeljni namen je izboljšati položaj žensk oziroma zagotavljati trajnostni razvoj pri uveljavitvi enakosti spolov. Konkretna naloga in dejavnosti za doseganje ciljev in izvajanje ukrepov so bile opredeljene v periodičnih načrtih, ki so bili pripravljani vsaki dve leti in tudi natančneje določajo časovni rok ter način izvedbe posameznih nalog in dejavnosti. V letu 2014 je bil pripravljen predlog Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških za obdobje od leta 2015 do leta 2020. Tako kot prejšnji tudi novi nacionalni program določa splošne prioritete za izboljšanje položaja žensk in moških oziroma za zagotavljanje trajnostnega razvoja enakosti spolov v RS ter opredeljuje ključne izzive in probleme za obdobje 2015-2020. Gradi na izkušnjah prejšnjega dokumenta in jih nadgrajuje z ugotovitvami iz Vrednotenja izvajanja Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških, 2005-2013 o tem, kako so se z izvedbo ukrepov in aktivnosti uresničevali cilji, opredeljeni v nacionalnem programu 2005-2013, in kakšni so bili rezultati in učinki teh procesov.

Pri izvajanju PRP 2007-2013 se spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije udejanja na ravni javnih razpisov, na katere lahko kandidirajo vsi potencialni upravičenci ne glede na spol, narodnost, vero ali katero koli drugo pripadnost oziroma osebno okoliščino. Sredstva torej lahko dobijo vsi, ki izpolnjujejo razpisne pogoje. Ti so objektivno določeni in enaki za vse.

Medtem ko so razpisni pogoji enaki za vse, smo pri točkovanju in izbirnih merilih pri nekaterih ukrepih predvideli »pozitivno diskriminacijo« žensk, s katero želimo spodbuditi uresničevanje načela integracije enakosti spolov in spodbujanje enakih možnosti na podeželju.

6.2. USKLAJEVANJE Z DRUGIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI SKUPNOSTI

PRP 2007-2013 je izdelan v skladu s Strateškimi smernicami Skupnosti, s čimer je zagotovljeno, da so prednostne naloge države članice skladne s prednostnimi nalogami Skupnosti, zlasti glede ciljev trajnostnega razvoja iz Göteborga in Lizbonske strategije za rast in delovna mesta ter Evropskega načrta za oživitev gospodarstva. Nacionalne prednostne naloge, ki so opredeljene v PRP 2007-2013, dopolnjujejo ostale nacionalne in lokalne ukrepe na področju razvoja podeželja.

Politika razvoja podeželja, ki jo uveljavlja PRP 2007-2013, v ciljih in instrumentih dopolnjuje in nadgrajuje ukrepe 1. stebra SKP, vendar se podpore PRP 2007-2013 tudi jasno ločijo od podpor dodeljenih v okviru 1. stebra.

Skladno s 5. členom Uredbe 1698/2005/ES MKGP kot OU za EKSRP z rednimi formalnimi in neformalnimi stiki z OU drugih operativnih programov zagotavlja, da so podpore iz PRP 2007-2013 razmejene in usklajene s podporami, ki se dodeljujejo iz drugih evropskih skladov, to je iz obeh strukturnih skladov (Evropskega sklada za regionalni razvoj – ESRR, Evropskega socialnega sklada – ESS), Kohezijskega sklada (KS) in Evropskega sklada za ribištvo (ESR). Čeprav je razmejitev med skladi opredeljena na programski ravni, se ob pripravi kakršnihkoli nacionalnih predpisov opravi medresorsko usklajevanje, s čimer se zagotovi, da so tudi na izvedbeni ravni podpore posameznih skladov medsebojno razmejene. Ko gre za raven izvajanja programa pa se, skladno z Uredbo 1975/2006/ES, ki jo je z letom 2011 nadomestila Uredba 65/2011/EU, v okviru administrativnih pregledov vlog in zahtevkov preverja možnost nepravilnega dvojnega financiranja iz drugih shem Unije ali nacionalnih shem.

Glede na predhodna letna poročila o napredku se razmejitve v letu 2014 niso spremenile.

7. PONOVA UPORABA VRNJENE POMOČI

V Sloveniji so do konca leta 2014 prejemniki sredstev iz naslova PRP 2007-2013 morali vrniti pomoč v višini 5.405.386,32 € sredstev, od tega 4.269.655,36 € evropskih sredstev in 1.135.730,96 € nacionalnih sredstev.

Preglednica 42: Pregled popravkov/izterjave po ukrepih za leto 2014 ter kumulativno za obdobje od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2014 (v €)

UKREPI	IZTERJAVE v 2014		IZTERJAVE od 2007 - 2014	
	SKUPAJ	EU	SKUPAJ	EU
111 Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu	-5.701,97	-4.276,48	-5.701,97	-4.276,48
112 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	-156.052,85	-121.374,67	-388.927,18	-296.999,94
113 Zgodnje upokojevanje kmetov	-10.394,00	-8.153,41	-23.533,72	-18.227,24
121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	-390.236,80	-292.685,59	-460.844,81	-345.858,70
122 Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	-63.522,49	-50.536,90	-292.335,48	-246.359,21
123 Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	-	-	-4.630,68	-3.473,01
125 Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	-1.692,83	-1.269,62	-1.692,83	-1.269,62
131 Izpolnjevanje standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti	-	-	-98.525,53	-73.876,16
132 Sodelovanje kmetov v shemah kakovosti hrane	-1.917,56	-1.434,19	-2.247,45	-1.681,61
133 Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje	-9.246,02	-9.246,02	-9.246,02	-9.246,02
211 Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih	-25.979,84	-20.829,77	-646.949,83	-517.687,30
212 Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso hribovsko gorska območja	-14.529,93	-11.623,97	-232.288,38	-185.689,30
214 Kmetijska okoljska plačila	-670.446,76	-532.769,02	-2.595.173,46	-2.079.584,79
311 Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti	-	-	-15.333,36	-11.500,02
312 Podpora ustanavljanju in razvoju podjetij	-52.867,27	-39.818,34	-56.590,00	-42.610,39
322 Obnova in razvoj vasi	-34.766,29	-26.074,71	-194.788,91	-146.091,68
323 Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja	-89.573,08	-67.179,81	-89.573,08	-67.179,81
411 Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	-	-	-2.089,49	-1.671,60
413 Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	-145,91	-116,73	-51.952,6	-41.549,31
431 Vodenje lokalnih akcijskih skupin	-2,64	-2,11	-252,64	-202,11
511 Tehnična pomoč	-199.261,25	-149.445,94	-232.708,85	-174.621,06
Skupna vsota	-1.726.337,49	-1.336.837,28	- 5.405.386,32	-4.269.655,36

Vir: ARSKTRP

Na dan 31. 12. 2014 je bilo do prejemnikov sredstev odprtih še 2.303.516,83 € terjatev (evropskih in nacionalnih sredstev) iz naslova glavnih. Od tega obsegajo terjatve:

- iz 2. osi skupaj 209.699,12 € sredstev (163.713,18 € evropskih in 45.985,94 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 112 dolgujejo prejemniki skupaj 202.830,67 € sredstev (146.682,35 € evropskih in 56.148,32 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 113 skupaj 731,96 € sredstev (0,00 € evropskih in 731,96 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 121 skupaj 167.979,94 € sredstev (125.984,95 € evropskih in 41.994,99 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 122 skupaj 222.311,94 € sredstev (137.111,29 € evropskih in 85.200,65 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 123 skupaj 788.927,67 € sredstev (591.695,75 € evropskih in 197.231,92 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 132 skupaj 125,74 € sredstev (9431 € evropskih in 31,43 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 133 skupaj 311.589,85 € sredstev (231.380,88 € evropskih in 80.208,97 € nacionalnih sredstev),
- iz naslova ukrepa 312 skupaj 399.319,94 € sredstev (299.319,94 € evropskih in 100.000,00 € nacionalnih sredstev).

Gledano s strani Evropske unije, se vsako vračilo upošteva v zahtevkih za plačilo sredstev Republiki Sloveniji in sicer se za vrednost vračil posamezni zahtevki za plačilo znižajo. Terjatve se zapirajo z vračilom dolžnika, s postopkom kompenzacije (to pomeni z bodočimi izplačili) in z izvršbo preko Finančnega urada Celje. Glede na to, da so običajno prejemniki sredstev na 1. in 3. osi drugi kot pri neposrednih plačilih, je možnost kompenziranja med terjatvijo in bodočim izplačilom manjša, tako da gre večino teh primerov na izvršbo preko Finančnega urada Celje.

Od zapsanega je na dan 31. 12. 2014 na kontih OLAF – »*Office européen de lutte antifraude*« odprtih še 941.491,70 € terjatev (666.250,76 € evropskih in 275.240,94 € nacionalnih sredstev) iz naslova glavnih.

Vodja OU
Tadeja Kvas Majer
generalna direktorica

www.program-podezelja.si